AGATOS KRISTI kolekcija

AGATHA CHRISTIE

Tai daroma su veidrodžiais

Agata Kristi žinoma visame pasaulyje kaip detektyvų karalienė. Visais laikais ir visose šalyse ji buvo ir tebėra labiausiai publikuojama rašytoja. Jos kūrinių, išverstų daugiau kaip į 100 kalbų, tiražus lenkia tik Biblijos ir Šekspyro leidimai. Anglų kalba A. Kristi knygų išleista daugiau kaip milijardas egzempliorių.

AGATA KRISTI

TAI DAROMA SU VEIDRODŽIAIS

VILNIUS

UDK 820-3
CH 525

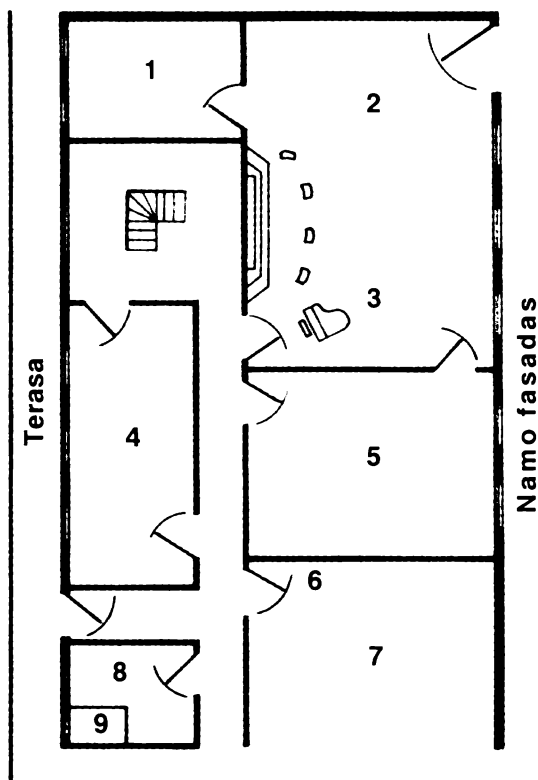
Agatha Christie
They do it with Mirrors
HarperCollins, 1993

Iš anglų kalbos vertė *Jolanta Kriūnienė*

ISBN 9986-833-51-5

Mathew Prichardui

Stongeito planas

1. Darbo kabinetas
2. Didžioji salė
3. Pianinas
4. Valgomasis
5. Biblioteka
6. Gelumbės užsklanda
7. Virtuvė
8. Svetainė
9. Vonios kambarys

PIRMAS SKYRIUS

Madam Van Raidok kiek pasitraukė nuo veidrodžio ir atsiduso.

– Ką gi, taip ir padarysiu, – sumurmėjo ji. – Kaip manai, Džeine, tiks?

Mis Marpl įdėmiai nužvelgė Lanvanelio kūrinį.

– Labai graži suknelė, – tarė ji.

– Iš tiesų puiki, – sutiko madam Van Raidok ir vėl atsiduso. Paskui paliepė: – Nuvilk ją, Stefani.

Pagyvenusi, žilaplaukė, siauromis kietai sučiauptomis lūpomis tarnaitė atsargiai nutraukė suknelę per madam Van Raidok aukštyn iškeltas rankas.

Madam Van Raidok stovėjo priešais veidrodį su persiko spalvos atlasiniu apatinuku, stipriai suveržta korsetu. Jos vis dar dailios kojos buvo aptemptos plonomis nailoninėmis kojinėmis. Žvelgiant iš toliau, jos veidas, nuolatos tonizuojamas masažo ir padengtas kosmetikos sluoksnio, atrodė kone mergiotiškas. Plaukai buvo ne tiek žili, kiek melsvi kaip hortenzijos ir kruopščiai sušukuoti. Žvelgiant į madam Van Raidok, praktiškai buvo neįmanoma įsivaizduoti, kaip ji atrodytų natūrali. Jai buvo prieinama viskas, ką galima nupirkti už pinigus, – dieta, masažas, nuolatinė mankšta.

Ruta Van Raidok linksmai pažvelgė į draugę.

– Ar tau neatrodo, Džeine, jog daugelis palaikys mus vienmetėmis?

Mis Marpl nė nemėgino prieštarauti.

– Tuo nė akimirksniui nesuabejojau, – užtikrintai atsakė ji. – Žinai, bijau, kad *mano* išvaizda vis labiau pradeda atitikti *mano* amžių!

Mis Marpl buvo žilaplaukė, švelniai rausvo raukšlėto veido ir nekaltų mėlynų akių. Ji atrodė labai miela senučiukė. Madam Van Raidok miela senute niekas nebūtų pavadinęs.

– Atrodo, taip ir yra, Džeine, – tarė madam Van Raidok ir staiga nusišypsojo. – Tas pats vyksta ir man. Tik kiek kitaip. „Tiesiog neįtikėtina, kaip ta sena ragana išsaugojo figūrą.“ Štai ką apie mane kalba. Tačiau jie žino, kad aš esu puiki sena ragana! Ir, Dieve mano, tokia ir jaučiuosi!

Ji sunkiai klestelėjo ant atlasu aptrauktos kėdės.

– Gerai, Stefani, – tarė ji, – gali eiti.

Tarnaitė paėmė suknelę ir išėjo.

– Geroji senoji Stefanija, – tarė Ruta Van Raidok. – Ji su manim jau daugiau kaip trisdešimt metų. Tai vienintelė moteris, kuri žino, kaip aš atrodau iš tikrųjų! Džeine, noriu su tavim pasikalbėti.

Mis Marpl kiek palinko į priekį. Jos veido išraiška rodė susidomėjimą. Ji kažkaip nesiderino šiame puošniame brangaus viešbučio apartamentų miegamajame: vilkėjo gana neskoningais juodais drabužiais, turėjo didelį krepšį pirkinių ir atrodė tikra ledi.

– Aš bijau, Džeine. Dėl Kerės Luizos.

– Dėl Kerės Luizos? – mąsliai pakartojo mis Marpl. Šis vardas grąžino ją į tolimą praeitį.

Pensionatas Florencijoje. Ji pati, raudonskruostė anglė iš Kefidral Klouzo. Dvi čiauškutės amerikietės, linksminančios anglaitę savo keista šneka, tiesmuku elgesiu ir guvumu. Ruta – aukšta, energinga, pasaulio viršūnėje; Kerė Luiza – mažučiukė, daili, liūdnai susimąsčiusi.

– Kada paskutinį kartą ją matei, Džeine?

– O! Prieš daug daug metų. Mažiausiai prieš dvidešimt penkerius. Na, žinoma, mes vis dar siunčiame viena kitai atvirukus Kalėdų proga.

Koks keistas dalykas ta draugystė! Ji, jaunutė Džeinė Marpl, ir dvi amerikietės. Jų keliai beveik iš karto išsiskyrė, o senos simpatijos vis dėlto išliko – kartkartėmis ateinantys laiškai, prisiminimai per Kalėdas. Keista, kad iš dviejų seserų ji dažniau susitinka su Ruta, kuri turi namą – o veikiau, namus – Amerikoje. O gal ir nekeista. Kaip daugelis jos klasės amerikiečių Ruta buvo kosmopolitė, kasmet ar kas antrus metus atvykdavo į Europą, lakstydavo iš Londono per Paryžių į Rivjerą ir atgal ir visada mėgdavo persimesti keliais žodžiais su senais draugais. Tokių susitikimų buvo daug. Klaridže, Savojoje, Berklyje ar Dorčesteryje. *Recherché** pietūs, jaudinantys prisiminimai ir skubus bei švelnus atsisveikinimas. Ruta niekada neturėjo laiko apsilankyti Sent Meri Myde. O mis Marpl, tiesą sakant, to ir nesitikėjo. Kiekvieno gyvenimas turi savo *tempo***. Rutos buvo *presto****, o mis Marpl tenkinosi *adagio*****.

Taigi amerikietę Rutą ji matė dažnai, o Anglijoje gyvenančios Kerės Luizos nebuvo regėjusi jau daugiau kaip dvidešimtį metų. Keista, betgi suprantama: kai gyveni toje pačioje šalyje, nėra reikalo organizuoti susitikimus su senais draugais. Atrodo, kad anksčiau ar vėliau vis tiek su jais susitiksi be jokių išankstinių pasirengimų. Tik, gyvenant skirtingose sferose, tai neįvyksta. Džeinės Marpl ir Kerės Luizos keliai nesusikirto, ir tiek.

– Kodėl nerimauji dėl Kerės Luizos, Ruta? – paklausė mis Marpl.

– Būtent tai ir kelia man didžiausią nerimą! Aš pati nežinau.

---

* Įmantrus, subtilus, rinktinis (pranc.)

** Sparta (it.)

*** Greitai (it.)

**** Lėtai, ramiai (it.)

– Juk ji neserga?

– Ji labai silpnos sveikatos – visada tokia buvo. Tiesa, nepasakyčiau, kad dabar jaučiasi blogiau nei įprastai, – turint galvoje, jog sensta, kaip ir mes visi.

– Tai gal prislėgta?

– O, *ne*.

„Ne, taip negali būti“, – pagalvojo mis Marpl. Sunku buvo įsivaizduoti Kerę Luizą nelaimingą, nors jos gyvenime tikriausiai pasitaikydavo ir tokių akimirkų. Tik... tokio atvejo vis nesisekė prisiminti. Suglumusi – taip, nepatikli – taip, bet paskendusi liūdesy – ne.

Madam Van Raidok prabilo pačiu laiku.

– Kerė Luiza, – tarė ji, – visada gyveno tarsi ne šiame pasaulyje. Ji net nežino, koks jis. Gal būtent *tai* man ir kelia rūpestį.

– Gal aplinkybės... – pradėjo mis Marpl, bet nutilo ir papurtė galvą. – Ne, – tepasakė ji.

– Ne, tai ji pati, – tarė Ruta Van Raidok. – Iš mudviejų Kerė Luiza visada buvo didesnė idealistė. Aišku, kai buvome jaunos, turėti idealų buvo madinga. Visos jų turėjome, jaunoms merginoms tai tiko. Tu rengeisi slaugyti raupsuotuosius, Džeine, o aš ketinau tapti vienuole. Bet praeina tos nesąmonės. Manau, vedybos jas išmuša iš galvos. Vis dėlto, kad ir kaip ten būtų, santuoka man išėjo į naudą.

Mis Marpl pagalvojo, jog draugė pasakė per švelniai. Ruta buvo ištekėjusi tris kartus ir kassyk už labai turtingo vyro, o skyrybos nė kiek neapkartino jos gyvenimo, veikiau priešingai – gerokai padidėjo banko sąskaita.

– Žinoma, – tęsė madam Van Raidok, – aš visada buvau atkakli. Nesėkmės manęs nesužlugdė. Aš nedaug tikėjausi iš gyvenimo, o iš vyrų – tuo labiau. Tiesiog man pasisekė jais pasinaudoti, ir... jokių nervų. Su Tomiu mudu vis dar geri draugai, o Julius dažnai klausia mano nuomonės apie rinką. – Rutos veidas apniuko. – Turbūt kaip tik tai man ir neduoda ramybės – žinai, Kerė Luiza visada buvo linkusi ištekėti už *pamišėlių*.

– Pamišėlių?

– Žmonių, kurie pilni idealų. O Kerė Luiza jiems neatsispirdavo. Vos sulaukusi septyniolikos, ji išpūtusi akis klausėsi senio Gulbrandseno paistalų apie žmoniją. Jam buvo virš penkiasdešimt, kai ji ištekėjo už to našlio su pulku suaugusių vaikų – vis dėl jo filantropinių idėjų. Ji sėdėdavo ir klausydavosi jo pakerėta. Visai kaip Desdemona ir Otelas. Laimė, nepasipainiojo koks Jagas, o be to, ir Gulbrandsenas nebuvo juodaodis. Kažkoks švedas ar norvegas.

Mis Marpl susimąsčiusi linktelėjo. Gulbrandseno pavardė buvo žinoma tarptautiniu mastu. Įžvalgus bei apsukrus versle ir absoliučiai sąžiningas, šis žmogus susikaupė tokį turtą, kad filantropija buvo vienintelis būdas juo atsikratyti. Ši pavardė vis dar buvo reikšminga. Gulbrandseno patikėtiniai, Gulbrandseno tyrinėjimų draugijos, Gulbrandseno administracinės prieglaudos, o žinomiausias – didžiulis koledžas darbo žmonių sūnums.

– Žinai, ji ištekėjo už jo ne dėl pinigų, – tarė Ruta. – *Aš* tai būčiau tekėjusi tik dėl to, jei apskritai būčiau tekėjusi. Bet Kerė Luiza ne tokia. Nežinau, kas būtų buvę, jeigu jis nebūtų miręs, kai ji buvo trisdešimt dvejų. Trisdešimt dveji metai – našlei pats tas. Jau turi patirties, bet vis dar lengvai prisitaikai.

Mis Marpl, klausydamasi nežymiai linktelėjo, o jos atminty vis ryškėjo Sent Meri Mydo kaimelyje pažinotų našlių vaizdiniai.

– Aš tikrai džiūgavau, kai Kerė Luiza ištekėjo už Džonio Restariko. Žinoma, *jis* vedė ją dėl pinigų. Na, gal ir ne visai taip, bet jeigu nieko nebūtų turėjusi, tikrai nebūtų vedęs. Džonis buvo savanaudis, tinginys, mėgo malonumus, bet tai kur kas saugiau negu gyventi su pamišėliu. Viskas, ko jam reikėjo, tebuvo lengvas gyvenimas. Jis norėjo, kad Kerė Luiza vaikščiotų pas geriausius siuvėjus, prisipirktų jachtų, automobilių, džiaugtųsi savimi ir juo. Toks vyras labai *saugus*. Suteik jam komfortą bei prabangą, ir jis murkuos kaip katinas – negalėsi akių nuleisti. Aš niekada labai

rimtai nežiūrėjau į jo pomėgį statyti spektaklius. Tačiau Kerė Luiza ėjo iš proto – jai tai buvo Menas iš didžiosios raidės. Ji tiesiog stūmė Džonį į tokią aplinką. Bet čia pasipainiojo ta baidyklė jugoslavė ir paveržė nuo jos Džonį. Tiesa, jis niekur nenorėjo bėgti. Jei Kerė Luiza būtų buvusi protingesnė ir palaukusi, jis būtų grįžęs.

– Ar ji labai išgyveno? – paklausė mis Marpl.

– Menkniekis. Nemanau. Ji buvo visiškai rami. Tokia jau ji *yra*. Netgi norėjo kuo greičiau su juo išsiskirti, kad jis galėtų vesti tą būtybę. Be to, pasiūlė jo dviems berniukams iš pirmos santuokos pasilikti pas ją, nes jiems taip būsią ramiau. Taigi vargšeliui Džoniui nebeliko kur dingti – *turėjo* vesti tą moterį. Pagyveno su ja šešis siaubingus mėnesius, kol apimta pykčio priepuolio, kartu su juo lėkė automobiliu ir nusivertė nuo skardžio. *Kalba*, kad nelaimingas atsitikimas, bet *aš* manau, jog tai nirštas!

Madam Van Raidok nutilo, stabtelėjo priešais veidrodį ir įdėmiai save nužvelgė. Paskui paėmė antakių pešiojimo pincetą ir išsirovė plaukelį.

– O vėliau Kerė Luiza ištekėjo už to Luiso Serokoldo. Dar vieno puspročio! Dar vieno idealisto! O, aš nesakau, kad jis jai neatsidavęs. Priešingai... Bet ir jam įgėlė ta pati širšė – troškimas pagerinti visų gyvenimą. O iš tikrųjų, kaip žinai, to negali padaryti niekas kitas, tik tu pats.

– Įdomu, – tarstelėjo mis Marpl.

– Na, žinoma, ir šiuose reikaluose viešpatauja mada, kaip yra ir su drabužiais. (Mieloji, ar matei, ką „Christian Dior“ stengiasi mus priversti nešioti vietoj sijonų?) Oi, apie ką aš čia kalbu? Ach, taip, mada. Taigi madų yra ir filantropijoje. Gulbrandseno laikais tai buvo išsilavinimas. Dabar tai atgyvenę. Įsikišo valstybė. Visi tikisi išsilavinimo kaip savaime suprantamo dalyko, o gavę jį, daug apie tai negalvoja! Nepilnamečių nusikalstamumas – štai paskutinis mados žodis mūsų dienomis. Visi tie jauni nusikaltėliai ir būsimieji nusikaltėliai. Kiekvienas dėl jų eina iš proto. O, kad būtum mačiusi, kaip už tų storo stiklo akinių žiba Luiso

Serokoldo akys. Pamišęs iš entuziazmo! Tai vienas iš tų valios didžiavyrių, kurie gali tenkintis bananu su skrebučiu, o visą energiją skirti didžiajam Reikalui. O Kerė Luiza tai ryte ryja – kaip ir visada. Bet man tai nepatinka, Džeine. Vyko patikėtinių susirinkimai, ir visa apylinkė pritarė šiai naujai idėjai. Dabar jauniesiems nusikaltėliams veikia mokymo įstaiga, pilna psichiatrų, psichologų ir dar įvairaus plauko specialistų. Luisas ir Kerė Luiza ten ir gyvena, apsupti tų berniūkščių, kurie galbūt ir ne visai normalūs. O aplinkui knibžda auklėtojai, mokytojai, entuziastai – pusė iš *jų* tikri bepročiai. Pamišėliai, daugelis iš jų pamišėliai, o mano mažoji Kerė Luiza tarp jų!

Ji nutilo ir bejėgiškai įsistebeilijo į mis Marpl. Ši kiek sutrikusi tarė:

– Bet tu man dar nepasakei, Ruta, ko gi taip nuogąstauji.

– Sakau tau, *nežinau*! Būtent *tai* ir kelia man nerimą. Aš ką tik ten buvau – trumpam užsukau pravažiuodama. Ir pajutau, kad kažkas ne taip. Kažkas tvyro atmosferoje... namuose... Žinau, kad nesuklydau. Aš visada gerai jaučiau namų atmosferą. Ar tau nepasakojau, kaip prieš bankrotą raginau Julių išparduoti grūdus? Argi nebuvau teisi? Taip, ten kažkas *ne taip*. Tik nežinau, nei kodėl, nei kas – gal tai tie baisūs kalėjimo paukščiukai... o gal dar arčiau namų. Negaliu pasakyti. Tas Luisas gyvena tik dėl savo idealų ir daugiau nieko nepastebi, o Kerė Luiza, tebūna ji palaiminta, niekada nieko nemato, negirdi ir nemąsto, išskyrus malonius reginius, garsus ar mintis. Visa tai labai gražu, bet *nepraktiška*. Juk *yra* toks dalykas, kaip blogis... Norėčiau, Džeine, kad tuoj pat važiuotum ten ir išsiaiškintum, kas atsitiko.

– *Aš*? – sušuko mis Marpl. – Kodėl aš?

– Kadangi tu turi uoslę tokiems dalykams. Visada turėjai. Tu visada buvai miela, nekaltai atrodanti būtybė, Džeine. Tavęs niekas niekada nestebino ir visada tikėjaisi blogiausio.

– Tai, kas blogiausia, dažnai ir būna teisingas atsakymas, – sumurmėjo mis Marpl.

– Nesuprantu, kodėl tu taip blogai galvoji apie žmogaus prigimtį. Juk gyveni mielame, ramiame kaimelyje – senajame, tyrajame pasaulyje.

– Tu niekada negyvenai kaime, Ruta. Tai, kas vyksta tame ramiame, tyrame pasaulėlyje, tikriausiai tave nustebintų.

– O, gali būti. Bet aš norėjau pasakyti, kad *tavęs* tai tikrai nestebina. Tad ar važiuosi į Stongeitą išsiaiškinti, kas ten nutiko?

– Bet, miela Ruta, tai padaryti be galo sunku.

– Anaiptol. Aš viską apgalvojau. Jei labai nesupyksi, aš jau turiu parengusi dirvą.

Madam Van Raidok nutilo, su nerimu pažvelgė į mis Marpl, užsidegė cigaretę ir ėmė gana nervingai aiškinti.

– Esu tikra, jog sutiksi, kad po karo šioje šalyje gyventi nelengva, ypač žmonėms, turintiems mažas pajamas, – taip sakant, tokiems, kaip tu, Džeine.

– O, taip. Bet dėl savo sūnėno Raimondo malonės, begalinės malonės, aš nė nenutuokiu, kur turėčiau būti.

– Palik tą sūnėną ramybėje, – atsakė madam Van Raidok. – Kerė Luiza nieko apie jį nežino. O jeigu ir žino, tai kaip rašytoją, ir nė nenutuokia, kad jis tavo sūnėnas. Aš papasakojau Kerei Luizai, kad mieloji Džeinė vos galą suduria su galu. Kartais neužtenka nė maisto, o ji esą pernelyg išdidi, kad prašytų senų draugų pagalbos. Žinoma, pasakiau, galima pasiūlyti ir *pinigų*, bet puikus ilgas poilsis gražioje aplinkoje, su sena drauge, geru maitinimu, be jokių rūpesčių... – Ruta Van Raidok nutilo, o po kurio laiko įžūliai pridūrė: – O dabar pirmyn – išliek savo pyktį, jei nori.

Mis Marpl atmerkė savo kiek nustebusias skaisčiai mėlynas akis.

– Kodėl turėčiau ant tavęs pykti, Ruta? Labai išradingas ir patikimas būdas. Kerė Luiza būtinai sutiks.

– Ji tai parašė. Grįžusi rasi laišką. Džeine, juk tu tikrai nemanai, kad aš sau leidau nedovanotinai per daug? Juk nepagalvosi, kad...

Ji sudvejojo, o mis Marpl skubiai išreiškė jos mintis žodžiais.

– ...kad kelionė į Stongeitą bus daugiau ar mažiau apsimestina labdara. Anaiptol – jeigu tai *būtina*. Tu manai, kad tai būtina, ir aš esu linkusi su tavim sutikti.

Madam Van Raidok įsispoksojo į ją.

– Bet kodėl? Ką tu girdėjai?

– Nieko negirdėjau. Tai tik tavo įsitikinimas. Tu turi labai gyvą vaizduotę, Ruta.

– Taip, bet aš nežinau nieko aiškaus, už ko būtų galima užsikabinti.

– Prisimenu, – susimąsčiusi tarė mis Marpl, – kaip vieną sekmadienio rytą bažnyčioje – tai buvo antrasis sekmadienis per adventą – aš sėdėjau už Greisės Lambl ir jaučiau vis didesnį nerimą dėl jos. Žinai, buvau tikra, kad kažkas blogai, labai blogai, bet negalėjau pasakyti kas. Tai gąsdinantis jausmas ir labai labai aiškus.

– Na ir kaip? Kas nors atsitiko?

– O, taip. Jos tėvas, senasis admirolas, kurį laiką kurį laiką elgėsi *ypač* keistai ir jau kitą dieną jis atėjo pas ją su plaktuku, šaukdamas, kad ji yra jo dukra apsiskelbęs Antikristas. Vos jos neužmušė. Ją išvežė į prieglaudą ir po kelių mėnesių ligoninėje ji atsigavo. Bet buvo jau labai arti mirties.

– O tave tą dieną bažnyčioje buvo apėmusi bloga nuojauta?

– Nepavadinčiau to bloga nuojauta. Tai buvo pagrįsta *faktu* – šie dalykai paprastai egzistuoja, nors ne visada juos laiku atpažįstame. Ji buvo atvirkščiai užsidėjusi savo išeiginę skrybėlaitę. Tai iš tikrųjų labai svarbi detalė, nes Greisė Lambl buvo itin tvarkinga moteris ir anaiptol neišsiblaškiusi. Tad aplinkybių, kuriomis ji būtų nepastebėjusi, kaip užsidėjo skrybėlę, prieš eidama į bažnyčią, tikrai buvo mažai. Supranti, tą rytą tėvas paleido į ją marmurinį

prespapjė, kuris sudaužė veidrodį. Ji pasigriebė skrybėlę, užsidėjo ir išlėkė iš namų. Norėjo atrodyti kaip visada tvarkinga ir kartu saugojosi, kad nieko neišgirstų tarnai. Tokį elgesį ji, matai, paaiškino „brangaus tėtės jūrininko temperamentu“, nes nesuprato, kad jo protas jau visai aptemęs. O turėjo pakankamai gerai suprasti. Jis nuolatos skųsdavosi, kad jį persekioja šnipai ir priešai – tai įprasti simptomai.

Madam Van Raidok pagarbiai žvelgė į savo draugę.

– Atrodo, Džeine, kad tas tavo Sent Meri Mydas ne toks jau idiliškas užkampis, kaip aš visada maniau, – tarė ji.

– Žmogaus prigimtis, mieloji, visur vienoda. Tiesiog mieste stebėti ją sunkiau, štai ir viskas.

– Tai važiuosi į Stongeitą?

– Važiuosiu. Tai galbūt šiek tiek neteisinga mano sūnėno Raimondo atžvilgiu. Turiu galvoje, vaizduoti, kad jis man nepadeda. Bet mano mielas berniukas pusmečiui išvažiavęs į Meksiką. Per tą laiką viskas turėtų baigtis.

– Kas turėtų baigtis?

– Vargu ar Kerė Luiza pakvies mane viešėti, kiek panorėsiu. Trims savaitėms, gal mėnesiui. To turėtų užtekti.

– Kad išsiaiškintum, kas ten negerai?

– Kad išsiaiškinčiau, kas ten negerai.

– O, Džeine, – tarė madam Van Raidok, – tu taip pasitiki savimi, ar ne?

Mis Marpl dirstelėjo į ją kiek priekaištingai.

– Tai *tu* manimi pasitiki, Ruta. Bent jau taip sakai... Galiu tik užtikrinti tave, kad pasistengsiu pateisinti tavo pasitikėjimą.

ANTRAS SKYRIUS

Prieš įsėsdama į traukinį (ypatingai pigų dieninį trečiadienio reisą), kad grįžtų į Sent Meri Mydą, mis Marpl kruopščiai, kaip tikra verslininkė, surinko tam tikrus duomenis.

– Mudvi su Kere Luiza iš įpratimo susirašinėjome, bet tai daugiausia buvo kalėdiniai atvirukai ar kalendoriai. Miela Ruta, norėčiau sužinoti keletą faktų bei turėti supratimą, kokius žmones aš sutiksiu, nuvykusi į Stongeitą.

– Na, tu jau žinai, kad Kerė Luiza ištekėjo už Gulbrandseno. Vaikų jie neturėjo, ir Kerė Luiza dėl to labai krimtosi. Gulbrandsenas buvo našlys, turėjo tris suaugusius sūnus. Po kurio laiko jie įsivaikino mergaitę – mielą, mažą būtybę. Pavadino Pipa. Kai ją parsivežė, buvo vos dvejų metų.

– Iš kur ji kilusi? Kas jos tėvai?

– Dabar, Džeine, nebeprisimenu. O gal man niekada ir nesakė. Gal ji iš įvaikinimo tarnybos? Arba kokia nors pamestinukė, apie kurią nugirdo Gulbrandsenas. Kodėl klausi? Argi tai svarbu?

– Ką gi, visada įdomu sužinoti kilmę. Bet prašau tęsti.

– Paskui taip jau atsitiko, kad Kerė Luiza pagaliau pasijuto esanti nėščia. Kiek girdėjau iš gydytojų, taip atsitinka dažnai.

Mis Marpl linktelėjo.

– Neabejoju.

– Bet kuriuo atveju, taip jau atsitiko, ir labai juokingai. Kerė Luiza buvo kone susinervinusi, jei supranti, ką turiu galvoje. Anksčiau ji, žinoma, būtų apkvaitus iš džiaugsmo. O dabar ji buvo taip atsidavusi Pipai, jog jautėsi kone kalta prieš ją, kad, taip sakant, pakišo jai koją. Taigi gimė Mildred – labai negraži mergaitė. Panaši į Gulbrandsenus – solidžius ir garbingus, bet itin prastos išvaizdos. Kerė Luiza visada taip stengėsi neskirti įvaikintosios nuo savos mergaitės, kad, atrodo, net pernelyg pataikavo Pipai, apleisdama Mildred. Kartais man pasirodydavo, jog Mildred negali to pakęsti. Tačiau aš nedažnai su jomis susitikdavau. Pipa išaugo kaip iš pieno plaukusi, o Mildred – labai jau nedaili. Erikas Gulbrandsenas mirė, kai Milfred buvo penkiolika, o Pipai aštuoniolika. Sulaukusi dvidešimties, Pipa ištekėjo už italo markizo Di San Severiano – o, tikro markizo – ne kokio plevėsos. Ji buvo įpėdinė (tai savaime suprantama, kitaip San Severiano nebūtų jos vedęs – žinai tuos italus!). Gulbrandsenas paliko po vienodą sumą ir savo įvaikei, ir tikrai dukrai. Mildred ištekėjo už Kenono Streto – gražaus vyruko, bet linkusio sloguoti. Maždaug dešimt ar penkiolika metų vyresnio už ją. Atrodo, jų santuoka buvo laiminga.

– Prieš metus jis mirė, ir Mildred grįžo gyventi į Stongeitą pas savo motiną. Tačiau aš jau užbėgau už akių ir praleidau dar vieną ar dvi santuokas. Dabar grįšiu. Pipa ištekėjo už savo italo. Kerė Luiza šia santuoka buvo labai patenkinta. Gvido buvo gražių manierų, pats kaip nulietas, puikus sportininkas. Po metų Pipa mirė gimdydama dukterį. Po šios siaubingos tragedijos Gvido San Severiano visai palūžo. Kerė Luiza ilgai važinėjo pirmyn atgal tarp Italijos ir Anglijos. Būtent Romoje ji sutiko Džonį Restariką, už kurio ištekėjo. Markizas vedė antrą kartą ir mielu noru sutiko, kad jo dukrelė keliautų į Angliją pas savo turtingąją močiutę. Taip jie visi įsikūrė Stongeite: Džonis

Restarikas ir Kerė Luiza, du Džonio sūnūs, Aleksas ir Stepanas (Džonio pirmoji žmona buvo rusė), bei mažoji Gina. Neilgai trukus Mildred ištekėjo už savojo Kenono. Tada įvyko visa ta istorija su Džoniu ir jugoslave, paskui skyrybos. Berniukai vis dar atvažiuodavo į Stongeitą atostogų, mat buvo labai prisirišę prie Kerės Luizos. O po to, atrodo 1938 metais, Kerė Luiza ištekėjo už Luiso.

Madam Van Raidok stabtelėjo atsikvėpti.

– Ar esi mačiusi tą Luisą?

Mis Marpl papurtė galvą.

– Ne, paskutinį kartą pas Kerę Luizą viešėjau apie 1928 metus. Ji su didžiausiu malonumu nusivedė mane į Kovent Gardeną, į operą.

– O, taip. Ką gi, Luisas buvo jai labai tinkama pora. Garsios buhalterių firmos vadovas. Atrodo, jiedu susitiko, Gulbrandseno patikėtiniams ir kolegijai konsultuojantis finansų klausimais. Jis buvo pasiturintis, maždaug tokio pat amžiaus kaip ji ir absoliučiai padorus. Bet *pamišėlis*. Tiesiog užvaldytas jaunų nusikaltėlių atpirkimo idėjos.

Ruta Van Raidok atsiduso.

– Kaip jau sakiau, Džeine, ir filantropijoje egzistuoja mados. Gulbrandseno laikais tai buvo švietimas. Dar anksčiau – vargšų valgyklos...

Mis Marpl linktelėjo.

– Taip, iš tikrųjų. Ligoniams nešiodavo portveino drebučius ir veršio galvos sultinį. Dar mano mama taip darydavo.

– Taigi. Kūno pamaitinimas leisdavo pamaitinti sielą. Visi kraustėsi iš proto dėl žemesniųjų klasių švietimo. Ką gi, tai praėjo. Atrodo, greitai taps madinga visai nemokyti savo vaikų ir kruopščiai saugoti jų neraštingumą iki aštuoniolikos metų. Bet kuriuo atveju Gulbrandseno patikėtiniams ir švietimo fondui iškilo tam tikrų sunkumų, nes jų funkcijas perima valstybė. Ir štai pasirodo Luisas, degantis entuziazmu sukurti konstruktyvaus jaunųjų nusikaltėlių apmokymo sistemą. Pirmiausia jis kreipė dėmesį į jo

paties profesiją atitinkantį dalyką – sąskaitų tikrinimą, nes būtent šioje srityje talentingieji jaunuoliai įsigudrina sukčiauti. Jį vis labiau apėmė įsitikinimas, kad nepilnamečiai nusikaltėliai nėra nenormalūs – kad jie turi puikias galvas bei sugebėjimus, tereikia atitinkamai nukreipti.

– Čia kažkas slypi, – pratarė mis Marpl. – Bet ne visa tiesa. Prisimenu, kaip...

Staiga ji nutilo ir žvilgtelėjo į laikrodį.

– O, mieloji... turėčiau spėti į 6.30 traukinį.

– Važiuosi į Stongeitą? – gyvai paklausė Ruta Van Raidok.

Čiupdama už pirkinių krepšio ir skėčio, mis Marpl atsakė:

– Jeigu Kerė Luiza kviečia...

– Pakvies. Tai važiuosi? Pažadi, Džeine?

Džeinė Marpl pažadėjo.

TREČIAS SKYRIUS

Mis Marpl išlipo iš traukinio Market Kindl stotyje. Draugiškai nusiteikęs keleivis iškėlė paskui ją lagaminą, ir mis Marpl, pačiupusi pintą krepšį, išblukusį odinį rankinuką bei keletą įvairių ryšulių, dėkinga sučiauškėjo:

– Jūs labai malonus... Šiais laikais tikrai sunku – ne taip jau daug tų nešikų. Keliaudama aš taip nusiplūkiu.

Jos čiauškėjimą užgožė griausmingas stoties budinčiojo balsas, garsiai, bet neaiškiai pranešęs mikrofonu, kad 3.18 stovi pirmoje platformoje ir tuoj važiuos į tokias ir tokias stotis.

Market Kindl buvo didžiulė tuščia skersvėjų košiama stotis, kurioje nesimatė nei keleivių, nei geležinkelio personalo. Ji išsiskyrė šešiomis platformomis bei depo sekcija, kur oriai stovėjo itin mažas, vieno vagono, traukinukas.

Mis Marpl, apsirengusi dar kukliau nei įprastai (laimė, kad neišmetė savo senų drapanų), neryžtingai dairėsi aplinkui. Tuo metu priėjo kažkoks jaunuolis.

– Mis Marpl? – paklausė jis. Jo balsas nuskambėjo netikėtai dramatiškai, tarsi šis ištartas vardas būtų pirmieji jo vaidmens saviveikliniame spektaklyje žodžiai. – Atėjau jūsų pasitikti... iš Stongeito.

Mis Marpl dėkinga pažvelgė į jį – žavinga, bejėgiškai atrodanti senučiukė ledi itin įžvalgiomis mėlynomis akimis (jeigu tik jis tai pastebėjo). Vaikino išvaizda ne visiškai atitiko jo balsą. Jis atrodė ne taip solidžiai, sakytum, paprastai. Jo akių vokai nervingai virpėjo.

– Ačiū jums, – tarė mis Marpl. – Lagaminas yra tik vienas.

Ji atkreipė dėmesį, kad jaunuolis pats nesiėmė nešti lagamino, o mostelėjo nešikui, stūmusiam pro šalį vienratį vežimėlių su ryšuliais.

– Prašau nugabenti į Stongeitą, – oriai įsakė jis.

– Gerai, – linksmai atsakė nešikas. – Tuoj grįšiu.

Mis Marpl pastebėjo, kad jos naujajam pažįstamam toks atsakymas ne itin patiko. Tarsi Bekingemo rūmai būtų palaikyti ne svarbesniais už trečiąjį Laburnumo kelią.

– Tas geležinkelis kasdien darosi vis labiau nepakenčiamas! – pareiškė jis ir palydėjęs mis Marpl iki išėjimo pridūrė: – Aš Edgaras Losonas. Madam Serokold paprašė jus pasitikti. Aš padedu misteriui Serokoldui jo darbuose.

Vėlgi nuskambėjo vos jaučiama užuomina, kad užsiėmęs ir svarbus žmogus dėl savo darbdavio žmonos turėjo – ach, kaip žavu – riteriškai atidėti svarbius reikalus. Ir vėlgi šis įspūdis nebuvo visiškai įtikinamas – turėjo teatrališką atspalvį.

Edgaras Losomas senajai ledi pradėjo atrodyti keistas.

Jiedu išėjo iš stoties, ir Edgaras nulydėjo mis Marpl iki gerokai padėvėto „Fordo V. 8". Jis dar spėjo paklausti: „Kur pageidausite sėdėti – priekyje ar gale?", kai įvyko kai kas netikėta. Į stotį burgzdamas įlėkė naujutėlaitis, blizgantis dvivietis „Rolls Bentley" ir sustojo prieš pat „Fordą". Iššokusi jauna graži moteris pribėgo prie jų. Tai, kad ji mūvėjo nešvarias laisvas velvetines kelnes ir vilkėjo paprastus marškinukus atviru kaklu, atrodė, tik dar labiau paryškino ne tik jos grožį, bet ypatingumą.

– Tad štai kur tu, Edgarai. Maniau, nebesuspėsiu. Kaip matau, sutikai mis Marpl. Aš irgi atvažiavau jos pasitikti. –

Ji apdovanojo mis Marpl stulbinančia šypsena, parodydama eilę baltutėlių dantų saulėje įdegusiame veide. – Aš Gina, – prisistatė ji. – Kerės Luizos anūkė. Kaip kelionė? Labai nuobodi? Oi, koks gražus pintas krepšys. *Man* patinka pinti krepšiai. Duokite, palaikysiu jį ir apsiaustus, kad būtų lengviau įsėsti.

Edgaras išraudo.

– Klausyk, Gina, tai aš atvažiavau pasitikti mis Marpl. Viskas buvo sutarta... – ušprotestavo jis.

Gina vėl plačiai nusišypsojo, žybteldama baltais dantimis.

– O, aš žinau, Edgarai, bet staiga pagalvojau, jog būtų gražu, kad ir aš atvažiuočiau. Aš nuvešiu mis Marpl, o tu gali palaukti ir paskui atgabenti jos lagaminus.

Ji užtrenkė dureles mis Marpl pusėje, apibėgo aplink mašiną, šastelėjo ant vairuotojo sėdynės, ir išrūko iš stoties. Mis Marpl dar spėjo atsigręžti ir pastebėjo Edgaro Losono veido išraišką.

– Man atrodo, mieloji, kad misteris Losonas nelabai patenkintas, – tarė ji.

Gina nusijuokė.

– Edgaras – siaubingas idiotas. Apie viską kalba taip pompastiškai. Gali pagalvoti, kad jis čia pats *svarbiausias*!

– O argi nesvarbus? – paklausė mis Marpl.

– Edgaras? – Gina paniekinamai nusikvatojo, ir tame nuskambėjo nesąmoninga žiaurumo gaida. – O, vis tiek jis trenktas.

– Trenktas?

– Stongeite visi trenkti, – atsakė Gina. – Išskyrus Luisą, senelę, mane ir berniukus. Žinoma, ir mis Belever. O visi kiti be vieno šulo. Kartais man atrodo, kad *aš* pati kraustausi iš proto, čia gyvendama. Net teta Mildred eidama pasivaikščioti visą laiką kažką bamba sau po nosimi. Iš Kenono našlės to lyg ir nesitikėtumėte, ar ne?

Automobilis išvažiavo iš stoties prieigų ir lygiame tuščiame kelyje padidino greitį. Gina akies krašteliu žvilgtelėjo į savo keleivę.

– Jūs mokėtės vienoje mokykloje su senele, ar ne? Kaip keista.

Mis Marpl puikiai suprato, ką ji turi galvoje. Jauniems visada atrodo labai keista, kad senutės kitados irgi buvo jaunos, pynė kasas ir vargo su dešimtainėmis trupmenomis bei anglų literatūra.

– Tikriausiai tai buvo *labai* seniai, – su pagarbia baime ir akivaizdžiai nenorėdama įžeisti tarė Gina.

– Taip, išties, – atsakė mis Marpl. – Turbūt žiūrint į mane taip atrodo labiau, negu žvelgiant į savo senelę, ar ne?

Gina linktelėjo.

– Gudriai pasakėte. Žinote, keista, bet senelė, atrodo, nesensta.

– Jau daug laiko, kai jos nemačiau. Įdomu, ar labai pasikeitė.

– Na, žinoma, pražilo, – tyliai tarė Gina. – Ir vaikšto su lazdele... dėl artrito. Paskutiniu metu liga ypač paūmėjo. Tikiuosi... – ji nutilo. Paskui paklausė: – Ar esate buvusi Stongeite?

– Ne, niekada. Bet, aišku, daug apie jį girdėjau.

– Jis kelia siaubą, – linksmai tarė Gina. – Primena baisų gotišką pastatą. Stivas jį vadina geriausia Viktorijos laikų išviete. Bet tai irgi juokais. Viskas pašėlusiai rimta, visur painiojasi psichiatrai. Be galo savimi patenkinti. Kaip skautų vadovai, tik dar blogiau. Kai kurie jaunieji nusikaltėliai – tikri numylėtiniai. Vienas man parodė, kaip su viela nudildyti spyną, kitas angeliško veidelio bernaitis davė daug patarimų, kaip užmušti žmogų.

Mis Marpl susimąstė.

– Chuliganai man patinka labiausiai, – tarė Gina. – O va iškrypėlių nemėgstu. Žinoma, Luisas ir daktaras Maverikas mano, kad jie *visi* iškrypėliai – dėl savo užgniaužtų

geismų, sudarkytų gyvenimų, paleistuvių motinų, siautusių su kareiviais, ir panašiai. Man taip neatrodo, nes kai kurie žmonės ir iš blogų šeimų sugeba išlikti padorūs.

– Tai neabejotinai labai sudėtinga problema, – tarė mis Marpl.

Gina, nusijuokė, vėlgi parodydama savo neeilinius dantis.

– Man tai nelabai rūpi. Tiesiog manau, kad yra tokių, kurie trokšta padaryti šį pasaulį geresnį. Luisas dėl to tiesiog galvą pametęs – kitą savaitę jis važiuos į Aberdyną, nes policiją pasiekė penkis kartus teisto berniuko byla.

– O tas jaunuolis, kuris pasitiko mane stotyje? Misteris Losonas. Jis sakė, jog padeda misteriui Serokoldui. Ar jis jo sekretorius?

– O, Edgarui neužtektų smegenų dirbti sekretorium. Juk jis *ligonis*. Apsistodavo viešbučiuose, apsimetęs vicekancleriu ar karo lakūnu, pasiskolindavo pinigų ir sprukdavo. Tiesiog pašlemėkas. Tačiau Luisas jiems visiems vienodai geras. Stengiasi, kad jie pasijustų viena šeima, duoda atlikti darbus ir visaip kitaip skatina jų atsakomybės jausmą. Labai gali būti, kad vieną dieną kažkuris iš jų mus visus išžudys. – Gina nerūpestingai nusijuokė.

Mis Marpl juokas neėmė.

Jos įsuko per įspūdingus vartus, prie kurių kariškai pasitempęs stovėjo šveicorius, ir nuriedėjo rododendrais apsodintu keliu. Kelias atrodė neprižiūrėtas, o aplinkinės žemės apleistos.

Tarsi perpratusi keleivės žvilgsnį, Gina paaiškino:

– Karo metu nebeliko sodininkų, ir nuo to laiko nesirūpinome. Iš tikrųjų atrodo labai baisiai.

Už posūkio visa savo didybe išniro Stongeitas. Kaip Gina ir sakė, tai buvo milžiniški Viktorijos laikų gotikos rūmai – savita plutokratijos* šventykla. Filantropija

---

* Plutokratija – valstybės valdymo forma, kai visa valdžia priklauso grupei turtingųjų klasės atstovų.

papildė ją įvairiais priestatais bei ūkiniais pastatais, kurie, nors savo stiliumi labai neišsiskyrė, suardė struktūros visumą.

– Paslaptingas, ar ne? – žavėdamasi paklausė Gina. – Senelė terasoje. Aš čia sustosiu, o jūs galite eiti pas ją.

Mis Marpl patraukė per ilgą terasą prie savo senos draugės.

Iš tolo liekna figūra atrodė keista, kone mergaitiška, nors iš lėto ir akivaizdžiai skausmingai žingsnius dėliojanti senutė ramstėsi lazda. Ji priminė jauną mergaitę, kuriai puikiai sekasi vaidinti senolę.

– Džeine, – tarė madam Serokold.

– Mieloji Kere Luiza.

Taip, tai iš tikrųjų buvo Kerė Luiza. Keistai nepasikeitusi, keistai vis dar jaunatviška, nors, priešingai nei jos sesuo nenaudojanti kosmetikos ar kitų dirbtinių jaunystės sulaikymo priemonių. Jos plaukai, tiesa, buvo žili, tačiau jie visada turėjo sidabro atspalvį, kuris dabar mažai tepasikeitė. Jos oda vis dar buvo rausva it rožės žiedlapiai, nors jau nuvytę žiedlapiai. Akys vis dar žvelgė taip pat nustebusiai ir nekaltai. Jos figūra buvo jaunatviškai liekna su žingeidžiai lyg paukščio pakreipta galva.

– Tai aš kalta, kad taip ilgai delsiau – savo švelniu balsu tarė Kerė Luiza. – Tiek *metų* tavęs nemačiau, mieloji Džeine. Kaip smagu, kad pagaliau atvažiavai mūsų aplankyti.

Iš terasos galo šūktelėjo Gina:

– Eik vidun, senele! Darosi šalta, ir Žoli pyks.

Kerė Luiza skambiai sukikeno.

– Jos visos tiesiog tūpčioja aplink mane, senutę.

– O tu tokia, aišku, nesijauti.

– Tikrai ne, Džeine. Nors gelia tai čia, tai ten, viduje jaučiuosi tokia pat mergiūkštė kaip Gina. Gal taip būna visiems. Veidrodis rodo senukus, o jie tuo netiki. Atrodo, vos prieš kelis mėnesius mes buvome Florencijoje. Ar prisimeni Frauleiną Šveic ir jos batus?

Ir dvi senutės skaniai pasijuokė iš pusšimčio metų senumo įvykių. Paskui kartu nužingsniavo iki šoninių durų. Tarpdury jas pasitiko gražiai pasiūtą tvido kostiumėlį vilkinti liesa sena ledi arogantiška nosimi ir trumpai kirptais plaukais.

– Kaip kvaila iš jūsų pusės, Kara, murksoti lauke iki vėlumos, – piktai tarė ji. – Jūs visiškai savimi nesirūpinate. Ką pasakys misteris Serokoldas?

– Nebark manęs, Žoli, – maldaujančiu tonu paprašė Kerė Luiza ir pristatė savo viešniai mis Belever: – Čia mis Belever, kuri man yra viskas. Slaugė, drakonas, sarginis šuo, sekretorė, namų tvarkytoja ir labai ištikima draugė.

Džiuljeta Belever sušnarpštė savo didžiule nosimi, kuri čia pat paraudo, išduodama moters susijaudinimą.

– Darau, ką galiu, – grubokai atsakė ji. – Tai pamišėlių namai. Negali įvesti jokios planingos rutinos.

– Mieloji Žoli, žinoma, kad ne. Stebiuosi, jog dar bandai. Kur apgyvendinsi mis Marpl?

– Mėlynajame kambaryje. Nuvesti?

– Taip, prašyčiau, Žoli. O paskui pakviesk ją gerti arbatos. Šiandien, atrodo, ji bus patiekta bibliotekoje.

Mėlynajame kambaryje kabėjo storos išblukusios mėlyno brokato užuolaidos, kurioms, kaip nusprendė mis Marpl, buvo jau kokie penkiasdešimt metų. Čia stovėjo dideli ir solidūs raudonmedžio baldai, iš kurių išsiskyrė plati lova su baldakimu. Mis Belever pravėrė duris į šalia esantį vonios kambarį. Jis pasirodė netikėtai modernus, išpieštas orchidėjomis, spindintis chromu.

– Vedęs Karą, Džonas Restarikas šiuose namuose įsirengė dešimt vonios kambarių, – niūriai tarė mis Belever. – Vandentiekis – vienintelis dalykas, kuris čia buvo atnaujintas. Apie kokius nors kitus remontus jis nenorėjo nė girdėti – sakė, kad visa vietovė yra tobulas laikotarpio pavyzdys. Ar kada nors jį pažinojote?

– Ne, nebuvau sutikusi. Mudvi su madam Serokold susitikinėjome labai retai, nors nuolatos susirašinėjom.

– Jis buvo malonus vyrukas, – pareiškė mis Belever. – Nors kas iš to! Visiškas pašlemėkas. Bet namuose būdavo gera su juo bendrauti. Skleidė tam tikrą žavesį. Moterys dėl jo ėjo iš galvos. Tai jį galiausiai ir pražudė. Visiškai netiko Karai. – Ji patylėjo ir kaip įpratusi šiurkštokai pridūrė: – Tarnaitė padės išsipakuoti daiktus. Gal prieš arbatą norite nusiprausti?

Išgirdusi teigiamą atsakymą, ji pasakė, kad mis Marpl ras ją laukiančią laiptų viršuje.

Mis Marpl nuėjo į vonios kambarį, nusiplovė rankas ir, kiek nervindamasi, nusišluostė jas į labai gražų orchidėjų spalvos rankšluostį. Paskui nusiėmė skrybėlaitę ir pasitaisė švelnių žilų plaukų šukuoseną.

Atidariusi duris, ji pamatė mis Belever belaukiančią ir buvo nuvesta dideliais, niūriais laiptais, per erdvią tamsią salę į kambarį su knygų lentynomis iki pat lubų ir dideliu į dirbtinį ežerą atsiveriančiu langu.

Kerė Luiza stovėjo prie lango, ir mis Marpl priėjo prie jos.

– Koks įspūdingas šis namas, – tarė mis Marpl. – Atrodo, gali pasiklysti.

– Taip, žinau. Tai iš tikrųjų juokinga. Jį pastatė turtingas geležies dirbinių fabrikantas ar kažkas panašaus. Netrukus jis subankrutavo. Ir nesistebiu. Čia buvo maždaug keturiolika svetainių – ir visos milžiniškos. Niekada nemaniau, kad žmogus *gali* norėti daugiau negu vienos svetainės. O dar visi tie didžiuliai miegamieji. Tiek daug nereikalingos erdvės. Mane tai siaubingai vargina – taip toli reikia eiti nuo lovos iki tualetinio staliuko. Ir tos sunkios tamsiai raudonos užuolaidos...

– Jūs nieko neatnaujinote ir nepertvarkėte?

Kerė Luiza, atrodė, kiek nustebo.

– Ne. Iš esmės namas liko beveik toks pats, kaip tada, kai apsigyvenau čia su Eriku. Tiesa, buvo perdažytas, bet

visada ta pačia spalva. Bet juk tai nesvarbu, ar ne? Tai yra, neturėčiau jaustis įsipareigojusi švaistyti pinigus tokiems dalykams, kai yra daug svarbesnių.

– Nejaugi nebuvo jokių pakeitimų?

– O taip... Ir dar kiek! Mes nelietėm tik vidurinės namo dalies – didžiosios salės ir aplinkinių kambarių. Jie buvo patys geriausi, ir Džonis, mano antras vyras, jautė jiems sentimentus bei sakė, kad jie turėtų išlikti nepaliesti ir nepakeisti. Jis buvo dailininkas ir apie tai, žinoma, nusimanė. Tačiau rytinis ir vakarinis priestatai visiškai perdaryti. Įrenginėjant tarnybines patalpas, miegamuosius mokytojams ir kita, kambariuose pastatytos pertvaros. Visi berniukai patalpinti koledžo pastate – jis matosi iš čia.

Mis Marpl pažvelgė į tolį, kur pro pavienių medžių juostą šmėžavo raudonų plytų pastatai. Paskui jos žvilgsnis stabtelėjo ties kai kuo arčiau, ir ji šyptelėjo.

– Kokia gražuolė išaugo Gina.

Kerės Luizos veidas nušvito.

– Taip, iš tikrųjų. – švelniai tarė ji. – Aš taip džiaugiuosi, kad ji sugrįžo. Prasidėjus karui, buvau išsiuntusi ją į Ameriką, pas Rutą. Ar Ruta apie ją išvis ką nors pasakojo?

– Ne. Tik paminėjo.

Kerė Luiza atsiduso.

– Vargšelė Ruta! Ji buvo taip siaubingai susikrimtusi dėl Ginos santuokos. Bet aš jai ne kartą sakiau, kad nė kiek jos nekaltinu. Priešingai nei aš, Ruta nesupranta, kad senų barjerų ir klasinių prietarų nebeliko – ar bent jau jie nyksta.

– Dirbdama karo sąlygomis, Gina sutiko tą jaunuolį. Jis buvo jūrų pėstininkas, ypatingai pasižymėjęs kare. Po savaitės jiedu susituokė. Aišku, viskas įvyko per daug greitai. Nebuvo nė laiko išsiaiškinti, ar tikrai vienas kitam tinka. Tačiau mūsų dienomis taip jau būna. Jauni žmonės priklauso savajai kartai. Mums gali atrodyti, kad jie elgiasi neprotingai, bet turime sutikti su jų sprendimais. Tačiau Ruta labai sielojosi.

– Ji manė, kad tas jaunuolis netinkamas?

– Ji nuolatos kartojo, kad nieko apie jį nežino. Atvykęs iš vidurio Vakarų, jis visai neturėjo pinigų, taigi, savaime suprantama, ir profesijos. Tokių vaikinukų šimtai, ir Ruta niekada nemanė, kad Gina pasirinks vieną iš jų. Tačiau žingsnis žengtas. Aš tikrai apsidžiaugiau, kai Gina priėmė mano kvietimą atvykti čia su vyru. Čia tikrai yra kas veikti, užtenka įvairiausių darbų. O jeigu Valteris nori studijuoti mediciną, tai galima padaryti ir šioje šalyje. Šiaip ar taip, tai Ginos namai. Kaip miela, kad ji grįžo. Gera turėti namuose tokį šiltą, linksmą ir guvų žmogų.

Mis Marpl linktelėjo ir vėl pažvelgė per langą į du prie ežero stovinčius jaunuolius.

– Tikrai graži pora, – tarė ji. – Nesistebiu, kad Gina jį įsimylėjo!

– O, bet tai... tai ne Valius. – Madam Serokold balse staiga pasigirdo nusivylimo ar santūrumo gaida. – Tai Stivas – jaunesnysis Džonio Restariko sūnus. Kai Džonis... kai jis išėjo, jo berniukams nebeliko kur praleisti atostogų. Taigi visada juos pasikviesdavau pas save. Šiuos namus jie laiko savais. O Stivas dabar čia gyvena nuolatos. Jis vadovauja mūsų dramos būreliui. Žinai, mes čia turime teatrą, statome spektaklius – visaip ugdome meninius polinkius. Luisas sako, kad nepilnamečių nusikalstamumas didžia dalimi susijęs su ekshibicionizmu* – daugelis berniukų savo šeimose jautėsi tokie nelaimingi, kad plėšikavimai ir vagiliavimai padėjo jiems pasijusti tikrais didvyriais. Mes skatiname juos kurti pjeses, piešti dekoracijas ir vaidinti. Stivas atsakingas už šį teatrą. Jis toks uolus ir entuziastingas. Nuostabu, kai kažkam atiduodi visą savo gyvenimą.

– Suprantu, – iš lėto tarė mis Marpl.

Ji buvo toliaregė (tai savo kailiu patyrė daugelis jos kaimynų Sent Meri Mido kaimelyje) ir labai gerai įžvelgė

* Ekshibicionizmas – savęs parodymas, demonstravimas.

tamsų dailų Stepano Restariko veidą. Vaikinas stovėjo atsigręžęs į Giną ir kažką karštai aiškino. Ginos veido mis Marpl nematė, nes mergina stovėjo nugara į jas, tačiau Stepano mina daug ką pasakė.

– Tai, žinoma, ne mano reikalas, – prabilo mis Marpl, – bet, tikiuosi, supranti, Kere Luiza, kad jis ją įsimylėjęs.

– O ne... – Kerė Luiza atrodė susirūpinusi. – Ne, tikiuosi, ne.

– Tu visada skrajojai padebesiais, Kere Luiza. Gali tuo net neabejoti.

KETVIRTAS SKYRIUS

Madam Serokold nespėjus nieko pasakyti, iš salės atėjo jos vyras, nešinas keliais atplėštais laiškais.

Luisas Serokoldas buvo žemas vyrukas, ne itin įspūdingos išvaizdos, tačiau savo asmenybe jis kaipmat išsiskyrė. Kartą Ruta pasakė, kad jis labiau panašus į generatorių negu į žmogų. Paprastai jis visas pasinerdavo į tai, kas tuo metu patraukdavo jo dėmesį, ir aplinkinių daiktų ar žmonių nė nepastebėdavo.

– Blogos naujienos, mieliausioji, – tarė jis. – Tas berniūkštis, Džekis Flintas, vėl krečia savo pokštus. Aš neabejoju, jog šį kartą jis išnaudos šansą – juk taip veržėsi. Žinai, paaiškėjo, kad jį visada viliojo geležinkeliai. Mudu su Maveriku manome, kad jeigu jis šioje srityje gautų darbą, būtų patenkintas ir puikiausiai pragyventų. Bet dabar vėl tas pats. Smulkūs vagiliavimai iš daiktų saugyklos. Ir netgi ne tai, ko jis norėtų ar ką galėtų parduoti. Vadinasi, priežastis *veikiausiai* psichologinė. Mes neišsiaiškinom šios problemos šaknų. Bet aš nepasiduosiu.

– Luisai... čia mano sena draugė Džeinė Marpl.

– O, kaip laikotės? – abejingai burbtelėjo jis. – Labai malonu... Aišku, iškels bylą. Puikus vaikinukas. Galvoj smegenėlių nedaug, bet tikrai puikus. Įdomu, iš kokios jis šeimos. Aš...

Staiga jis nutilo, ir generatorius persijungė į viešnią.

– O, mis Marpl, aš taip džiaugiuosi, kad atvykote pas mus pasisvečiuoti. Karolinai bus be galo naudinga pasišnekučiuoti su senų laikų drauge, atgaivinti prisiminimus. Dienos jai čia slenka niūriai – tokios liūdnos tų vargšų vaikų istorijos. Tikimės, pabūsite pas mus kuo ilgiau.

Mis Marpl šių namų šeimininkas pasirodė patrauklus, ir ji suprato, kaip jis turėjo būti pakerėjęs jos draugę. Ji nė akimirksniui nesuabejojo, kad Luisas Serokoldas buvo vienas iš tų vyrų, kurie visada kalba be užuolankų. Kai kurias moteris tai gali erzinti, bet ne Kerę Luizą.

Luisas Serokoldas išsitraukė kitą laišką.

– Vis dėlto turime keletą ir gerų naujienų. Šis iš Viltšyro, iš Somerseto Banko. Jaunasis Morisas laikosi puikiai. Juo visi patenkinti, kitą mėnesį bus paaukštintas pareigose. Aš visada žinojau, kad jam tereikia atsakingo posto ir gero priėjimo prie pinigų.

Jis atsigręžė į mis Marpl.

– Pusė šių berniūkščių *nežino*, kas yra pinigai. Jiems tai reiškia eiti į kiną ar šunų parodas, pirkti cigaretes. Jie gerai pažįsta skaičius ir mėgsta daryti su jais fokusus. Ką gi, reikėtų... kaip čia pasakius?.. ištrinti jų nosis į pinigus, išmokyti atsakomybės – parodyti, taip sakant, visą pinigų romantiką. Išugdyti vaikėzų sugebėjimus bei atsakomybės jausmą, o paskui leisti oficialiai naudoti pinigus. Taip dirbdami mes pasiekėm geriausių rezultatų – tik du iš trisdešimt aštuonių atvejų buvo nesėkmingi. Vienas tapo vyriausiuoju vaistinės kasininku – tikrai atsakingos pareigos... – Jis nutilo ir po kurio laiko pridūrė žmonai: – Arbata patiekta, mieloji.

– O aš maniau, kad gersime čia. Juk pasakiau Žoli.

– Ne, salėje. Kiti jau ten.

– Maniau, jie visi eis į lauką.

Kerė Luiza įsikabino mis Marpl į parankę, ir jos nulingavo į didžiąją salę. Tokioje aplinkoje arbatėlė atrodė

visai netinkamos vaišės. Arbatos indai stovėjo bet kaip sukrauti ant padėklo – paprasti balti puodeliai šalia to, kas liko iš Rokingemo ir Spodo servizų. Čia pat gulėjo padėtas kepalas duonos, du indeliai džemo ir keletas pigių, gana prastai atrodančių pyragaičių.

Už stalo įsitaisė apkūni pusamžė moteris žilais plaukais. Madam Serokold pristatė:

– Džeine, tai Mildred. Mano dukra Mildred. Matei ją tik visai mažą.

Mildred Stret buvo toks žmogus, kuris labiausiai atitiko mis Marpl lig šiol apžiūrėtus namus. Ji atrodė turtinga ir ori. Vėlai, jau įžengusi į trečiąją dešimtį, ištekėjusi už anglikono Kenono, dabar jau buvo našlė. Ji ir buvo panaši būtent į Kenono našlę – garbinga ir šiek tiek nuobodi moteris. Tikrai negraži, didelio neišraiškingo veido ir šviesiai pilkų akių. Mis Marpl pagalvojo, jog vaikystėje ji taip pat nebuvo daili.

– O čia Valius Hudas – Ginos vyras.

Valius buvo aukštas jaunuolis į viršų sušukuotais plaukais ir niūria veido išraiška. Jis iš lėto linktelėjo galva ir toliau kramsnojo pyragą. Pasirodė Gina su Stepanu Restariku. Jie abu netvėrė džiaugsmu.

– Ginai kilo nuostabi idėja dėl fono dekoracijų, – tarė Stepanas. – Žinai, Gina, iš tavęs išeitų puiki teatro dailininkė.

Gina juokėsi ir atrodė patenkinta. Įėjo Edgaras Losonas ir atsisėdo šalia Luiso Serokoldo. Gina kažką jam sukuždėjo, bet jis nė nesiteikė atsakyti.

Mis Marpl visa tai kiek suglumino ir, išgėrusi, arbatą, ji mielai nuėjo į savo kambarį prigulti.

Prie pietų stalo sėdo ir daugiau žmonių. Vienas iš jų – jaunasis daktaras Maverikas, kuris buvo psichiatras ar psichologas (mis Marpl neįžvelgė skirtumo) ir kalbėjo beveik vien savo specialybės žargonu (jai praktiškai nesuprantamu). Dalyvavo dar du akiniuoti vaikinai iš mokytojų

priestato, darbo terapijos specialistas misteris Baumgartenas ir trys be galo drovūs jaunuoliai – tos savaitės „namų svečiai“. Gina pašnibždėjo mis Marpl, kad vienas iš jų, šviesiaplaukis mėlynakis, puikiai valdo „smogiamuosius ginklus“.

Maistas nebuvo ypatingai viliojantis. Be įkvėpimo pagamintas, nerūpestingai patiektas. Susirinkusieji buvo apsirengę kas kaip. Mis Belever vilkėjo ilgą juodą suknelę, Mildred Stret – vakarinę suknelę ir vilnonį nertinį. Kerės Luizos suknelė buvo trumpa ir pilkos vilnos, Gina pasitenkino kažkokiu valstietišku apdaru. Nei Valius, nei Stepanas Restarikas nepersirengė, o Edgaras Losonas vilkėjo tvarkingą tamsiai mėlyną kostiumą. Luisas Serokoldas buvo apsivilkęs įprastinį pietų švarką. Jis valgė labai mažai ir, atrodo, nė nepastebėjo, kas jo lėkštėje.

Po pietų Luisas Serokoldas ir daktaras Maverikas nuėjo į pastarojo kabinetą. Darbo terapeutas ir mokytojai sulindo į savo urvus. Trys „pavyzdžiai“ grįžo į kolegiją. Gina su Stepanu nuėjo į teatrą aptarti jos idėjos. Mildred mezgė kažkokį neaiškų drabužį, o mis Belever adė kojines. Valius sėdėjo kėdėje kiek atsilošęs ir spoksojo į dangų. Kerė Luiza ir mis Marpl šnekučiavosi apie senus laikus. Šis pokalbis atrodė keistai nerealus.

Vienintelis Edgaras Losonas tarsi nerado sau vietos. Jis tai atsisėsdavo, tai vėl neramiai pašokdavo.

– Gal aš einu pas misterį Serokoldą, – garsiai paskelbė jis. – Jam gali manęs reikėti.

– O, nemanau, – švelniai atsakė Kerė Luiza. – Šį vakarą jis ketino aptarti vieną ar du klausimus su daktaru Maveriku.

– Tada geriau nesikišiu! Nė nemanau eiti ten, kur nesu laukiamas. Šiandien jau ir taip sugaišau laiką, važiuodamas į stotį – madam Hud nusprendė nuvažiuoti pati.

– Ji turėjo tave parspėti, – tarė Kerė Luiza. – Nors galėjo susigalvoti ir paskutinę akimirką.

– Ar suprantate, madam Serokold, kad per ją aš atsidūriau visiško kvailio vietoje?! Visiško kvailio!

– Ne, ne, – šypsodamasi tarė Kerė Luiza. – Negalvok taip.

– Aš žinau, kad esu nereikalingas ir nepageidaujamas... Puikiausiai *tai* suprantu. Jei aš būčiau atradęs savo vietą gyvenime, viskas būtų buvę kitaip. Visiškai kitaip. Tai ne mano kaltė, kad jos neradau.

– Nagi, Edgarai, – tarė Kerė Luiza, – nesigraužk taip. Džeinei buvo labai malonu, kad ją pasitikai. O Gina visada buvo impulsyvi – ji nenorėjo tavęs įskaudinti.

– Kurgi ne! Ir dar kaip norėjo! Ji tyčia taip padarė – kad mane pažemintų...

– Oi, Edgarai...

– Jūs nežinote nė pusės to, kas čia vyksta, madam Serokold. Gerai jau. Daugiau nieko nesakysiu, tik palinkėsiu labos nakties.

Ir trenkdamas paskui save duris, Edgaras išėjo.

– Kaip brutalu! – sušvokštė mis Belever.

– Jis toks jautrus, – pratarė Kerė Luiza.

Mildred Stret barkštelėjo savo adatų dėžute ir šaižiu balsu pareiškė:

– Jis tikrai nepakenčiamas jaunuolis. Neturėtum su tokiu elgesiu taikstytis, mama.

– Luisas sako, kad nieko negali padaryti.

– Savo grubumą gali valdyti kiekvienas, – atšovė Mildred. – Žinoma, labai kaltinu ir Giną. Kad ir ko imtųsi, ji visur tokia lengvabūdė. Per ją vieni nemalonumai. Vieną dieną paskatina jaunuolį, kitą – paniekina. Ko iš jos daugiau tikėtis?

Neištvėręs pirmą kartą tą vakarą prabilo ir Valius Hudas:

– Tas vaikėzas – pamišėlis. Štai ir viskas! Pamišėlis!

II

Tą naktį mis Marpl savo miegamajame pamėgino peržvelgti Stongeito gyventojų santykius, bet kol kas jie atrodė pernelyg sudėtingi. Čia sukosi ištisi požeminių srovių verpetai, bet kaip tai siejosi su Rutos Van Raidok nerimu, pasakyti buvo neįmanoma. Mis Marpl neatrodė, kad Kerę Luizą kaip nors veikia tai, kas vyksta aplink ją. Stepanas buvo įsimylėjęs Giną. Gina galėjo būti arba galėjo ir nebūti įsimylėjusi Stepaną. Valteris Hudas buvo aiškiai savimi nepatenkintas. Taip galėjo nutikti bet kur ir bet kada. Tokie įvykiai, deja, niekuo neišsiskyrė. Jie baigdavosi skyrybomis, visi su viltimi pradėdavo gyvenimą iš naujo, ir vėl užsimegzdavo nauja painiava. Mildred Stret aiškiai pavyduliavo Ginai ir jos nemėgo. Mis Marpl pagalvojo, jog tai savaime suprantama.

Paskui ji prisiminė, ką pasakojo Ruta Van Raidok. Kerės Luizos sielojimasis, kad negali turėti vaikų... mažosios Pipos įvaikinimas... žinia, jog pagaliau ji laukiasi. Mis Marpl gydytojas paaiškino, jog taip nutinka dažnai – esą atslūgus įtampai, Gamta gali atlikti savo darbą. Be to, jis pridūrė, kad tokiais atvejais įvaikintam vaikui paprastai būna ne pyragai.

Tačiau šįsyk viskas klostėsi kitaip. Ir Gulbrandsenas, ir jo žmona dievino mažąją Pipą. Ji jau buvo pernelyg įsitvirtinusi jų širdyse, kad galėtų būti lengvai atstumta. Gulbrandsenas jau turėjo vaikų, ir tėvystės jausmas jam nebuvo naujas. Pipa patenkino ir Kerės Luizos motiniškus jausmus. Pastarosios nėštumas nebuvo lengvas, gimdymas – taip pat sunkus ir ilgas. Kerei Luizai, kuriai niekada nerūpėjo realybė, tikriausiai ne itin patiko pirmasis susidūrimas su ja.

Taip ir augo dvi mažos mergaitės – viena graži ir linksma, kita nedaili ir nuobodi. Mis Marpl pagalvojo, kad tai vėlgi visiškai normalu. Mat įvaikindami žmonės dažniausiai

išsirenka gražiausią vaiką. Jei Mildred būtų pasisekę, ji būtų atsigimusi į Martinus, iš kurių kilo gražioji Ruta ir žavingoji Kerė Luiza, tačiau Gamta patvarkė kitaip – ji gimė panaši į Gulbrandsenus, stambius, flegmatiškus ir beviltiškai negražius.

Be to, Kerė Luiza nusprendė, kad įvaikinta mergaitė niekada neturėtų tokia jaustis, ir taip pataikavo Pipai, jog kartais užmiršdavo Mildred.

Pipa ištekėjo ir išvažiavo į Italiją. Tad kurį laiką Mildred namuose buvo vienintelė duktė. Tačiau netrukus Pipa mirė, ir, kai Kerė Luiza parsivežė į Stongeitą jos kūdikį, Mildred vėl liko nuošaly. Po to vėl santuoka – vedė Restariko sūnūs. 1934 metais Mildred ištekėjo už Keno no Streto, maždaug penkiolika metų už ją vyresnio mokslininko antikvaro, ir išvažiavo gyventi į Pietų Angliją. Tikriausiai buvo laiminga, nors... ką gali žinoti. Vaikų jie neturėjo. Ir štai ji vėl čia, tuose pat namuose, kuriuose užaugo. Ir vėlgi, kaip pasirodė mis Marpl, ne ypatingai laiminga.

Gina, Stepanas, Valius, Mildred, mis Belever, mėgusi griežtą rutiną ir niekaip negalėjusi jos įvesti. Luisas Serokoldas – kupinas palaimos ir nuoširdaus džiaugsmo, idealistas, sugebantis paversti savo idealus praktiškomis priemonėmis. Nė viename iš šių žmonių mis Marpl neįžvelgė to, dėl ko nuogąstavo Ruta. Kerė Luiza atrodė saugi, nugrimzdusi į save – tokia, kokia buvo visą gyvenimą. Tad kas gi šioje atmosferoje Rutai sukėlė nerimą? Nejaugi ji, Džeinė Marpl, to nejaučia?

O ką galima pasakyti apie asmenis, nepatenkančius į šeimos santykių sūkurį? Darbo terapeutus, mokytojus, rimtus, nekaltus jaunuolius, savimi pasitikintį jaunąjį daktarą Maveriką, tris raudonskruosčius, nekaltų akių nepilnamečius nusikaltėlius, Edgarą Losoną...

Ir čia, prieš pat užmiegant, mis Marpl mintys pradėjo suktis apie Edgaro Losono figūrą. Šis žmogus jai kažką

priminė. Su juo kažkas *buvo* truputį ne taip – gal netgi daugiau negu truputį. Edgaras Losonas turėjo... kaip čia pasakius... elgesio problemų. Bet argi tai gali pakenkti Kerei Luizai?

Mis Marpl mintyse papurtė galvą.

Jai kėlė nerimą kai kas daugiau.

PENKTAS SKYRIUS

Kitą rytą, švelniai pasistengusi išvengti susitikimo su šeimininke, mis Marpl išėjo į sodus. Jų būklė ją sukrėtė. Kitados šie sodai buvo pretenzingai išpuoselėti. Rododendrų pulkeliai, glotni šlaitų veja, vešliais žoliniais augalais apželdinti pakraščiai, tvarkingai apkarpytos gyvatvorės aplink formalų rožyną. Dabar daug kas buvo apleista, veja nupjauta rantuotai, pakraščiai apžėlę piktžolėmis, ir tik kur ne kur kyšojo viena kita gėlė, takeliai apsamanoję ir nešluoti. Tačiau raudonų plytų siena apjuosti daržai buvo prižiūrimi ir puikiausiai vešėjo. Matyt, dėl to, kad turėjo praktinę naudą. Be to, didelė dalis vejų ir gėlynų teritorijos dabar buvo aptverta ir paversta teniso kortais bei boulingo aikštelėmis.

Apžiūrinėdama apžėlusį pakraštį, mis Marpl nepatenkinta pliaukštelėjo liežuviu ir išrovė žydinčią žilę*. Laikydama ją rankoje, pastebėjo ateinantį Edgarą Losoną. Pamatęs mis Marpl, šis sustojo, tarsi dvejodamas, ar eiti toliau. Tačiau ji nė nemanė jo paleisti ir tučtuojau pašaukė. Kai vaikinas priėjo, mis Marpl paklausė, ar jis žinąs, kur laikomi sodo įrankiai. Edgaras vangiai atsakė, jog kažkur yra sodininkas, kuris žino.

---

* Žilė – graižažiedų šeimos laukinė ir kultūrinė gėlė (Senecio): Pievinė žiedė (S. jacobaea).

– Gaila žiūrėti, kaip apleistas šis pakraštys, – čiauškė mis Marpl. – Man taip patinka sodai. – O kadangi ji nenorėjo, kad Edgaras eitų ieškoti įrankių, skubiai tęsė: – Sena ir niekam nereikalinga moteris čia tikrai ras ką veikti. Nemanau, kad *jums* kada nors skaudėjo galvą dėl tų sodų, misteri Losonai. Juk ir taip užtenka tikrų bei svarbių darbų. Čia, pas misterį Serokoldą, jums teko atsakingos pareigos. Tikriausiai be galo įdomu.

– Taip... Taip, įdomu, – greitai ir kone karštai atsakė jis.

– Turbūt jūs didžiausias misterio Serokoldo padėjėjas.

Losonas paraudo.

– Nežinau. Nesu tuo tikras. Tai slypi *už* viso to...

Jis nutilo. Mis Marpl įdėmiai pažvelgė į jį. Apgailėtinai žemo ūgio vaikinas tvarkingu tamsiu kostiumu. Į tokį nedaug kas pažvelgtų antrą kartą, o pažvelgęs neprisimintų...

Netoliese stovėjo sodo suolelis, ir mis Marpl nulingavusi prie jo atsisėdo. Edgaras liko stovėti susiraukęs priešais ją.

– Neabejoju, – linksmai tarė mis Marpl, – kad misteris Serokoldas jumis *labai* pasitiki.

– Nežinau, – atsakė Edgaras. – Tikrai nežinau. – Jis suraukė kaktą ir tarsi netyčia klestelėjo šalia jos. – Mano padėtis labai sudėtinga.

– Žinoma, – nė nemanė prieštarauti mis Marpl.

Jaunuolis Edgaras sėdėjo spoksodamas priešais save.

– Visa tai labai slapta, – staiga tarė jis.

– Suprantu, – atsakė mis Marpl.

– Jei turėčiau teisę...

– Taip?

– Galėčiau jums pasakyti... Juk jūs niekam nesakysite?

– O ne. – Mis Marpl pastebėjo, kad jis nė nelaukė jos atsakymo.

– Mano tėvas... Mano tėvas yra labai įtakingas žmogus.

Dabar jau nebuvo reikalo ką nors sakyti. Jai teliko klausyti.

– To nežino niekas, išskyrus misterį Serokoldą. Matote, tai gali pakenkti mano tėvui, jei paaiškėtų. – Jis atsigręžė

į ją ir nusišypsojo liūdna oria šypsena. – Suprantate, *aš esu Vinstono Čerčilio sūnus*.

– O, – aiktelėjo mis Marpl, – *suprantu*.

Ir ji suprato. Ji prisiminė gana liūdną istoriją iš Sent Meri Mydo ir kaip viskas susiklostė. Edgaras Losonas kalbėjo toliau, ir jo pasakojimas priminė kažkokio spektaklio sceną.

– Taip jau susiklostė. Mano motina buvo ištekėjusi. Jos vyras gyveno beprotnamyje – ten negali būti skyrybų, jau nekalbant apie santuoką. Aš jų nekaltinu. Bent jau man taip atrodo... Jis visada darė, ką galėjo. Žinoma, apdairiai. Čia ir iškilo problema. Jis įsigijo priešų, kurie nusitaikė ir į mane. Jie mus išskyrė. Jie mane stebi. Kad ir kur eičiau, jie seka. Ir stengiasi man pakenkti.

Mis Marpl palingavo galvą.

– Varge, varge, – pratarė ji.

– Londone aš studijavau mediciną. Jie suklastojo mano egzaminus, pakeitė atsakymus. Jie norėjo mane sužlugdyti. Persekiojo net gatvėse. Prikalbėjo nebūtų dalykų šeimininkei. Jie visur mane vaikosi.

– Bet iš kur jūs žinote? – raminančiai paklausė mis Marpl.

– Sakau, kad *žinau*! O, jie labai gudrūs. Nė karto jų nemačiau ir nežinau, kas jie. Bet aš išsiaiškinsiu... Misteris Serokoldas išsivežė mane iš Londono ir apgyvendino čia. Jis geras... labai geras. Bet žinote, aš netgi čia *nesu saugus*. Jų yra ir čia. Taip ir stengiasi man pakenkti. Nuteikinėja prieš mane kitus. Misteris Serokoldas sako, kad tai netiesa, bet... jis nežino. Arba... man atrodo... kartais aš pagalvoju...

Jis nutilo. Atsistojo.

– Visa tai konfidencialu, – pareiškė Losonas. – Tikiuosi, suprantate? Bet jeigu pastebėsite, kad kažkas paskui mane *slankioja*... tai yra, *šnipinėja*... praneškite man, *kas tai*!

Ir jis nuėjo – grakštus, orus, menkutis. Mis Marpl žvelgė pavymui ir stebėjosi...

Pasigirdo balsas.

– Kvailys. Tiesiog kvailys.

Šalia stovėjo Valteris Hudas. Giliai susikišęs rankas į kišenes, jis susiraukęs žiūrėjo į tolstančią Edgaro figūrą.

– Ir kas čia per lindynė? Tikras beprotnamis – juk daugelis iš jų pamišėliai.

Mis Marpl nieko neatsakė, ir Valteris tęsė:

– Tas Edgaras... ir ko iš jo norėti? Giriasi, kad jo tėvas – pats Lordas Montgomeris. O man taip neatrodo. Tik jau ne *Montis*! Iš visko, ką apie jį girdėjau, tikrai nepasakyčiau.

– Ne, – atsakė mis Marpl, – ir man taip neatrodo.

– Ginai jis pasakojo visai ką kita – paistė, kad yra tikras Rusijos sosto įpėdinis, kažkokio didžiojo kunigaikščio sūnus ar kas ten. Velnias, negi jis nežino, kas jo tėvas?

– Turbūt, kad ne, – tarė mis Marpl. – Ko gero, tai ir visa problema.

Valteris sunkiai kaip maišas klestelėjo šalia jos ant suolelio ir pakartojo:

– Tikras beprotnamis.

– Jums nepatinka Stongeitas?

Jaunuolis susiraukė.

– Paprasčiausiai *nesuprantu* jų – štai ir viskas! Nesuprantu. Pažiūrėkite į šią vietovę... į namą... į visą aplinką. Turtingi jie, tie žmonės. Pinigų jiems netrūksta. Bet pažiūrėkite, kaip gyvena. Suskilęs senovinis porcelianas ir pigūs rakandai – viskas vienoje vietoje. Jokių aukštos klasės tarnų, atsitiktinai samdyti žmonės. Gobelenai, užuolaidos, atlasiniai, brokato ir vilnos užtiesalai sudilę ir suplyšę! Didysis sidabrinis arbatos virdulys ir pageltęs, ir pajuodęs – tiesiog prašosi nušveičiamas. Madam Serokold tai nerūpi. Prisimenate, kokią suknelę ji vilkėjo vakar vakare? Visa nunešiota, suadytomis alkūnėmis. Juk galėjo nueiti į parduotuvę ir išsirinkti, ką tik nori. Į Bond Stritą ar kur ten. Kainuoja? Bet jie gi maudosi piniguose!

Jis nutilo ir susimąstęs vėl prisėdo.

– Aš suprantu, kad esu vargšas. Ir nieko čia bloga. Svarbu, jog esi jaunas, stiprus ir pasirengęs dirbti. Niekada neturėjau daug pinigų, bet stengiausi pasiekti, ko trokštu. Ketinau atidaryti degalinę. Turėjau kiek pasitaupęs. Pasikalbėjau apie tai su Gina, ji išklausė. Atrodo, suprato. Nedaug dar ją tepažinojau. Visos tos uniformuotos merginos panašios. Tai yra, pažvelgęs nepasakytum, kuri turi pinigų, kuri ne. Pagalvojau, kad ji man per gera, galbūt labiau išsilavinusi. Bet tai atrodė nesvarbu. Įsimylėjom, susituokėm. Sumetėm į krūvą pinigus, ruošėmės prie namų pasistatyti dujų kolonėlę – Gina labai norėjo. Buvom pamišę vaikėzai, pametę galvą vienas dėl kito. Tada pradėjo kištis ta išpuikėlė Ginos teta... Gina panoro atvažiuoti į Angliją, aplankyti savo senelę. Ką gi, tai atrodė visiškai suprantama. Čia jos namai, o ir aš norėjau pamatyti Angliją. Buvau daug apie ją girdėjęs. Taigi atvažiavome. Tik paviešėti – kaip aš tada galvojau.

Raukšlė kaktoje iš pykčio pagilėjo.

– Tačiau viskas pakrypo kitaip. Mes įsivėlėm į šį beprotišką reikalą. „Kodėl jums nepasilikus? Gyvenkite čia!“ – čiulbėjo jie. Esą turėsiu daugybę darbų. Darbai! Šerti saldainiais banditėlius ir žaisti su jais vaikiškus žaidimus... Kokia prasmė? Šį kampelį būtų galima paversti rojumi – *tikru* rojumi. Nejaugi pinigų turintys žmonės nesupranta, kokie jie laimingi? Nejaugi nesupranta, kad daugelis pasaulyje negali to turėti, o turi jie? Ar ne kvaila paspirti koja savo laimę? Aš neatsisakau dirbti, kai reikia. Bet noriu daryti tai, kas man patinka ir kaip patinka. O svarbiausia – dirbdamas kažko siekti. Čia aš jaučiuosi įkliuvęs kaip į voratinklį. O Gina... Neįkalbu jos išvažiuoti. Ji nebe ta mergina, kurią vedžiau Valstijose. Negaliu... velniai griebtų... dabar negaliu su ja net *pasikalbėti*. Tikras pragaras!

– Suprantu jus, – švelniai tarė mis Marpl.

Valius greitai žvilgtelėjo į ją.

– Jūs vienintelė, kuriai lig šiol prasitariau. Daugiausia tyliu kaip užsidaręs moliuskas. Jūs labai panaši į anglę,

tikra anglė, bet kažkodėl man primenate namuose likusią mano tetą Betsę.

– Tai labai puiku.

– Ji buvo labai išmintinga, – susimąstęs tęsė Valius. – Atrodė trapi, tarsi galėtum perlaužti pusiau, bet iš tikrųjų buvo tvirta... O, taip, sakyčiau, buvo tvirta.

Jis atsistojo.

– Dovanokite, kad taip su jumis kalbu, – atsiprašė Valteris. Mis Marpl pirmą kartą išvydo jo šypseną. Tai buvo labai patraukli šypsena, ir Valius Hudas staiga iš baugštaus paniurėlio virto dailiu, žavingu jaunuoliu. – Turbūt man reikėjo išsilieti. Blogai tik, kad pasirinkau jus.

– Anaiptol, mano mielas berniuk, – atsakė mis Marpl. – Aš pati turiu sūnėną, tik, žinoma, daug vyresnį už tave.

Jos mintyse minutėlei iškilo įmantrus šiuolaikinis rašytojas Raimondas Vestas. Didesnio kontrasto Valteriui Hudui buvo neįmanoma įsivaizduoti.

– Greitai turėsit kitą pašnekovę, – tarė Valteris Hudas. – Ta dama manęs nemėgsta. Verčiau eisiu. Iki pasimatymo, madam. Ačiū už pokalbį.

Jis nužingsniavo šalin, o mis Marpl pamatė veja ateinančią Mildred Stret.

II

– Kaip suprantu, jus persekioja tas siaubingas jaunuolis, – vos atgaudama kvapą, tarė madam Stret ir prisėdo šalia. – Kokia tragedija.

– Tragedija?

– Ginos santuoka. Tai vis per tą jos išsiuntimą į Ameriką. Aš iš karto pasakiau mamai, kad taip elgtis neprotinga. Šiaip ar taip čia gana ramu, jokių reidų nebūna. Man taip nepatinka, kai žmonės puola į paniką dėl savo šeimos... o dažnai ir dėl savęs pačių.

– Tikriausiai ne taip lengva nuspręsti, kaip pasielgti, – mąsliai tarė mis Marpl. – Turiu galvoje, vaikų atžvilgiu. Gresianti invazija reiškė, kad jie gali augti vokiečiu režime... O kur dar bombų pavojus?

– Nesąmonė, – atrėžė madam Stret. – Aš niekada neabejojau, kad mes laimėsime. Tačiau su Gina mama visada elgėsi neprotingai. Pataikavo ir lepino tą vaiką kaip įmanydama. Pirmiausia jos nereikėjo vežti iš Italijos.

– Kaip suprantu, mergaitės tėvas neprieštaravo?

– O, San Severiano! Juk žinot, kokie tie italai. Jiems svarbiausia pinigai. Ir Pipą, aišku, vedė tik dėl pinigų.

– Nejaugi? Aš visada maniau, kad jis jai buvo labai atsidavęs ir be galo sielojosi Pipai mirus.

– Jis, žinoma, taip vaizdavo. Nesuprantu, ir kodėl mama leido jai ištekėti už užsieniečio? Vis tas amerikietės noras pasididžiuoti titulais.

– O man visada atrodė, kad mieloji Kerė Luiza pernelyg naiviai žiūri į gyvenimą, – švelniai tarė mis Marpl.

– Ach, žinau. Negalėjau to pakęsti. Mama nuolatos kurpia idealistinius planus. Jūs nė neįsivaizduojate, teta Džeine, ką visa tai reiškia. Kas jau kas, o aš žinau. Užaugau tame.

Mis Marpl kiek nustebo, išgirdusi į ją kreipiantis „teta Džeine". Tačiau tais laikais tai buvo įprasta. Ant jos kalėdinių dovanėlių Kerės Luizos vaikams visada būdavo užrašyta – „Su meile, teta Džeinė", ir jie galvodavo apie ją kaip apie „tetą Džeinę", kai apskritai galvodavo. O tai, nusprendė, mis Marpl, nebūdavo labai dažnai.

Ji susimąsčiusi pažvelgė į šalia sėdinčią vidutinio amžiaus moterį. Tvirtai sučiauptos lūpos, dvi gilios nuo nosies einančios raukšlės, stipriai suspaustos rankos.

– Tikriausiai... jūsų vaikystė buvo sunki, – švelniai tarė mis Marpl.

Mildred Stret dėkingai pažvelgė į ją.

– O, man taip malonu, kad kažkas tai supranta. Žmonės nė nenutuokia, ką tenka iškęsti vaikams. Matote, Pipa

buvo gražuolė. Ir vyresnė už mane. Visas dėmesys atitekdavo jai. Ir tėtis, ir mama skatino ją – nors jai to nė nereikėjo – pasirodyti. O aš visada buvau tylenė. Ir baikšti... Pipa nežinojo, kas yra bijoti. Taip, teta Džeine, vaikas gali daug iškęsti.

– Žinau, – atsakė mis Marpl.

– „Mildred tikra kvailė“, – sakydavo Pipa. Bet aš buvau jaunesnė, taigi negalėjau mokytis kartu su ja. Ir labai neteisinga vaiko atžvilgiu, kai sesuo visada vertinama geriau už tave. „Kokia miela mergaitė“, – sakydavo žmonės mamai. *Manęs* jie net nepastebėdavo. Ir tėtė pokštaudavo ir žaisdavo tik su Pipa. Kažkas turėjo pastebėti, kaip *man* buvo sunku. Tačiau visas dėmesys atitekdavo jai. Aš buvau per maža, kad suprasčiau, jog svarbiausia yra *charakteris*.

Jos lūpos suvirpėjo, paskui ji vėl kietai jas sučiaupė.

– Tai buvo neteisinga... tikrai neteisinga... Aš – jų tikras vaikas. Pipa įvaikinta. Šiuose namuose dukra buvau *aš*. O Pipa – niekas.

– Gal dėl to ją ir lepino, – tarė mis Marpl.

– Ji labiau jiems patiko, – atsakė Mildred Stret ir pridūrė: – Tėvų palikta mergiotė... O veikiausiai nesantuokinė.

Ji patylėjo ir tęsė:

– O dabar ta Gina. Blogas kraujas. Viską pasako kraujas. Luisas gali kurti savo teorijas apie aplinkos įtaką, tačiau kraujas viską pasako. Pažvelkite į Giną.

– Labai miela mergina, – atsakė mis Marpl.

– Apie elgesį to nepasakytum. Visi, išskyrus mano mamą, pastebi, kaip ji flirtuoja su Stepanu Restariku. Bjauru žiūrėti. Be to, ji labai nesėkmingai ištekėjo. Tačiau santuoka yra santuoka, turi būti pasirengęs prisitaikyti. Šiaip ar taip ji pati apsisprendė tekėti už to siaubingo jaunuolio.

– Argi jis toks siaubingas?

– O, miela teta Džeine! Man jis panašus į gangsterį. Paniuręs storžievis. Niekada nepravers burnos. Visada atrodo toks vulgarus ir grubus.

– Man atrodo, jis nelaimingas, – pratarė mis Marpl.

– Nesuprantu, ko jam trūksta... Nebent dėl Ginos elgesio. Čia jam buvo sudarytos visos sąlygos. Luisas siūlė ne vieną užsiėmimą, kad galėtų jaustis naudingas, bet jam labiau patinka dykinėti nieko neveikiant.

Staiga ji tiesiog pratrūko:

– O, šie namai tiesiog nepakenčiami... visai nepakenčiami! Luisas galvoja tik apie tuos pabaisas jaunuosius nusikaltėlius. O mama galvoja tik apie jį. Viskas, ką Luisas daro, yra gerai. Pažvelkite į sodą – vienos piktžolės. O namas? Ištisai betvarkė. Žinau, kad dabar namų darbininkams sunku, bet ką padarysi? Ne dėl to, kad trūktų pinigų. Tiesiog niekam *nerūpi*. Jeigu tai būtų *mano* namas... – ji nutilo.

– Bijau, – tarė mis Marpl, – jog visi turime pripažinti, kad laikai pasikeitė. Tie dideli pastatai dabar tikra problema. Tikriausiai buvo liūdna grįžti ir rasti viską taip pasikeitus. Ar jums tikrai geriau gyventi čia? Gal verčiau... įsigyti savo namus?

Mildred Stret išraudo.

– Šiaip ar taip, čia mano namai. Čia gyveno mano tėvas. Šito niekas nepakeis. Apsisprendusi aš turiu teisę čia pasilikti. O aš ir apsisprendžiau. Jei dar mama nebūtų tokia nepakenčiama! Ji net nenusiperka normalių drabužių. Žoli tai sukelia daug rūpesčių.

– Aš kaip tik norėjau jūsų paklausti apie mis Belever.

– Ji daug padeda ir tiesiog dievina mano mamą. Mat nugyveno su ja daug metų – ji atsikraustė čia dar Džono Restariko laikais. Ir, kai atsitiko tas liūdnas įvykis, man atrodo, ji išliko nuostabi. Tikiuosi, jūs girdėjote, kad jis pabėgo su ta baisenybe jugoslave, tikra ištvirkėle. Atrodo, ji turėjo krūvą meilužių. Mama laikėsi puikiai ir neprarado orumo. Išsiskyrė su juo kuo ramiau. Net sutiko priimti atostogoms Restariko berniukus – to, žinoma, nereikėjo. Aš nė nemirktelėjus būčiau išsiuntusi juos pas tėvą ir tą moterį. Bet mama laikė juos čia... O mis Belever per visus tuos

įvykius buvo tikras stiprybės bokštas. Man kartais atrodo, kad griebdamasi visų praktinių reikalų, ji priverčia mamą dar labiau tinginiauti, negu reikia. Bet nežinia, ir ką mama be jos darytų.

Ji patylėjo, paskui su nuostaba pridūrė:

– O štai ir Luisas. Kaip keista. Jis retai išeina į sodą.

Misteris Serokoldas žingsniavo jų link taip pat susikaupęs, kaip visada. Mildred jis tarsi net nepastebėjo, nes mintyse buvo tik mis Marpl.

– Labai atsiprašau, – tarė jis. – Norėjau jus pavedžioti po mūsų įstaigą ir viską aprodyti. To prašė Karolina. Deja, turiu važiuoti į Liverpulį. Tai vis dėl to geležinkelio daiktų saugykloje vagiliavusio berniūkščio. Bet Maverikas mane pavaduos. Jis tuoj ateis. O aš grįšiu poryt. Būtų nuostabu, jeigu jie nekeltų tos bylos.

Mildred Stret pakilo ir nuėjo. Luisas Serokoldas to nė nepastebėjo. Per storus akinių stiklus jis nuoširdžiai žvelgė į mis Marpl.

– Suprantate, – tęsė jis, – magistratų teismas* beveik visada neteisingai supranta situaciją. Kartais skiria pernelyg griežtą bausmę, o kartais būna per daug atlaidūs. Jei tuos berniūkščius pasodins keliems mėnesiams, jiems tai bus tik nuotykis. Turėtų kuo pasigirti savo panelėms. Griežtesnė bausmė dažnai priverčia juos surimtėti. Jie supranta, kad žaidimas to nevertas. Priešingu atveju geriau visai nesodinti į kalėjimą. Korekcinis lavinimas... konstruktyvus lavinimas, kaip mūsų įstaigoje...

Mis Marpl pertraukė jo mintį.

– Misteri Serokoldai, – tarė ji, – ar jūs patenkintas jaunuoju misteriu Losonu? Ar jis... visiškai normalus?

Luiso Serokoldo veide šmėkštelėjo nerimas.

– Tikiuosi, jis neatkrito. Ką jis pasakė?

– Sakėsi esąs Vinstono Čerčilio sūnus...

– Suprantu... suprantu. Vėl tas pats. Kaip tikriausiai

* žemiausios instancijos teismas Anglijoje.

nuspėjote, jis yra nesantuokinis vaikas ir iš labai prastos šeimos. Vargšas vaikinas. Man jį pasiūlė Londono bendruomenė. Jis užpuolė gatvėje žmogų, kuris esą jį persekiojo. Taip dažnai pasitaiko – daktaras Maverikas jums paaiškins. Aš pasigilinau į jo bylą. Motina kilusi iš neturtingos, bet gerbiamos Plimute gyvenančios šeimos. Tėvas – jūrininkas. Ji net nežinojo jo vardo... Berniukas augo sunkiomis aplinkybėmis. Pradėjo fantazuoti apie savo tėvą, o vėliau ir apie save. Dėvėjo uniformą su jam netinkančiais titulą rodančiais ženklais – visa tai gana tipiška. Tačiau Maverikas mano, kad prognozės teikia vilties. Tereikia jam suteikti pasitikėjimo savimi. Aš patikėjau jam atsakingą darbą, stengiausi, kad suprastų, jog svarbu ne kur žmogus gimė, o kas jis *yra*. Norėjau išugdyti jo pasitikėjimą savo sugebėjimais. Pagerėjimas buvo akivaizdus. Aš taip džiaugiausi. O dabar jūs sakote...

Jis pakraipė galvą.

– Ar jis negali būti pavojingas, misteri Serokoldai?

– Pavojingas? Jokio polinkio į savižudybę aš nepastebėjau.

– Aš kalbu ne apie savižudybę. Jis man pasakojo apie priešus... apie persekiotojus. Argi tai, dovanokite... ne pavojingas ženklas?

– Tikrai nemanau, kad jis pasiekė tokią ribą. Bet pakalbėsiu su Maveriku. Kol kas jis teikė vilčių... daug vilčių.

Misteris Serokoldas dirstelėjo į laikrodį.

– Turiu eiti. O štai ir mūsų mieloji Žoli. Ji jumis pasirūpins.

Atskubėdama mis Belever sušuko:

– Misteri Serokoldai, automobilis jau prie durų! Iš instituto skambino daktaras Maverikas. Pasakiau, kad atvesiu mis Marpl. Jis mus pasitiks prie vartų.

– Ačiū. Turiu eiti. Kur mano lagaminas?

– Automobilyje, misteri Serokoldai.

Luisas Serokoldas nuskubėjo. Žvelgdama jam įkandin, mis Belever tarė:

– Vieną dieną jis belakstydamas kris negyvas. Žmogus negali dirbti be poilsio. Net ir naktį jis temiega keturias valandas.

– Jis labai atsidavęs savo darbui, – tarė mis Marpl.

– Apie nieką kitą ir negalvoja, – niūriai atsakė mis Belever. – Nors kartais paglobotų savo žmoną, suteiktų jai kokį malonumą. Kaip žinote, mis Marpl, ji švelni būtybė, reikalinga meilės ir dėmesio. Tačiau šiuose namuose galvojama tik apie inkščiančius berniūkščius ir jaunuolius, kurie nori gyventi lengvai bei nesąžiningai ir nė nemano truputį sunkiau padirbėti. O kaip su padoriais berniukais iš padorių namų? Kodėl dėl jų nieko nedaroma? Sąžiningumas nedomina tokių fanatikų kaip misteris Serokoldas ir daktaras Maverikas bei visas pulkas nesubrendėlių sentimentalistų, kurių čia užtenka. Mudu su broliu augome sunkiai, mis Marpl, ir niekas mums neleido inkšti. Kokie ištižėliai gyvena mūsų laikais!

Jos nužingsniavo sodu, įėjo per metalinių strypų vartus ir prisiartino prie arkinių vartų, kuriuos Erikas Gulbrandsenas buvo pastatęs kaip įėjimą į savo kolegiją – tvirtą, paslaptingą raudonų plytų pastatą.

Jų pasitikti išskubėjo daktaras Maverikas. Mis Marpl jis pats pasirodė akivaizdžiai nenormalus.

– Ačiū, mis Belever, – padėkojo jis. – O dabar, mis... e-e... o taip, mis Marpl, esu tikras, kad jums įdomu, ką mes čia veikiame ir kokį nuostabų šios didžiulės problemos sprendimo būdą radome. Misteris Serokoldas yra be galo įžvalgus žmogus, turintis didžiulę viziją. Mums padeda seras Džonas Stilvelas, mano buvęs viršininkas. Iki pensijos jis dirbo Vidaus reikalų ministerijoje, tad jo įtakingumas labai padėjo, pradedant šį darbą. Tai *medicininė* problema – štai ką mes turėjome išaiškinti valdžiai. Karo metais psichiatrija tapo savarankiška medicinos šaka. Vienintelis naudingas dalykas, kuris iš viso to išėjo... O dabar norėčiau, kad suprastumėte, koks buvo mūsų pradinis problemos sprendimo būdas. Pažvelkite aukštyn...

Mis Marpl pakėlė akis ir pamatė virš aukštų arkinių durų iškaltus žodžius:

VISI ČIA ĮŽENGĘ ATGAUKITE VILTĮ

– Argi ne nuostabu! Argi ne teisingai pagauta gaida? Juk nesinori tų vaikinų barti ar... bausti. Praėjus kuriam laikui, būtent to jie ir trokšta – bausmės. O mes norime, kad jie pasijustų puikiais vyrukais.

– Kaip Edgaras Losonas? – paklausė mis Marpl.

– Taip, įdomus atvejis. Kalbėjotės su juo?

– Jis man kai ką papasakojo, – atsakė mis Marpl ir nedrąsiai pridūrė: – Ar tik jis nėra truputį *kvaištelėjęs*?

Daktaras Maverikas linksmai nusijuokė.

– Miela ledi, mes visi kvaištelėję, – tarė jis ir įsivedė ją per duris. – Tai ir yra egzistencijos paslaptis. Mes visi truputį kvaištelėję.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Apskritai tai buvo gana sunki diena.

„Entuziazmas pats savaime gali labai varginti", – pagalvojo mis Marpl. Ji jautėsi kiek nepatenkinta savimi ir savo reakcijomis. Čia slypėjo kažkoks modelis, gal net keli, tačiau ji neįstengė įžvelgti nė vieno. Tam tikrą miglotą nerimą jai kėlė patetiška, bet neišsiskirianti Edgaro Losono asmenybė. O, kad ji prisimintų atitinkamą paralelę.

Ji kruopščiai perkratė atmintį ir atmetė neįprastą misterio Selkirko vežiko, išsiblaškėlio laiškanešio, Vit Mondyje dirbusio sodininko elgesį... ir vieną keistą vasaros nuotykį.

Kažkas buvo ne taip su Edgaru Losonu, kažkas anapus pastebimų ir pripažįstamų faktų – tai, ko ji negalėjo parodyti pirštu. Tačiau mis Marpl niekaip nesuprato, kaip tas negerumas, kad ir kas tai būtų, galėjo paveikti jos draugę Kerę Luizą. Stongeite susipynę gyvenimo modeliai, žmonių rūpesčiai ir troškimai sąveikavo tarpusavyje. Vis dėlto nė vienas iš jų (vėlgi, kiek ji galėjo įžvelgti) nekėlė pavojaus Kerei Luizai.

Kerė Luiza... Staiga mis Marpl suprato, kad ji vienintelė, išskyrus čia negyvenančią Rutą, vadino ją šiuo vardu. Savo vyrui ji buvo Karolina. Mis Belever – Kara. Stepanas Restarikas paprastai kreipdavosi į ją „madona". Valius vadino oficialiai – madam Serokold, o Gina – senele.

Gal tai svarbu, kad kiekvienas Karolinai Luizai Serokold rado vis kitą vardą? Gal ji visiems jiems buvo simbolis, ne visiškai realus žmogus?

Kai kitą rytą Kerė Luiza, vos pavilkdama kojas, išėjo ir atsisėdo ant sodo suolelio šalia savo draugės bei paklausė, apie ką ši galvojanti, mis Marpl nedelsiant atsakė:

– Apie tave, Kere Luiza.

– O ką apie mane?

– Pasakyk man atvirai... Ar tau niekas nekelia nerimo?

– Nerimo? – Moteris pakėlė nustebusias skaisčiai mėlynas akis. – Bet, Džeine, kas man turėtų kelti nerimą?

– Ką gi, daugelis iš mūsų dėl kažko nuogąstaujame. – Mis Marpl akys gudriai žybtelėjo. – Ir aš ne kitokia. Žinai, visokie šliužai darže... arba skalbinių nepavyksta tinkamai suadyti... arba negaunu karamelės slyvų džinui. O, daugybė smulkmenų... Tiesiog keista, kad tu neturi jokių rūpesčių.

– Atrodo, ir man jų netrūksta, – nenoriai atsakė madam Serokold. – Luisas per daug dirba, Stepanas, plūkdamasis teatre, užmiršta net pavalgyti, o Gina labai nepastovi... Bet aš niekada nesugebėjau pakeisti žmonių. Nesuprantu, kaip tau tai pavyksta. Tad kokia prasmė rūpintis?

– Juk ir Mildred nelabai laiminga, ar ne?

– O taip, – atsakė Kerė Luiza. – Mildred niekada nebuvo laiminga. Net vaikystėje. Visai kitokia negu Pipa, kuri visada spinduliavo iš džiaugsmo.

– Gal buvo kokia nors Mildred nepasitenkinimo priežastis? – pasidomėjo mis Marpl.

Kerė Luiza ramiai atsakė:

– Pavyduliavo... Taip, galiu drąsiai taip sakyti. Be to, nereikia nė priežasties, kad jaustumeisi taip, kaip jautiesi. Tiesiog žmonės tokie jau yra. Ar tau taip neatrodo, Džeine?

Mis Marpl atminty šmėkštelėjo mis Monkrif, savo tironiškos invalidės motinos vergė. Vargšė mis Monkrif, kuri troško keliauti ir pamatyti pasaulį. Ir kaip džiūgavo Sent Meri Mydas, kai madam Monkrif atgulė į kapus, o mis Monkrif su nedidukėmis pajamomis pagaliau buvo laisva. Ir

kaip mis Monkrif, pradėjus savo keliones, tenukako į Hierą, kur užsukus aplankyti „seniausių mamos draugų", ją taip sujaudino senatvinė hipochondrija*, kad ji nutraukė visas keliones ir apsistojo toje viloje, kur vėl buvo ujama, engiama ir vėl ilgėjosi platesnio horizonto džiaugsmų.

– Turbūt tu teisi, Kere Luiza, – tarė mis Marpl.

– Žinoma, už savo nerūpestingą gyvenimą iš dalies turiu būti dėkinga Žoli. Brangiajai Žoli. Ji atsikraustė pas mane, kai buvau ką tik ištekėjusi už Džonio, ir nuo pat pradžių buvo nuostabi. Ji rūpinasi manimi kaip bejėgiu kūdikiu. Viską dėl manęs padarytų. Kartais man net gėda. Man atrodo, kad Žoli dėl manęs galėtų net ką nors nužudyti. Ar ne siaubinga taip kalbėti, Džeine?

– Ji tikrai labai atsidavusi, – sutiko mis Marpl.

– Žoli taip dažnai piktinasi. – Madam Serokold skambiai nusijuokė. – Ji norėtų, kad aš visada vilkėčiau gražiausiais drabužiais ir apsupčiau save prabanga. Jai atrodo, kad visi turi mane aukštinti ir šokinėti aplinkui. Jai vienintelei nedaro jokio įspūdžio Luiso entuziazmas. Visi mūsų vargšai berniukai, jos nuomone, tėra lepinami nusikaltėliai, neverti jokio rūpesčio. Jai atrodo, kad čia drėgna ir man, reumatikei, šie namai netinkami. Todėl turėčiau išvažiuoti į Egiptą ar kur kitur, kur šilta ir sausa.

– Tave kankina reumatas?

– Paskutiniu metu liga labai pasunkėjo. Man sunku vaikščioti. Kojose siaubingi spazmai. Ką gi, amžius daro savo... – Ir jos veidą vėl nušvietė ta kerinti elfiška šypsena.

Per stiklines duris į sodą išbėgo mis Belever ir nuskubėjo jų link.

– Kara, ką tik telefonu perskaitė telegramą! *Atvažiuoju šiandien po pietų. Kristianas Gulbrandsenas.*

– Kristianas? – Kerė Luiza labai nustebo. – Net nežinojau, kad jis Anglijoje.

---

* Liguistas polinkis perdėtai rūpintis savo sveikata, įsikalbėti ligas, kurių iš tikrųjų nėra.

– Turbūt paruošti ąžuolinius apartamentus?

– Taip, prašau, Žoli. Ten nėra laiptų.

Mis Belever linktelėjo ir apsisukusi nuėjo į namą.

– Kristianas Gulbrandsenas yra mano posūnis, – paaiškino Kerė Luiza. – Vyriausias Eriko sūnus. Tiesą sakant, jis dvejais metais vyresnis už mane. Vienas iš instituto patikėtinių – pagrindinis patikėtinis. Kaip gaila, kad Luisas išvykęs. Kristianas niekada nebūna ilgiau kaip vieną dieną. Jis labai užsiėmęs žmogus. O jie tikrai turėtų apie ką pakalbėti.

Tą popietę Kristianas Gulbrandsenas atvažiavo per patį arbatos gėrimo metą. Tai buvo stambus, niūraus veido, lėtai ir aiškiai kalbantis vyriškis. Jis kaip įmanydamas šilčiau pasisveikino su Kere Luiza.

– Kaip laikosi mūsų mažoji Kerė Luiza? Neatrodote senesnė nė viena diena. Nė diena.

Uždėjęs jai ant pečių rankas, jis stovėjo ir šypsodamasis žvelgė žemyn į ją. Kažkas patempė jam už rankovės.

– Kristianai!

– Ach... – Jis atsigręžė. – Mildred? Kaip laikaisi, Mildred?

– Paskutiniu metu ne kaip.

– Tai blogai... Blogai.

Kristianas Gulbrandsenas ir jo pusseserė Mildred buvo labai panašūs. Tarp jų buvo beveik trisdešimties metų amžiaus skirtumas, ir juos lengvai galėjai palaikyti tėvu ir dukra. Mildred, atrodė, be galo džiaugėsi jo apsilankymu. Visa išraudusi ir šneki, tądien ji tik ir kartojo „mano brolis“, „mano brolis Kristianas“, „mano brolis misteris Gulbrandsenas“.

– O kaip mažoji Gina? – pasidomėjo Gulbrandsenas ir atsigręžė į jaunąją moterį. – Tai tu su savo vyru dar čia?

– Taip. Mes čia apsigyvenome, ar ne, Valiau?

– Atrodo, – burbtelėjo Valteris.

Mažos, įžvalgios Gulbrandseno akutės kaipmat įvertino Valių. Šis kaip paprastai atrodė paniuręs ir nedraugiškas.

– Vadinasi, aš čia vėl su visa šeima, – tarė Gulbrandsenas.

Jo balse nuskambėjo gana ryžtingas nuoširdumas, bet mis Marpl pasirodė, kad iš tikrųjų jis ne toks jau nuoširdus. Jo lūpos išdavė liūdesį, o manieros – tam tikrą susirūpinimą.

Pristatytas mis Marpl, jis įdėmiai ją nužvelgė, tarsi matuodamas ir vertindamas šią atvykėlę.

– Mes nė nežinojome, kad tu Anglijoje, Kristianai, – tarė madam Serokold.

– Taip, aš atvažiavau gana netikėtai.

– Gaila, kad Luisas išvykęs. Kiek laiko ketini pabūti?

– Rytoj planuoju išvažiuoti. Kada grįš Luisas?

– Rytoj po pietų arba vakare.

– Tada turbūt reikia pasilikti dar vienai dienai.

– Kad būtum mums pranešęs...

– Mieloji Kere Luiza, mano planai keičiasi nenumatytai.

– Tai pasiliksi?

– Taip, aš būtinai turiu susitikti su Luisu.

Mis Belever tarė mis Marpl:

– Misteris Gulbrandsenas ir misteris Serokoldas yra Gulbrandseno instituto patikėtiniai. Kiti du – tai Kromerio vyskupas ir misteris Gilfojus.

Vadinasi, Kristianas Gulbrandsenas atvyko į Stongeitą su Gulbrandseno institutu susijusiu reikalu. Atrodo, jog mis Belever ir visi kiti suprato būtent taip. Tačiau mis Marpl suabejojo.

Svečias kartą ar du įdėmiai nužvelgė Kerę Luizą, jai to nepastebint. Šis žvilgsnis jos pastabiajai draugei pasirodė keistas. Nuo Kerės Luizos jis nuslydo prie kitų, kiekvieną slapčia ištirdamas. Visa tai buvo labai neįprasta.

Išgėrusi arbatą, mis Marpl taktiškai atsiskyrė nuo kitų ir nuėjo į biblioteką. Tačiau atsisėdus megzti, didelei jos nuostabai, įėjo Kristianas Gulbrandsenas ir prisėdo šalia.

– Atrodo, jūs labai sena mūsų mielosios Kerės Luizos draugė? – paklausė jis.

– Mes mokėmės vienoje mokykloje, Italijoje, misteri Gulbrandsenai. Prieš daug daug metų.

– O taip. Ir ji jums gera draugė?

– Taip, labai, – šiltai atsakė mis Marpl.

– Man atrodo, ji visiems patinka. Taip, aš tuo neabejoju. Taip ir turi būti. Mat ji be galo miela ir žavi moteris. Kai mano tėvas ją vedė, nuo to laiko aš ir mano broliai ją visada labai mylėjome. Ji mums kaip brangi sesuo. Ji buvo ištikima mano tėvo žmona, pritarianti visoms jo idėjoms. Ji niekada negalvojo apie save, o pirmiausia rūpinosi kitų gerove.

– Ji visada buvo idealistė, – tarė mis Marpl.

– Idealistė? Taip. Būtent taip. Galbūt dėl to ji nesupranta to blogio, kuris tarpsta pasaulyje.

Mis Marpl nustebusi pažvelgė į jį. Jo veidas buvo itin griežtas.

– Sakykite, kaip jos sveikata? – paklausė jis.

Mis Marpl vėl vos suvaldė nuostabą.

– Man atrodo, ji puikiai jaučiasi... išskyrus artritą... ar reumatą.

– Reumatą? Taip. O širdis? Ar širdis gerai dirba?

– Kiek žinau, taip. – Mis Marpl vis dar buvo nustebusi. – Tačiau aš tik vakar ją pamačiau pirmą kartą po daugelio metų. Jei norite sužinoti apie jos sveikatą, verčiau paklauskite ko nors iš namiškių. Pavyzdžiui, mis Belever.

– Mis Belever... Taip, mis Belever. Arba Mildred?

– Arba, kaip jūs sakote, Mildred.

Mis Marpl buvo kiek sutrikusi. Kristianas Gulbrandsenas įdėmiai žiūrėjo į ją.

– Ar jums neatrodo, kad tarp mamos ir dukters didelių simpatijų nėra?

– Taip, ir aš taip manau.

– Kaip gaila... Juk vienintelis jos vaikas, ir štai tau. O kaip manote, ar mis Belever tikrai prie jos prisirišusi?

– Be galo.

– Ir Kerė Luiza šliejasi prie tos mis Belever?

– Atrodo.

Kristianas Gulbrandsenas susiraukė. Paskui prabilo, bet tarsi kalbėtų daugiau sau negu mis Marpl.

– Dar yra mažoji Gina... Bet ji tokia jauna. Sunku... – Jis nutilo, paskui pasakė paprastai: – Kartais tiesiog sunku nuspręsti, kaip geriau pasielgti. Aš tikrai trokštu, kad būtų kuo geriau. Labai nuogąstauju, kad šiai brangiai ledi nebūtų padaryta kokia nors žala ar skriauda. Bet tai nelengva... Labai jau nelengva.

Tuo metu į kambarį įėjo madam Stret.

– O, štai kur tu, Kristianai. Mes jau tavęs pasigedome. Daktaras Maverikas klausia, gal norėtum su juo pasivaikščioti.

– Tai tas naujasis daktaras? Ne... Ne, palauksiu, kol grįš Luisas.

– Jis laukia Luiso kabinete. Pasakysiu jam...

– Aš pats.

Gulbrandsenas išskubėjo. Mildred Stret spoksojo jam pavymui, paskui nukreipė nustebusį žvilgsnį į mis Marpl.

– Gal kas atsitiko? Kristianas kaip nesavas... Ar jis ką nors sakė?

– Tik paklausė apie jūsų motinos sveikatą.

– Apie jos sveikatą? Kam to klausinėti?

Mildred kalbėjo piktai, jos didelis kvadratinis veidas negražiai išraudo.

– Nežinau.

– Mamos sveikata puikiausia. Tiesiog stebėtina tokio amžiaus moteriai. Daug geresnė už mano. – Ji patylėjo ir pridūrė: – Tikiuosi jūs jam taip ir pasakėte?

– Aš juk apie tai nieko nežinau, – atsakė mis Marpl. – Jis domėjosi apie jos širdį.

– Apie *širdį*?

– Taip.

– Su mamos širdim nėra nieko bloga. Ničnieko!

– Malonu tai girdėti, mieloji.

– Ir kaip Kristianui kilo šios keistos idėjos?

– Neįsivaizduoju, – atsakė mis Marpl.

SEPTINTAS SKYRIUS

Kita diena praslinko, atrodytų, ramiai, tačiau mis Marpl jautė tam tikrą vidinę įtampą. Kristianas Gulbrandsenas praleido rytą su daktaru Maveriku, vaikštinėdamas po institutą ir aptarinėdamas bendrus instituto politikos rezultatus. Priešpiet Gina pasikvietė jį pasivėžinti, o paskui mis Marpl pastebėjo, kad jis paprašė mis Belever kažką parodyti sode. Jai dingtelėjo, jog tai tik pretekstas pasilikti *tête-à-tête** su ta niūria moterimi. Jeigu Kristianas Gulbrandsenas taip netikėtai apsilankė būtent darbo reikalais, kodėl jis panoro susitikti su mis Belever, kuri rūpinosi tik Stongeito buitimi?

Tačiau čia pat mis Marpl turėjo sau pripažinti, kad pernelyg pasiduoda vaizduotei. Vis dėlto maždaug ketvirtą valandą tą dieną įvyko vienas iš tikrųjų nerimą sukėlęs incidentas. Ji susuko mezginį ir, prieš geriant arbatą, išėjo truputį pasivaikščioti į sodą. Užsukusi už išdrikusio rododendrų krūmo, ji vos kaktomuša nesusidūrė su kažkur lekiančiu ir sau panosėje murmančiu Edgaru Losonu.

– Prašau atleisti, – paskubom burbtelėjo jis, tačiau mis Marpl apstulbino keistas jo sustingusių akių žvilgsnis.

– Misteri Losonai, jūs blogai jaučiatės?

*Akis į akį (pranc.)

– Ką? Kaip aš galiu gerai jaustis?! Man šokas... siaubingas šokas.

– Koks šokas?

Jaunuolis skubiai žvilgtelėjo jai už nugaros, paskui neramiai apsidairė. Mis Marpl pasijuto nejaukiai.

– Sakyti jums ar ne? – Jis dvejodamas spoksojo į ją. – Nežinau. Tiesiog *nežinau*. Mane tik ir persekioja.

Mis Marpl susikaupė ir tvirtai paėmė jį už rankos.

– Jei paeitume šiuo taku... Toliau nebebus nei medžių, nei krūmų. Niekas nenugirs.

– Taip... Taip, jūs teisi. – Jis giliai įkvėpė, palenkė galvą ir pakuždom ištarė: – Aš sužinojau vieną dalyką. Siaubingą dalyką.

Edgaras Losonas pradėjo visas virpėti. Jis vos neverkė.

– Kas iš to pasitikėjimo! Aš tikėjau... Bet viskas buvo melas, viskas melas. Melas neleido man išsiaiškinti tiesos. Nebegaliu to pakęsti. Tai pernelyg žiauru. Suprantate, jis buvo vienas iš tų, kuriais pasitikėjau, o dabar paaiškėjo, kad jis ir yra visa ko priežastis. Tai *jis* – mano priešas! Tai *jis* sekiojo paskui mane ir šnipinėjo. Tačiau jis taip lengvai nebepaspruks. Aš viską pasakysiu. Aš pasakysiu jam, kad žinau, ką jis daro.

– Kas tas „jis"? – paklausė mis Marpl.

Edgaras Losonas išsitiesė visu ūgiu. Jis tarėsi atrodąs orus ir didingas, bet iš tikrųjų atrodė tik juokingas.

– Aš kalbu apie savo tėvą.

– Vikontą Montgomerį ar... Vinstoną Čerčilį?

Edgaras piktai dėbtelėjo į ją.

– Jie nori, kad aš manyčiau... Tiesiog slepia nuo manęs tiesą. Bet dabar aš žinau. Aš turiu draugą... tikrą draugą. Draugą, kuris pasako man tiesą ir perspėja, kai esu apgaudinėjamas. Ką gi, mano tėvas turės su *manim* susitikti. Aš išvadinsiu jį melagiu į akis! Aš išklosiu jam tiesą. Pažiūrėsim, ką jis į tai atsakys.

Staiga nutilęs, Edgaras leidosi bėgti ir pranyko parke.

Mis Marpl nuliūdusi grįžo į namus.

„Mes visi truputį kvaištelėję“, – pasakė daktaras Maverikas. Tačiau jai pasirodė, kad Edgaro būklė kur kas blogesnė.

II

Luisas Serokoldas grįžo pusę septynių vakare. Palikęs automobilį prie vartų, jis per parką parėjo namo pėsčiomis. Pažvelgusi per langą, mis Marpl pamatė, kaip Kristianas Gulbrandsenas išskubėjo jo pasitikti. Pasisveikinę vyrai apsigręžė ir ėmė vaikštinėti po terasą.

Mis Marpl buvo neužmiršusi pasiimti su savimi žiūronų paukščiams stebėti. Dabar jų kaip tik prisireikė. Ar tik už tų medžių tolumoje nenuskrido alksninis dagilėlis?

Ji nuleido žiūronus, o vėl pakėlusi pastebėjo, kad abu vyrai atrodo labai sunerimę. Mis Marpl dar labiau persisvėrė per langą. Kartkartėmis ją pasiekdavo pokalbio nuotrupos. Jei kuris nors iš judviejų būtų pakėlęs akis, būtų atrodę, kad susižavėjusios paukščių stebėtojos dėmesys nukreiptas visai ne į jų pokalbį.

– ...Kerė Luiza neturi to sužinoti... – kalbėjo Gulbrandsenas.

Kitą kartą jiems praeinant apačioje, pasigirdo Luiso Serokoldo balsas:

– ...O jei būtų *galima* nuslėpti nuo jos. Visiškai sutinku, kad pirmiausia reikia atsižvelgti į ją...

Klausytojos ausis pasiekė dar keletas pokalbio nuotrupų.

„Tai iš tikrųjų rimta...“, „...nepateisinama...“, „...per didelė atsakomybė...“, „...gal reikėtų su kuo nors pasitarti...“

Pagaliau mis Marpl išgirdo Kristianą Gulbrandseną sakant:

– Ech, darosi šalta. Eime vidun.

Mis Marpl nustebusia veido išraiška įtraukė galvą per langą į kambarį. Tai, ką ji išgirdo, buvo pernelyg

fragmentiška, kad lengvai susidėtų į bendrą vaizdą, tačiau tai sustiprino tą miglotą nuojautą, kuri pamažu apėmė ją pačią ir apie kurią kalbėjo Ruta Van Raidok.

Kad ir kas buvo ne taip Stongeite, tai neabejotinai buvo susiję su Kere Luiza.

III

Maistas tą vakarą neviliojo. Ir Gulbrandsenas, ir Luisas buvo išsiblaškę ir paskendę savo mintyse. Valteris Hudas svaidė dar piktesnius žvilgsnius nei įprastai, ir net Gina su Stepanu, atrodė, neturėjo ką pasakyti nei vienas kitam, nei visai kompanijai. Pokalbį daugiausia palaikė daktaras Maverikas, įsitraukęs į ilgą diskusiją techniniais klausimais su misteriu Baumgartenu, vienu iš darbo terapijos specialistų.

Kai po vakarienės visi suėjo į salę, Kristianas Gulbrandsenas beveik iš karto atsiprašė. Sakėsi turįs parašyti svarbų laišką.

– Taigi, jei man atleisi, mieloji Kere Luiza, eisiu į savo kambarį.

– Ar turi viską, ko reikia? Žoli?

– Taip, taip. Viską. Paprašiau rašomosios mašinėlės, ir man atnešė. Mis Belever buvo labai maloni ir dėmesinga.

Gulbrandsenas išėjo iš didžiosios salės per kairėje esančias duris, kurios vedė koridoriumi pro pagrindinius laiptus, o jo gale buvo miegamasis ir vonios kambarys. Jam pasišalinus, Kerė Luiza paklausė:

– Šį vakarą neisi į teatrą, Gina?

Mergina papurtė galvą. Ji nuėjusi atsisėdo prie lango, atsiveriančio į kiemą ir alėją, vedančią iki pagrindinių durų.

Stepanas dirstelėjo į ją, paskui nužingsniavo prie didžiojo pianino. Atsisėdęs jis ėmė tyliai skambinti kažkokią keistą melancholišką melodiją. Abu darbo terapijos specialistai, misteris Baumgartenas ir misteris Lacis, bei

daktaras Maverikas palinkėjo labos nakties ir išėjo. Valteris paspaudė skaitymui skirtos lempos jungiklį, ir pusė lempų salėje spragsėdamos užgeso. Jis susiraukė.

– Vis tas prakeiktas jungiklis. Tuoj pakeisiu saugiklį.

Jis išėjo iš salės, o Kerė Luiza sumurmėjo:

– Valius taip nusimano apie tuos elektrinius prietaisus ir panašius dalykėlius. Prisimeni, kaip jis pataisė gruzdintuvę?

– Tai, atrodo, ir viskas, ką jis padarė, būdamas čia, – atšovė Mildred Stret. – Mama, ar išgėrėte savo tonizuojamuosius vaistus?

Mis Belever susinervino.

– Prisipažinsiu, kad šį vakarą buvau visiškai užmiršusi. – Ji pašoko, nubėgo į valgomąjį ir grįžo su maža stiklinaite rausvo skysčio.

Kerė Luiza šyptelėjo ir paklusniai ištiesė ranką.

– Tokia bjaurastis, bet niekas man neleidžia jos užmiršti, – vaipydamasi tarė ji.

Ir čia gana netikėtai įsiterpė Luisas Serokoldas:

– Nemanau, kad šį vakarą turėtum juos gerti. Apskritai nesu tikras, ar jie tau tinka.

Jis ramiai, tačiau kaip visada energingai, paėmė iš mis Belever stiklinę ir pastatė ant didelės ąžuolinės velsiškos spintelės.

Mis Belever paprieštaravo:

– Bet, misteri Serokoldai, aš su jumis nesutinku. Madam Serokold daug geriau jaučiasi nuo tada, kai...

Ji nutilo ir staigiai nusigręžė.

Kažkas įnirtingai spyrė į lauko duris, ir šios su trenksmu atsilapojo. Į prieblandoje skendinčią salę, nutaisęs geriausio aktoriaus miną, triumfuodamas įžengė Edgaras Losonas ir teatrališkai sustojo salės viduryje.

Tai buvo kone juokinga ir kartu visai nejuokinga.

– Tad štai, kur tu, o mano prieše! – išraiškingai ištarė Edgaras. Jis pasakė tai misteriui Serokoldui.

Šis atrodė kiek nustebęs.

– Kas atsitiko, Edgarai?

– Ir tu dar man taip sakai... Tu! Tu gerai žinai, kas atsitiko. Tu apgaudinėjai, sekei mane, sutelkei apie mane mano priešus!

Luisas paėmė jį už rankos.

– Nagi, nagi, mano mielas vaikine, taip nesijaudink. Papasakok viską ramiai. Eime į mano kabinetą.

Jis nusivedė jį per salę, išėjo per dešinėje esančias duris ir uždarė jas paskui save. Po to pasigirdo dar vienas garsas – skambiai spynoje trakštelėjo raktas.

Mis Belever pažvelgė į mis Marpl, ir abiem kilo ta pati mintis. *Raktą pasuko ne Luisas Serokoldas.*

– Man atrodo, tas jaunuolis tuoj visai išprotės, – tarė mis Belever. – Tai pavojinga.

– Jis tikrai nekontroliuojamas... ir nė kiek nedėkingas už tai, kas dėl jo padaryta... – pareiškė Mildred ir pridūrė: – Kažką reikia daryti, mama.

– Jis tikrai nepavojingas, – tyliai atsidusus sumurmėjo Kerė Luiza. – Jis žavisi Luisu. Tiesiog jį dievina.

Mis Marpl nustebusi pažvelgė į ją. Vos prieš kelias akimirkas Edgaro išpuolis prieš Luisą Serokoldą nerodė jokio susižavėjimo. Ji vėl pagalvojo, kaip jau ne kartą anksčiau, kad Kerė Luiza sąmoningai nusigręžia nuo tikrovės.

– Jis kažką turėjo kišenėje, – tarė Gina. – Turiu galvoje Edgarą. Ir žaidė su tuo daiktu.

– Kokiame nors filme tai tikrai būtų revolveris, – atitraukęs ranką nuo klavišų, sumurmėjo Stepanas.

Mis Marpl kostelėjo.

– Manau, jūs nė neabejojate, – nedrąsiai tarė jis. – kad tai ir *buvo* revolveris.

Už uždarytų Luiso kabineto durų pasigirdo balsai. Staiga žodžiai ir frazės tapo aiškiai suprantami. Edgaras Losonas tiesiog šaukė, o Luiso Serokoldo balsas išlaikė santūrią gaidą.

– Melas... melas... melas, viskas melas. Tai *tu* esi mano tėvas. O aš – *tavo* sūnus. Tu pažeidei mano teises. Tai *aš*

turiu paveldėti šiuos namus. Tu manęs nekenti... Tu nori manimi atsikratyti!

Pasigirdo raminantis Luiso šnabždesys, paskui isteriškas balsas užklykė dar garsiau. Jis svaidėsi šlykščiausiais žodžiais. Edgaras nebesivaldė. Kartkartėmis atsklisdavo vienas kitas Luiso žodis: „Nusiramink... tiesiog nusiramink... juk žinai, kad tai netiesa..." Tačiau tai, atrodė, ne ramino, o priešingai – dar labiau siutino jaunuolį.

Visi salėje nejučia nuščiuvo ir įdėmiai klausėsi, kas vyksta už užrakintų Luiso kabineto durų.

– Aš priversiu tave išklausyti, – klykė Edgaras. – Tuoj išnyks tavo pasipūtimas. Aš atkeršysiu, sakau tau. Atkeršysiu visiems, kurie privertė mane kentėti.

– Padėk tą revolverį! – griežtai sušuko Luisas. Šis balsas jau nebepriminė jo įprastinio bejausmio tono.

Čaižiai suspigo Gina:

– Edgaras jį nužudys! Jis pamišėlis! Nejaugi negalima pakviesti policijos ar dar ko?

– Nesijaudink, Gina, – tyliai tarė Kerė Luiza, kuri vis dar nė kiek nesijaudino. – Edgaras myli Luisą. Tiesiog jis vaidina, ir viskas.

Už durų pasigirdo griausmingas Edgaro juokas, kuris mis Marpl priminė bepročio kvatojimą.

– Taip, taip, aš turiu revolverį... ir jis užtaisytas. Ne, nejudėk ir nieko nesakyk. Turi mane išklausyti. Tai tu pradėjai prieš mane šį sąmokslą ir dabar turi už tai atsakyti.

Pasigirdo kažkas panašaus į šūvį. Visi krūptelėjo, bet Kerė Luiza tarė:

– Nieko baisaus, tai kažkur lauke, parke.

Už užrakintų durų šaižiai spiegė Edvardas.

– Tu sėdi ir žiūri į mane... žiūri į mane... apsimeti abejingas. Kodėl nepuoli ant kelių prašyti pasigailėti? Aš šausiu, sakau tau. Nušausiu tave! Aš tavo sūnus... tavo nepripažintas, nekenčiamas sūnus. Tu norėjai mane paslėpti, gal net nuo viso pasaulio. Tu įsakei savo šnipams mane sekti... užspęsti į kampą... tu rengei prieš mane sąmokslus. Tu,

mano tėvas! Mano tėvas. O aš tik pavainikis, ar ne? Tik pavainikis. Tu pūtei man miglą į akis. Apsimetinėjai, kad esi man geras, bet visą laiką... visą laiką... Tu nevertas gyventi. Aš neleisiu tau gyventi.

Vėl pasipylė keiksmų lavina. Per visą šią sumaištį mis Marpl išgirdo mis Belever sakant:

– Kažką reikia daryti.

Ir ji išėjo iš salės.

Edgaras akimirkai nutilo, kad įkvėptų oro, paskui vėl šaukė:

– Tu mirsi... *mirsi*! Mirsi *dabar pat*. Še tau, šėtone, še tau!

Driokstelėjo du šūviai – šįsyk jau ne parke, o aiškiai už tų durų.

Kažkas – mis Marpl pasirodė, kad tai buvo Mildred – sušuko:

– O Dieve, ką dabar daryti?!

Užrakintame kambaryje kažkas dunkstelėjo, paskui pasigirdo dar baisesnis garsas – tylus, slogus raudojimas.

Kažkas praėjo pro mis Marpl ir pradėjo purtyti bei daužyti duris.

Tai buvo Stepanas Restarikas.

– Atidarykite! Atidarykite! – šaukė jis.

Į salę sugrįžo mis Belever. Rankose ji laikė pundelį raktų.

– Išbandyk juos, – vos atgaudama kvapą, tarė ji.

Tuo momentu vėl užsidegė lempos. Klaikioje tamsoje skendinti salė atgijo.

Stepanas Restarikas pradėjo bandyti raktus. Viduje skambtelėjo iš raktų skylutės išstumtas ir ant grindų nukritęs raktas.

Kambaryje vis dar desperatiškai, paklaikusiai raudojo.

Valteris Hudas tingiai grįžo į salę, sustojo kaip įbestas ir paklausė:

– Kas čia vyksta?

– Tas siaubingas pusgalvis nušovė misterį Serokoldą, – verksmingu balsu atsakė Mildred.

– Prašau... – prabilo Kerė Luiza. Ji atsistojo ir, prisiartinusi prie kabineto durų, švelniai nustūmė Stepaną Restariką. – Leiskite man su juo pakalbėti.

Paskui ji pašaukė, labai tyliai:

– Edgarai... Edgarai... įleisk mane, girdi? Prašau, Edgarai.

Jie išgirdo į spyną kišamą raktą. Jis pasisuko, ir durys iš lėto prasivėrė.

Tačiau jas atidarė ne Edgaras. Tai buvo Luisas Serokoldas. Jis sunkiai alsavo, tarsi būtų bėgęs, tačiau stovėjo nejudėdamas.

– Viškas gerai, mieliausioji, – tarė ji. – Mieliausioji, viskas gerai.

– Mes manėme, kad jūs nušautas, – stačiokiškai tarė mis Belever.

Luisas Serokoldas susiraukė. Po to grubokai atšovė:

– O aš, žinoma, nenušautas.

Dabar jie jau galėjo pažvelgti į kabinetą. Edgaras Losonas buvo susmukęs šalia rašomojo stalo. Jis raudojo ir sunkiai gaudė orą. Iškritęs jam iš rankos, ant grindų gulėjo revolveris.

– Bet mes girdėjome šūvius, – tarė Mildred.

– O taip, jis du kartus iššovė.

– Ir nepataikė?

– Aišku, nepataikė, – atrėžė Luisas.

Mis Marpl pagalvojo, kad žodis „aišku“ čia visai netiko. Kulkos tikriausiai nekliudė tik per plauką.

– Kur Maverikas? – irzliai paklausė Luisas Serokoldas. – Mums reikalingas Maverikas.

– Tuo pakviesiu, – atsakė mis Belever. – Gal paskambinti ir policijai?

– Policijai? Aišku, ne.

– Būtinai paskambinkime policijai, – įsiterpė Mildred. – Jis pavojingas.

– Nesąmonė, – atsakė Luisas Serokoldas. – Vargšas vaikinas. Argi jis atrodo pavojingas?

Tuo momentu jis tikrai neatrodė pavojingas. Jis atrodė jaunas, apgailėtinas ir gana atstumiantis. Jo balse nebebuvo kruopščiai išmokto akcento.

– Aš nenorėjau, – dejavo Edgaras. – Nežinau, kas man užėjo... kodėl aš taip pasielgiau... Turbūt išprotėjau.

Mildred sušnarpštė nosimi.

– Aš tikras beprotis. Aš nenorėjau. Prašau, misteri Serokoldai... aš nenorėjau...

Luisas Serokoldas patapšnojo jam per petį.

– Viskas gerai, mano berniuk. Niekas nenukentėjo.

– Aš galėjau jus nužudyti, misteri Serokoldai.

Valteris Hudas parėjo per kambarį ir pažvelgė į sieną už rašomojo stalo.

– Kulkos pataikė čia, – tarė jis ir dirstelėjo į stalą bei už jo stovinčią kėdę. – Nedaug trūko...

– Man buvo aptemęs protas. Nesupratau, ką darau. Man atrodė, kad jis pažeidžia mano teises. Maniau...

– O kas tau pasakė, kad misteris Serokoldas – tavo tėvas? – paklausė mis Marpl. Šis klausimas jai kirbėjo jau kurį laiką.

Sekundei suglumusiame Edgaro veide klastinga mina dingo. Tačiau čia pat vėl atgijo.

– Niekas, – atsakė jis. – Tiesiog įsikaliau į galvą.

Valteris Hudas spoksojo į ant grindų gulintį revolverį.

– Kur, po velniais, gavai tą ginklą? – paklausė jis.

– Ginklą? – Edgaras dėbtelėjo į revolverį.

– Atrodo, jis mano, – tarė Valteris ir pakėlė jį. – Velnias, *tikrai*! Tu nušvilpei jį iš mano kambario, parazite!

Tarp susigūžusio Edgaro ir grėsmingo amerikiečio įsiterpė Luisas Serokoldas.

– Visa tai galima išsiaiškinti ir vėliau, – tarė jis. – O štai ir Maverikas. Gal pažiūrėtumėte jį, daktare?

Daktaras Maverikas šoko prie Edgaro su profesiniu užsidegimu.

– Nieko nebus, Edgarai, – tarė jis. – Šitaip nieko nebus.

– Jis pavojingas lunatikas, – pareiškė Mildred. – Jis šaudė iš revolverio ir klejojo. Vos nenušovė mano patėvio.

Edgaras tyliai suinkštė, ir daktaras Maverikas priekaištingai tarė:

– Prašau atsargiau, madam Stret.

– Man jau nuo viso to bloga. Bloga nuo jūsų visų elgesio! Sakau jums, jis lunatikas!

Edgaras šoko šalin nuo daktaro Maveriko ir nugriuvo ant grindų, prie Serokoldo kojų.

– Gelbėkit! Padėkit! Neleiskite, kad jie mane išsivestų ir uždarytų. Neleiskite jiems...

„Kokia nemaloni scena“, – pagalvojo mis Marpl.

– Sakau jums, jis... – piktai pratarė Mildred.

Kerė Luiza nutraukė jos žodžius ramindama:

– Prašau, Mildred. Ne dabar. Jis kenčia.

– Kenčia... O Viešpatie! Jie visi čia trenkti, – sumurmėjo Valteris.

– Aš juo pasirūpinsiu, – tarė daktaras Maverikas. – Eime su manim, Edgarai. Gausi raminamųjų ir išsimiegosi... O ryte apie viską pasikalbėsim. Nagi, pasitikėk manim, gerai?

Atsistojęs ant kojų ir kiek virpėdamas, Edgaras nepatikliai pažvelgė į jaunąjį daktarą, paskui – į Mildred Stret.

– Ji pasakė, kad aš lunatikas.

– Ne, ne, tu ne lunatikas.

Per salę nuaidėjo skubūs mis Belever žingsniai. Ji įbėgo visa išraudusi, kietai sučiauptomis lūpomis.

– Aš paskambinau policijai, – niūriai tarė ji. – Jie bus už kelių minučių.

– Žoli! – nusivylusi sušuko Kerė Luiza.

Edgaras sudejavo.

Luisas Serokoldas rūsčiai susiraukė.

– Juk sakiau tau. Žoli, kad aš nenoriu kviesti policijos. Tai medikų reikalas.

– Gali būti, – atsakė mis Belever. – Aš turiu savo nuomonę. Bet aš turėjau pakviesti policiją. Misteris Gulbrandsenas nušautas.

AŠTUNTAS SKYRIUS

Praėjo akimirka kita, kol visi suprato, ką ji sako.

– Kristianas nušautas? – nepatikliai pratarė Kerė Luiza. – Negyvai? O, negali būti!

– Jei netikite, eikite ir pažiūrėkite, – pareiškė mis Belever, kreipdamasi ne tiek į Kerę Luizą, kiek į visus susirinkusius.

Ji nesitvėrė pykčiu. Tai liudijo kietai sučiauptos lūpos, griežtas, gargždantis balsas.

Kerė Luiza iš lėto, tarsi vis dar negalėdama patikėti, žingtelėjo durų link. Luisas Serokoldas uždėjo ranką jai ant peties.

– Ne, mieloji. Leisk nueiti man.

Ir jis išėjo. Daktaras Maverikas dvejodamas dirstelėjo į Edgarą, bet paskui išsekė paskui. Mis Belever išėjo su jais.

Mis Marpl švelniai paragino Kerę Luizą sėstis. Ji atsisėdo. Jos žvilgsnyje atsispindėjo širdgėla ir išgąstis.

– Kristianas... nušautas? – vėl pakartojo ji.

Tai buvo suglumusio ir įskaudinto vaiko tonas.

Valteris Hudas liko prie Edgaro Losono ir rūsčiai žvelgė į jį. Rankoje jis laikė ginklą, kurį buvo pakėlęs nuo grindų.

– Bet kas gi galėjo norėti nušauti *Kristianą*? – nuostabos kupinu balsu paklausė madam Serokold.

Tai buvo klausimas, į kurį nereikėjo atsakymo.

Valteris tylutėliai sumurmėjo:

– Kvailiai! Visa jų kompanija.

Stepanas žengė prie Ginos, tarsi norėdamas ją apginti. Jos jaunas persigandęs veidas buvo gyviausias dalykas kambary.

Staiga atsilapojo lauko durys ir kartu su šalto oro gūsiu įžengė ilgu apsiaustu apsigaubęs vyras. Jo nuoširdus pasveikinimas nuskambėjo kažkaip neįtikėtinai ir šokiruojančiai.

– Sveiki visi! Kas čia šį vakarą vyksta? Kelyje tvyro tirštas rūkas. Turėjau važiuoti siaubingai lėtai.

Akimirkai mis Marpl nustėro, nes pamanė, kad jai dvejinasi akyse. Juk tas pats vyras negalėjo stovėti šalia Ginos ir įeiti per lauko duris. Paskui ji suprato, kad tai tik panašumas, ir, atidžiai įsižiūrėjus, ne toks jau didelis. Tiedu vyrai akivaizdžiai buvo broliai, gerokai panašūs vienas į kitą, bet ne daugiau.

Stepanas Restarikas buvo liesas, kone išsekęs, o atėjūnas – tiesiog lieknas. Didelis apsiaustas su karakuline apykakle buvo gražiai prigludęs prie jo liekno kūno. Dailus jaunas vyriškis, autoritetingas ir kupinas geros nuotaikos, taip būdingos žmonėms, kuriems sekasi.

Tačiau mis Marpl pastebėjo vieną dalyką. Vos įžengus į salę, jo žvilgsnis iš karto nukrypo į Giną.

Kiek dvejodamas jis paklausė:

– Nejaugi manęs *nelaukėte*? Gavote mano telegramą?

Dabar jis kreipėsi į Kerę Luizą. Priėjo prie jos.

Ji kone mechaniškai ištiesė jam ranką. Jis paėmė ją ir švelniai pabučiavo. Tai buvo ne tik teatrališkas asistavimas, bet ir žavi pagarbos išraiška.

Ji sumurmėjo:

– Žinoma, mielas Aleksai... Žinoma. Tik matai... kaip nutiko...

– Nutiko?

Viską paaiškino Mildred. Paaiškino su tokiu negailestingu pasigardžiavimu, kad mis Marpl tai pasirodė nepadoru.

– Kristianas Gulbrandsenas... – tarė ji. – Mano brolis Kristianas Gulbrandsenas rastas nušautas.

– Dieve mano... – nevilties kupinu balsu pratarė Aleksas. – Norite pasakyti, savižudybė?

Kerė Luiza skubiai atsakė:

– O ne. Tai negali būti savižudybė. Tik ne *Kristianas*! O ne.

– Esu tikra, kad dėdė Kristianas tikrai nebūtų nusišovęs, – patikino ir Gina.

Aleksas Restarikas žiūrėjo tai į vieną, tai į kitą. Jo brolis Stepanas pritardamas trumpai linktelėjo. Valteris Hudas spoksojo į jį su vos jaučiama panieka. Alekso žvilgsnis stabtelėjo ties mis Marpl, ir staiga jis susiraukė, tarsi scenoje būtų pastebėjęs kažkokį nereikalingą ramstį.

Jis žvelgė į ją, lyg laukdamas paaiškinimo. Tačiau jos niekas nepristatė, ir mis Marpl toliau atrodė miela suglumusi senučiukė.

– Kada? – paklausė Aleksas. – Turiu galvoje, kada tai įvyko?

– Prieš pat tau atvažiuojant, – atsakė Gina. – Maždaug... prieš tris ar keturias minutes. Na, žinoma, mes girdėjome šūvį. Tik neatkreipėme į jį dėmesio...

– Neatkreipėte dėmesio? Kodėl?

– Na, matau, tuo metu čia vyko kiti dalykai... – Gina kalbėjo gana nenoriai.

– Būtent kiti dalykai, – raiškiai ištarė Valteris.

Iš bibliotekos į salę įėjo Džiuljeta Belever.

– Misteris Serokoldas siūlo visiems palaukti bibliotekoje. Taip bus patogiau policijai. Išskyrus madam Serokold. Jūs sukrėsta, Kara. Liepiau padėti jums į lovą karštus butelius. Aš jus nuvesiu ir...

Stodamasi ant kojų, Kerė Luiza papurtė galvą.

– Pirmiau turiu pamatyti Kristianą, – tarė ji.

– O ne, mieloji. Kam save skaudinti...

Kerė Luiza labai švelniai nustūmė ją.

– Miela Žoli... tu nesupranti. – Ji atsigręžė ir pašaukė: – Džeine?

Mis Marpl jau buvo beeinanti prie jos.

– Eime su manim. Gerai, Džeine?

Jos drauge pajudėjo durų link ir vos nesusidūrė su įbėgančiu daktaru Maveriku.

Mis Belever sušuko:

– Daktare Maverikai! Sulaikykite ją! Kaip kvaila.

Kerė Luiza ramiai pažvelgė į jaunąjį daktarą. Net įstengė šyptelti.

– Norite eiti ir... pamatyti jį? – paklausė daktaras Maverikas.

– Privalau.

– Suprantu. – Jis pasitraukė nuo kelio. – Jeigu jums taip atrodo, turite tai padaryti, madam Serokold. Bet paskui prašau grįžti, atsigulti ir leisti mis Belever jumis pasirūpinti. Tuo metu jūs nepatirsite šoko, bet užtikrinu, kad vėliau – tikrai.

– Taip. Manau, jūs teisus. Būsiu pakankamai išmintinga. Eime, Džeine.

Moterys išėjo per duris, pro pagrindinius laiptus patraukė koridoriumi, praėjo valgomąjį dešinėje ir dvigubas duris į virtuvę kairėje, paskui – šonines duris į terasą ir pagaliau įžengė į ąžuolinius apartamentus, kurie buvo paskirti Kristianui Gulbrandsenui. Šis kambarys labiau priminė svetainę negu miegamąjį: vienoje pusėje, nišoje stovėjo lova, kitoj buvo durys, vedančios į persirengimo kambarį ir vonios patalpą.

Kerė Luiza sustojo ant slenksčio. Kristianas Gulbrandsenas sėdėjo prie didelio rašomojo stalo iš raudonmedžio, priešais jį stovėjo maža nešiojama rašomoji mašinėlė. Jis sėdėjo ir dabar, tik palinkęs krėsle į šoną. Aukšti krėslo ranktūriai neleido nukristi ant grindų.

Prie lango stovėjo Luisas Serokoldas. Kiek pratraukęs užuolaidą, jis žvelgė į naktį.

Išgirdęs žingsnius, jis staigiai atsigręžė ir susiraukė.

– Mano mieliausioji, tu neturėjai čia eiti.

Jis žengė prie jos, o ji ištiesė į jį ranką. Mis Marpl atsitraukė per žingsnį ar du.

– O taip, Luisai. Aš turėjau... jį pamatyti. Juk reikia žinoti, kaip viskas buvo.

Ji iš lėto pajudėjo prie rašomojo stalo.

– Nieko neliesk, – perspėjo Luisas. – Policija turi viską rasti lygiai taip, kaip mes.

– Žinoma. Vadinasi, jį kažkas nušovė tyčia?

– O taip. – Luisas Serokoldas kiek nustebo, kad apskritai galėjo kilti toks klausimas. – Aš maniau... Tu tai žinojai?

– Taip. Nusižudyti Kristianas negalėjo. Be to, jis buvo toks sumanus žmogus, kad nelaimingo atsitikimo galimybė taip pat atkrenta. Telieka... – Ji akimirksnį padvejojo. – Žmogžudystė.

Kerė Luiza prisiartino prie rašomojo stalo ir sustojo, žvelgdama į negyvėlį. Jos veide atsispindėjo sielvartas ir gailestis.

– Brangus Kristianas, – pratarė ji. – Jis visada man buvo toks geras.

Ji atsargiai pirštų galiukais palietė jo viršugalvį.

– Būk palaimintas ir ačiū tau, brangus Kristianai.

– O, kad Dievas būtų man leidęs tave apsaugoti nuo to, Karolina, – tarė Luisas Serokoldas, ir jo balse nuskambėjo kažkas panašesnio į emociją, kurios mis Marpl jo elgesy dar nebuvo pastebėjusi.

Misterio Serokoldo žmona lėtai pakraipė galvą.

– Tu negali nieko nuo nieko apsaugoti, – tarė ji. – Anksčiau ar vėliau tenka pažvelgti tiesai į akis. Todėl geriau anksčiau. Eisiu, prigulsiu. Tu tikriausiai pasiliksi čia, Luisai, laukti policijos?

– Taip.

Kerė Luiza apsigręžė, ir mis Marpl apglėbė ją ranka.

DEVINTAS SKYRIUS

Atvažiavęs inspektorius Kuris su savo palyda didžiojoje salėje rado mis Belever vieną. Ji drąsiai žengė į priekį.

– Aš – Džiuljeta Belever, madam Serokold draugė ir sekretorė.

– Tai jūs radote kūną ir mums paskambinote?

– Taip. Daugelis namiškių bibliotekoje, už tų durų. Misteris Serokoldas pasiliko misterio Gulbrandseno kambaryje prižiūrėti, kad niekas nebūtų pajudinta. Netrukus ateis daktaras Maverikas, kuris pirmasis apžiūrėjo kūną. Jis turėjo nuvesti... vieną ligonį į priestatą. Ar galiu jus palydėti?

– Prašytume.

„Sumani moteris, – pagalvojo inspektorius. – Kalba kaip iš rašto."

Jis nusekė paskui ją koridoriumi.

Per kitas dvidešimt minučių buvo atlikta įprastinė policijos procedūra. Fotografas padarė keletą nuotraukų. Atvyko policijos gydytojas ir prisijungė prie daktaro Maveriko. Po pusvalandžio greitoji pagalba išvežė Kristiano Gulbrandseno palaikus, o inspektorius Kuris pradėjo oficialią apklausą.

Luisas Serokoldas nusivedė jį į biblioteką, kur pareigūnas įdėmiai apžvelgė susirinkusiuosius, įsimindamas pagrindinius kiekvieno bruožus. Sena baltaplaukė ledi, viduti-

nio amžiaus ledi, jauna graži mergina, kurią jis matė važinėjantis automobiliu po apylinkes, paniurėlis amerikietis – jos vyras. Pora jaunuolių, kurie dalyvavo kažkokioje saviveikloje, ir jam paskambinusi bei jį pasitikusi išmintingoji moteris, mis Belever.

Inspektorius Kuris jau buvo apgalvojęs neilgą kalbelę, kurią dabar ir pasakė.

– Bijau, kad visa tai jus labai sukrėtė ir tikiuosi labai jūsų neužlaikyti šį vakarą. Detaliau viską išsiaiškinsime rytoj. Misterį Gulbrandseną negyvą rado mis Belever, taigi paprašysiu mis Belever apibūdinti bendrą situaciją, nes tai padės išvengti kartojimosi. Misteri Serokoldai, jei norite, galite eiti pas savo žmoną. Baigęs kalbėtis su mis Belever, aš jus pasikviesiu. Ar viskas aišku? Gal čia yra koks kambarėlis...

– Žoli, mano kabinetas... – tarė Luisas Serokoldas.

Mis Belever linktelėjo ir atsakė:

– Kaip tik rengiausi jį pasiūlyti.

Ji nuėjo per didžiąją salę, o inspektorius Kuris ir jo padėjėjas Seržantas nusekė paskui.

Mis Belever padėjo jiems patogiai įsitaisyti ir atsisėdo pati. Atrodė, kad už tyrimą atsakingas ne inspektorius Kuris, o ji.

Tačiau atėjo metas, kai iniciatyvą perėmė pareigūnas. Inspektorius Kuris buvo mandagus ir malonaus balso. Jis atrodė ramus, rimtas, ir šiek tiek apgailestaujantis. Kai kurie žmonės klydo, nepakankamai jį vertindami. Iš tikrųjų jis buvo toks pat kompetentingas savo srityje, kaip mis Belever savojoje. Tačiau jis nemėgo to demonstruoti.

Inspektorius Kuris atsikrenkštė.

– Pagrindinius faktus aš jau sužinojau iš misterio Serokoldo. Misteris Kristianas Gulbrandsenas buvo vyriausias velionio Eriko Gulbrandseno sūnus, Gulbrandseno patikėtinių tarybos, draugijų ir... taip toliau įkūrėjas. Jis buvo vienas iš šios vietovės patikėtinių ir vakar netikėtai atvyko čia. Teisingai?

– Taip.

Inspektoriui Kuriui trumpas mis Belever atsakymas patiko. Jis tęsė:

– Misteris Serokoldas buvo išvykęs į Liverpulį. Jis grįžo šį vakarą 6.30 valandos traukiniu.

– Taip.

– Po vakarienės misteris Gulbrandsenas pareiškė norįs padirbėti savo kabinete ir, išgėręs patiektą kavą, pasišalino nuo kitų. Teisingai?

– Taip.

– O dabar, mis Belever, prašau papasakoti savais žodžiais, kaip jūs radote jį negyvą.

– Šį vakarą nutiko gana nemalonus incidentas. Vienas jaunuolis, psichinis ligonis, prarado savitvardą ir revolveriu pradėjo grasinti misteriui Serokoldui. Jie užsidarė šiame kabinete. Po kurio laiko jaunuolis iššovė... štai kulkų paliktos skylės sienoje. Laimė, misteris Serokoldas nebuvo sužeistas. Paleidęs kulkas, tas jaunuolis visiškai palūžo. Misteris Serokoldas pasiuntė mane surasti daktarą Maveriką. Aš nuėjau prie telefono ir paskambinau, bet jo kabinete nebuvo. Radau jį su vienu iš kolegų ir pasakiau, kad tučtuojau eitų čia. Grįždama užsukau į misterio Gulbrandseno kambarį. Norėjau paklausti, gal ko norėtų nakčiai – karšto pieno ar viskio... Pasibeldžiau, bet niekas neatsiliepė, taigi atidariau duris. Pamačiau misterį Gulbrandseną negyvą ir tuojau pat paskambinau jums.

– Kokie įėjimai ir išėjimai yra šiame name? Ir kaip jie saugomi? Ar negalėjo kas nors neišgirstas ir nepastebėtas įsmukti iš lauko?

– Per šonines duris, vedančias į terasą, galėjo įeiti bet kas. Jos nerakinamos iki pat nakties, nes pro čia žmonės vaikšto į kolegijos pastatus.

– O kolegijoje jūs, atrodo, turite tarp dviejų šimtų ir dviejų šimtų penkiasdešimties jaunųjų nusikaltėlių?

– Taip. Bet kolegijos pastatai gerai saugomi. Sakyčiau, neįtikėtina, kad kas nors galėjo paspukti iš kolegijos nepastebėtas.

– Tai mes būtinai patikrinsime. Ar misteris Gulbrandsenas negalėjo sukelti... sakykime, pagiežos? Gal buvo priėmęs kokių nors nepopuliarių sprendimų?

Mis Belever papurtė galvą.

– O ne, misteris Gulbrandsenas neturėjo nieko bendra nei su kolegijos valdymu, nei su administraciniais reikalais.

– Koks gi buvo jo apsilankymo tikslas?

– Neturiu supratimo.

– Tačiau jis susierzino, neradęs misterio Serokoldo, ir kaipmat nusprendė laukti, kol šis grįš?

– Taip.

– Vadinasi, jo tikslas tikrai buvo susitikti su misteriu Serokoldu?

– Taip. Bet veikiausiai... beveik neabejoju, kad tai buvo susiję su institutu.

– Taip, turbūt taip ir buvo. Ar jis pasikalbėjo su misteriu Serokoldu?

– Ne, nebebuvo laiko. Misteris Serokoldas grįžo prieš pat vakarienę.

– Bet po vakarienės misteris Gulbrandsenas pasakė turįs parašyti svarbius laiškus ir išėjo. Jis net nepasiūlė misteriui Serokoldui pasikalbėti?

Mis Belever sudvejojo.

– Ne. Nepasiūlė.

– Argi nekeista? Juk jis laukė misterio Serokoldo.

– Taip, keista.

Atrodė, jog mis Belever šią keistą detalę pastebėjo tik dabar.

– Misteris Serokoldas nepalydėjo svečio į jo kambarį?

– Ne. Misteris Serokoldas liko salėje.

– Ir jūs nė neturite supratimo, kada buvo nužudytas misteris Gulbrandsenas?

– Man atrodo, mes girdėjome šūvį. Jei taip, tai įvyko dvidešimt trys minutės po devynių.

– Jūs girdėjote šūvį? Ir tai jūsų neišgąsdino?

– Aplinkybės buvo ypatingos.

Ir ji gana detaliai papasakojo tarp Luiso Serokoldo ir Edgaro Losono įsiplieskusią sceną.

– Vadinasi, niekam nedingtelėjo, kad galėjo būti šauta namuose?

– Ne. Tikrai manau, kad ne. Žinote, mes visi net lengviau atsikvėpėme, kad šūvis nuaidėjo ne šiame kabinete, – paaiškino mis Belever ir niūriai pridūrė: – Juk negali tikėtis dviejų žmogžudysčių tuose pat namuose tą patį vakarą.

Inspektorius Kuris pripažino, jog tai tiesa.

– Ir vis dėlto, – staiga tarė mis Belever, – žinote, manau, jog būtent tai paskatino mane vėliau užeiti į misterio Gulbrandseno kambarį. Aš tikrai norėjau paklausti, ar jis nieko nenori, bet tai buvo savitas pretekstas patikrinti, ar viskas gerai.

Inspektorius Kuris akimirką spoksojo į ją.

– O kas jus privertė manyti, kad gali būti ne viskas gerai?

– Nežinau. Gal tas šūvis. Tiesa, tuo metu jis nieko nereiškė. Bet vėliau jį prisiminiau. Aš pasakiau sau, kad jeigu tai tik misterio Restariko automobilio sukeltas garsas...

– Misterio Restariko automobilio?

– Taip. Alekso Restariko. Tą vakarą jis atvažiavo automobiliu... Atvažiavo tuoj po to, kai viskas įvyko.

– Suprantu. Kai radote misterio Gulbrandseno kūną, ar kambaryje nieko nelietėte?

– Žinoma, ne. – Mis Belever balse nuskambėjo priekaištas. – Aš juk žinojau, kad negalima nieko liesti ar judinti. Misteris Gulbrandsenas buvo nušautas į galvą, tačiau ginklo niekur nesimatė, taigi supratau, kad tai žmogžudystė.

– O kai nuvedėte mus į tą kambarį, viskas buvo lygiai toje pat vietoje, kaip tada, kai radote kūną?

Mis Belever atsisėdo, nukreipė žvilgsnį į lubas ir susimąstė. Inspektoriui Kuriui dabar ji buvo panaši į vieną iš tų moterų atminčiai dovanojamose fotografijose.

– Pasikeitė tik vienas dalykas, – pagaliau atsakė ji. – Rašomojoje mašinėlėje nieko nebebuvo.

– Norite pasakyti, – pasitikslino inspektorius Kuris, – kad užėjusi į misterio Gulbrandseno kambarį pirmą kartą, matėte rašomojoje mašinėlėje įdėtą rašomą laišką, o paskui to laiško jau nebebuvo?

– Taip, esu beveik tikra, kad mačiau kyšantį balto popieriaus kraštelį.

– Ačiū, mis Belever. Beje, kas dar buvo užėjęs į tą kambarį, prieš mums atvykstant?

– Na, žinoma, misteris Serokoldas. Kai aš atėjau pasitikti jūsų, jis buvo pasilikęs ten. Dar buvo nuėjusi madam Serokold su mis Marpl. Madam Serokold to labai norėjo.

– Madam Serokold ir mis Marpl... – pakartojo inspektorius Kuris. – Kuri gi toji mis Marpl?

– Sena žilagalvė ledi, madam Serokold mokyklos laikų draugė. Ji atvažiavo pasisvečiuoti maždaug prieš keturias dienas.

– Ką gi, dėkui, mis Belever. Viskas, ką jūs papasakojote, yra gana aišku. Dabar apklausiu misterį Serokoldą. Ach, bet galbūt... mis Marpl juk senutė, tiesa? Pirmiau išklausysiu jos, kad galėtų eiti miegoti. Būtų gana žiauru neleisti pailsėti senai ledi, – teisuoliškai pareiškė inspektorius Kuris. – Jai būtų tikras šokas.

– Tai pasakyti jai?

– Prašyčiau.

Mis Belever išėjo. Inspektorius Kuris įsistebeilijo į lubas.

– Gulbrandsenas... – tarė jis. – Kodėl Gulbrandsenas? Namuose du šimtai elgesio problemų turinčių jaunuolių. Kodėl negalėjo to padaryti vienas iš jų? Veikiausiai taip ir buvo. Bet kodėl Gulbrandsenas? Svetimas, vos slenkstį peržengęs žmogus.

– Mes juk dar visko nežinome, – atsakė Seržantas Leikas.

– Taip, kol kas mes visiškai nieko nežinome, – sutiko inspektorius Kuris.

Kai įėjo mis Marpl, jis pašoko ir mandagiai ją pasitiko. Ji atrodė kiek sutrikusi, tad jis pasistengė, kad senoji ledi atsipalaiduotų.

– Nesijaudinkite taip, madam, – nuramino jis ir pagalvojo, kad senutėms patinka, kai jas vadina „madam“. Jų akyse policijos pareigūnai visada yra žemesnės klasės, taigi turi joms rodyti atitinkamą pagarbą. – Žinau, tai labai sukrėtė. Tačiau norėčiau išsiaiškinti faktus. Tiesiog viską išsiaiškinti.

– O taip, suprantu, – atsakė mis Marpl. – Tai nelengva, ar ne? Turiu galvoje, viską išsiaiškinti. Mat žiūrėdami į vieną daiktą, jūs negalite matyti kito. O mes taip dažnai žiūrime ne į tą daiktą, nors sunku pasakyti kodėl – ar atsitiktinai, ar todėl, kad to norime. Fokusininkai tai vadina dėmesio nukreipimu. Argi jie neteisūs? Aš taip niekada ir *nesužinojau*, kaip jie susitvarko su akvariumu. Juk jis negali pasidaryti toks mažas, tiesa?

Inspektorius Kuris sumirksėjo ir raminančiai tarė:

– Visiškai teisingai. O dabar, madam... Aš ką tik išklausiau mis Belever pasakojimą apie šios dienos įvykius. Esu tikras, jog tai visus jus gerokai sukrėtė.

– Taip, iš tikrųjų. Žinote, tai buvo be galo *dramatiška*.

– Pirmiausia tai susiję su misteriu Serokoldu ir... – Jis pažvelgė į savo užrašus. – ... tuo Edgaru Losonu.

– Labai keistas jaunuolis, – tarė mis Marpl. – Aš visą laiką jaučiau, kad su juo kažkas ne taip.

– Neabejoju, – atsakė inspektorius Kuris. – O paskui, po to sukrečiančio įvykio, dar ir žinia apie misterio Gulbrandseno mirtį. Kaip suprantu, jūs su madam Serokold buvote nuėjusios pažiūrėti... e-e... kūno.

– Taip, buvau. Ji mane pakvietė. Mes senos draugės.

– Suprantama. Taigi jūs nuėjote į misterio Gulbrandseno kambarį. Ar kuri nors iš jūsų nieko nepalietėte, būdamos kambary?

– O, ne. Misteris Serokoldas mus perspėjo.

– Gal pastebėjote, madam, ar rašomojoje mašinėlėje buvo laiškas ar popieriaus lapas?

– Nebuvo, – kaipmat atsakė mis Marpl. – Aš iš karto tai pastebėjau, nes man pasirodė keista. Misteris Gulbrandsenas

sėdėjo prie rašomosios mašinėlės, vadinasi, kažką spausdino. Taip, man tai pasirodė labai keista.

Inspektorius Kuris įdėmiai pažvelgė į ją ir paklausė:

– Ar jūs daug kalbėjotės su misteriu Gulbrandsenu, kol jis buvo čia?

– Labai mažai.

– Ar nėra nieko ypatinga... ar reikšminga, ką galėtumėte prisiminti?

Mis Marpl susimąstė.

– Jis klausinėjo mane apie madam Serokold sveikatą. Ypač apie jos širdį.

– Apie jos širdį? Argi su jos širdim kas nors blogai?

– Kaip suprantu, nieko ypatinga.

Inspektorius akimirką ar dvi patylėjo, paskui vėl paklausė:

– Ar šį vakarą, misterio Serokoldo ir Edgaro Losono kivirčo metu jūs girdėjote šūvį?

– Aš pati negirdėjau. Mat truputį neprigirdžiu. Bet misteris Serokoldas minėjo, kad kažkas parke šovė.

– Kaip suprantu, misteris Gulbrandsenas pasišalino tuoj po vakarienės?

– Taip, jis sakėsi turįs parašyti laiškus.

– Ir jis neparodė jokio noro aptarti verslo reikalus su misteriu Serokoldu?

– Ne, – atsakė mis Marpl ir pridūrė: – Matote, jie jau buvo persimetę vienu kitu žodžiu.

– Kaip? Kada? Juk misteris Serokoldas grįžo prieš pat vakarienę.

– Taip, tai tiesa, tačiau jam einant per parką, misteris Gulbrandsenas išbėgo jo pasitikti, ir jie drauge kurį laiką vaikštinėjo po terasą.

– Ar tai dar kas nors žino?

– Nemanau, – atsakė mis Marpl. – Nebent misteris Serokoldas pasakė madam Serokold. Tuo metu aš kaip tik žiūrėjau per langą... į paukštelius.

– Į paukštelius?

– Taip, į paukštelius, – patvirtino mis Marpl ir po akimirkos kitos pridūrė: – Man pasirodė, kad tai alksniniai dagilėliai.

Inspektorius Kuris alksniniais dagilėliais nesusidomėjo.

– Ar kartais... e-e... nenugirdote, apie ką jie kalba? – atsargiai paklausė jis.

Į jį pažvelgė nekaltos mėlynos akys.

– Bijau, kad tai tik pokalbio nuotrupos, – kukliai atsakė mis Marpl.

– Kokios tai nuotrupos?

Mis Marpl minutėlę patylėjo, paskui tarė:

– Apie ką jie kalbasi, aš nesupratau, tačiau jie buvo labai susirūpinę, kaip kažką nuslėpti nuo madam Serokold. Apsaugoti ją, kaip sakė misteris Gulbrandsenas... O misteris Serokoldas atsakė: „Sutinku, kad pirmiausia reikia galvoti apie ją“. Be to, jie minėjo „didžiulę atsakomybę“ ir tai, kad galbūt reikėtų „paklausti patarimo“.

Ji nutilo.

– Žinote, man atrodo, kad apie visa tai geriau paklausti paties misterio Serokoldo.

– Mes taip ir padarysime, madam. Gal jums įstrigo dar koks nors neįprastas to vakaro įvykis?

Mis Marpl pagalvojo.

– Viskas buvo be galo neįprasta, jei suprantate, ką turiu galvoje...

– Iš tikrųjų. Iš tikrųjų.

Staiga mis Marpl atminty kažkas atgijo.

– Buvo vienas gana keistas incidentas. Misteris Serokoldas neleido madam Serokold išgerti savo vaistų. Mis Belever dėl to tiesiog pasipiktino.

Ir ji priekaištingai šyptelėjo.

– Bet tai, žinoma, tokia smulkmena...

– Taip, žinoma. Ką gi, ačiū, mis Marpl.

Kai mis Marpl išėjo iš kabineto, Seržantas Leikas tarė:

– Nors sena, bet įžvalgi...

DEŠIMTAS SKYRIUS

Luisas Serokoldas įžengė į kabinetą, ir kaipmat dėmesys nukrypo į jį. Jis apsigręžė uždaryti duris norėdamas daugiau privatumo. Perėjęs per kambarį, jis atsisėdo, bet ne ant to krėslo, ant kurio ką tik sėdėjo mis Marpl, o ant savo kėdės už rašomojo stalo. Mis Belever buvo pasodinusi inspektorių Kurį, pritraukdama kėdę prie rašomojo stalo šono ir tarsi nesąmoningai paliko vietą Luisui Serokoldui.

Atsisėdęs Luisas Serokoldas mąsliai pažvelgė į abu policininkus. Jo veidas buvo perkreiptas ir išvargęs. Tai buvo veidas žmogaus, kenčiančio sunkų išbandymą. Inspektorius Kuris tuo kiek nusistebėjo, nes, nors Kristiano Gulbrandseno mirtis neabejotinai sukrėtė Luisą Serokoldą, Gulbrandsenas nebuvo jo artimas draugas, tik gana tolimas žmonos giminaitis .

Keista, bet jie tarsi susikeitė vietomis. Visai neatrodė, kad Luisas Serokoldas būtų atėjęs atsakinėti į policijos klausimus, veikiau priešingai – jis pats tarsi rengėsi pravesti teismo apklausą. Tai inspektorių Kurį šiek tiek suerzino.

– Taigi, misteri Serokoldai... – skubiai tarė jis.

Luisas Serokoldas vis dar atrodė paskendęs mintyse. Atsiduses jis pratarė:

– Kaip sunku yra nuspręsti, kaip tinkamai pasielgti.

– Manau, kad *mes* tai ir nuspręsime, misteri Serokoldai, – atsakė inspektorius Kuris. – O dabar apie Gulbrandseną... Kaip suprantu, jis atvyko netikėtai?

– Gana netikėtai.

– Jūs nežinojote, kad jis atvažiuos.

– Neturėjau nė menkiausios nuojautos.

– Ir jūs nežinote, kodėl jis atvyko?

Luisas Serokoldas ramiai atsakė:

– O taip, aš žinau, kodėl jis atvyko. Jis man pasakė.

– Kada?

– Aš grįžinėjau nuo stoties. Pastebėjęs mane, jis atėjo pasitikti. Tada ir paaiškino, kas jį čia atvedė.

– Turbūt verslo reikalai, susiję su Gulbrandseno institutu?

– O ne, tai nieko bendra su Gulbrandseno institutu.

– Mis Belever pagalvojo būtent taip.

– Suprantama. Tokia prielaida galėjo kilti. Gulbrandsenas nė nemėgino išsklaidyti šio įspūdžio. Aš taip pat.

– Bet kodėl, misteri Serokoldai?

Luisas Serokoldas iš lėto atsakė:

– Kadangi mums abiem buvo svarbu, kad niekas nesuprastų tikrojo jo apsilankymo tikslo.

– O koks gi tas tikrasis tikslas?

Luisas Serokoldas minutę ar dvi tylėjo. Paskui atsiduso.

– Gulbrandsenas atvažiuodavo čia reguliariai dukart per metus į patikėtinių susirinkimą. Paskutinis susirinkimas įvyko vos prieš mėnesį. Vadinasi, penkis mėnesius jis neturėjo pasirodyti. Taigi, manau, kiekvienas galėjo suprasti, jog jis atvyko kažkokiu kitu neatidėliotinu reikalu. Vis dėlto, ko gero, buvo normalu susidaryti įspūdį, kad tai *buvo* apsilankymas verslo reikalais, ir tie reikalai, nors ir skubūs, veikiausiai susiję su patikėtiniais. Kiek žinau, Gulbrandsenas nesistengė išsklaidyti to įspūdžio... ar bent jau taip manė. Taip, tai turbūt arčiau tiesos – jis taip manė.

– Bijau, misteri Serokoldai, kad ne visiškai jus suprantu.

Luisas Serokoldas atsakė ne iš karto. Pagaliau liūdnai prabilo:

– Aš gerai suprantu, kad mirus Gulbrandsenui – o tai buvo žmogžudystė, neabejotinai žmogžudystė, – turiu atskleisti jums visus faktus. Tačiau, tiesą sakant, aš bijau dėl savo žmonos laimės ir ramybės. Aš negaliu jums nurodinėti, inspektoriau, bet jei nuspręsite kai ką nuo jos nuslėpti, būsiu jums dėkingas. Matote, inspektoriau Kuri, Kristianas Gulbrandsenas atvyko čia kuo skubiau man pranešti, kad, jo įsitikinimu, mano žmona buvo ilgą laiką ir šaltakraujiškai nuodijama.

– Ką?!

Negalėdamas patikėti, Kuris palinko į priekį.

Serokoldas linktelėjo.

– Taip, kaip galite suprasti, man tai buvo didžiulis šokas. Pats aš nieko panašaus neįtariau, bet vos tik Kristianas man pasakė, aš supratau, kad tam tikri simptomai, kuriais pastaruoju metu skundėsi mano žmona, visiškai atitiko tą jo įsitikinimą. Tai jos reumatas, kojų mėšlungis, skausmai, kartais pasitaikantis pykinimas. Visa tai yra būtent *nuodijimo arsenu simptomai*.

– Mis Marpl mums pasakė, kad Kristianas Gulbrandsenas klausinėjo jos apie jūsų žmonos širdies būklę.

– Tikrai? Įdomu. Vadinasi, jis manė, jog buvo nuodijama širdis, nes tai kelias į staigią mirtį, nesukeliant įtarimų. Bet mano nuomone, tai veikiausiai buvo arsenas.

– Taigi jūs esate tikras, kad Kristiano Gulbrandseno įtarinėjimai pagrįsti?

– O taip, manau, taip. Pirmiausia Gulbrandsenas nebūtų važiavęs pas mane su tokiu pasiūlymu, jeigu nebūtų buvęs tikras savo turimais faktais. Jis buvo atsargus ir praktiškas žmogus, sunkiai įtikinamas, bet labai įžvalgus.

– Kokie gi buvo jo įrodymai?

– Nebuvo laiko į tai pasigilinti. Mūsų pokalbis buvo skubotas. Jis tik paaiškino savo apsilankymo tikslą,

ir mudu susitarėme nieko nesakyti mano žmonai, kol nepatikrinsime faktų.

– O ką jis įtarė nuodijant?

– Jis nepasakė, ir kažin ar žinojo. Nors įtarti *galėjo*. Dabar manau, kad jis tikriausiai įtarė – kitaip kodėl turėjo būti nužudytas?

– Bet jis jums nieko neminėjo?

– Nieko. Mes susitarėme kruopščiai išsiaiškinti šį reikalą, ir jis pasiūlė pasitelkti į pagalbą daktarą Galbraitą, Kromerio vyskupą. Daktaras Galbraitas yra labai senas Gulbrandsenų draugas ir vienas iš instituto patikėtinių. Jis didžiai išmintingas bei patyręs žmogus ir būtų buvęs be galo geras pagalbininkas ir mano žmonos guodėjas, jeigu... jeigu būtų reikėję jai pasakyti apie mūsų įtarimus. Mes ketinome paklausti jo patarimo, ar kreiptis į policiją.

– Labai keista, – tarė Kuris.

– Po vakarienės Gulbrandsenas mus paliko, norėdamas parašyti daktarui Galbraitui. Jis kaip tik ir spausdino laišką, kai buvo nušautas.

– Iš kur jūs žinote?

– Tai aš išėmiau tą laišką iš rašomosios mašinėlės, – ramiai atsakė Luisas. – Aš jį turiu čia.

Iš vidinės švarko kišenės jis išsiėmė sulankstytą popieriaus lapą ir padavė Kuriui.

Šis griežtai tarė:

– Jūs neturėjote jo paimti ar apskritai ką nors paliesti tame kambaryje.

– Nieko daugiau ir neliečiau. Žinau, kad jūsų akimis padariau nedovanotiną pažeidimą, bet turėjau labai svarią priežastį. Buvau tikras, jog mano žmona norės ateiti į tą kambarį, ir bijojau, kad ji neperskaitytų šio laiško. Pripažįstu, kad pasielgiau neteisingai, bet kitą kartą padaryčiau lygiai tą patį. Padaryčiau bet ką... bet ką... kad apsaugočiau savo žmoną.

Inspektorius kurį laiką nieko nesakė. Jis skaitė laišką.

Gerbiamasis daktare Galbraitai. Jei įmanoma, maldauju kuo greičiau atvykti į Stongeitą, vos tik gausite šį laišką. Čia susidarė itin pavojinga situacija, ir aš nežinau, kaip pasielgti. Žinau, kaip jūs mylite mūsų brangiąją Kerę Luizą ir kaip jums rūpi viskas, kas su ja susiję. Kiek jai galima pasakyti, o kiek reikėtų nuslėpti? Į šiuos klausimus man sunku rasti atsakymą.

Pasakysiu tiesiai – turiu pagrindo manyti, kad ši miela ir nekalta ledi jau kuris laikas yra po truputį nuodijama. Pirmą kartą tai įtariau, kai...

Čia laiškas nutrūko.

Kuris paklausė:

– Vadinasi, parašęs iki šios vietos, Kristianas Gulbrandsenas buvo nušautas?

– Taip.

– Bet kodėl šis laiškas buvo paliktas rašomojoje mašinėlėje?

– Matau tik dvi priežastis. Pirma, žudikas galėjo nežinoti, kad Gulbrandsenas rašo ir kokia laiško tema. Antra, jam galėjo pristigti laiko. Jis galėjo išgirsti ką nors ateinant ir vos suspėti paspnikti.

– Tai Gulbrandsenas jums neužsiminė, ką jis įtarė... jeigu apskritai ką nors įtarė?

Prieš Luisui atsakant, stojo trumpa tyla.

– Neužsiminė. – Paskui jis gana neaiškiai pridūrė: – Kristianas buvo labai teisingas žmogus.

– Kaip manote, kaip buvo naudojami šie nuodai – arsenas ar kas kita?

– Aš galvojau apie tai, rengdamasis pietums, ir man pasirodė, kad labiausiai tikėtinas būdas yra kokie nors vaistai, pavyzdžiui, tonizuojamieji, kuriuos vartoja mano žmona. Kai dėl maisto, mes visi valgome tą patį, ir mano žmonai negaminama nieko ypatinga. O įpilti arseno į vaistų buteliuką gali bet kas.

– Mes turėsime paimti tuos vaistus ir ištirti.

– Aš jau paruošiau jų pavyzdį, – ramiai atsakė Luisas. – Paėmiau juos šiandien prieš vakarienę.

Jis ištraukė iš stalčiaus mažą kamščiu užkimštą buteliuką su raudonu skysčiu.

Smalsiai apžiūrėjęs, inspektorius Kuris tarė:

– Jūs viską apgalvojate, misteri Serokoldai.

– Man patinka veikti nedelsiant. Šį vakarą aš neleidau žmonai išgerti įprastinės dozės. Ji vis dar yra stiklinėje, ant ąžuolinės spintelės, didžiojoje salėje. O pats buteliukas su tonizuojamaisiais vaistais – valgomajame.

Kuris palinko per stalą į priekį. Jis prabilo tyliai, slapčia ir be oficialaus tono.

– Dovanokite, misteri Serokoldai, bet *kodėl* jūs taip norite nuslėpti tai nuo savo žmonos? Bijote, kad ji puls į paniką? Juk jos pačios labui būtų gerai ją įspėti.

– Taip... Taip, gali būti. Bet, man atrodo, jūs ne visiškai supratote. Nepažįstant mano žmonos Karolinos, tai gali būti sunku. Mano žmona, inspektoriau Kuri, yra idealistė ir labai patikli. Apie ją galima drąsiai pasakyti, kad ji nemato blogio, negirdi blogio ir nekalba apie blogį. Ji tiesiog nesuprastų, kaip kažkas gali norėti ją nužudyti. Negana to, tai ne šiaip „kažkas“. Tai gali būti – jūs turbūt suprantate – jai labai artimas ir brangus žmogus...

– Kodėl jūs taip manote?

– Turime pripažinti šį faktą. Čia pat, šalia mūsų gyvena du šimtai iškrypėlių ir menkystų, kurie dažnai reikšdavosi žiauriu ir bejausmiu smurtu. Tačiau situacija rodo, kad šiuo atveju negalima įtarti nė vieno iš *jų*. Nuodytojas gyvena mūsų šeimos rate. Pagalvokite apie šiuose namuose gyvenančius žmones: jos vyras, jos dukra, jos anūkė, jos anūkės vyras, jos posūnis, kurį ji laiko sūnumi, mis Belever – jau daug metų jos atsidavusi kompanionė ir draugė. Visi labai artimi ir brangūs jai žmonės... Ir vis dėlto turi kilti įtarimas – kuris gi iš jų?

– *Yra* ir pašalinių... – iš lėto tarė Kuris.

– Taip, tam tikra prasme. Yra daktaras Maverikas,

dažnai su mumis būna vienas ar du personalo darbuotojai, yra tarnų, bet... tiesą sakant, kokį motyvą jie galėtų turėti?

– O tas jaunuolis... koks gi jo vardas... Edgaras Losonas?

– Taip. Tačiau jis tik pastaruoju metu čia kartais apsilanko. Jis neturėtų tam jokios priežasties. Be to, jis labai prisirišęs prie Karolinos – kaip ir visi kiti.

– Bet kartais jis praranda pusiausvyrą. Juk šį vakarą jis jus užpuolė?

Serokoldas nekantriai numojo ranka.

– Vaikiškumas. Jis neketino man padaryti nieko bloga.

– O tos dvi kulkos sienoje? Juk jis šovė į jus, tiesa?

– Jis nenorėjo manęs kliudyti. Tai tebuvo vaidyba, ne daugiau.

– Gana pavojinga vaidyba, misteri Serokoldai.

– Jūs nesuprantate. Turėtumėte pasikalbėti su mūsų psichiatru, daktaru Maveriku. Edgaras yra nesantuokinis vaikas. Tėvo trūkumą ir žemą kilmę jis kompensuojasi, apsimetinėdamas, kad yra garsaus žmogaus sūnus. Užtikrinu jus, tai žinomas reiškinys. Vaikinas taisosi, sparčiai taisosi. Bet štai dėl kažkokios priežasties jis atkrito. Nusprendė, kad aš esu jo „tėvas“ ir, mosuodamas revolveriu bei grasindamas, surengė melodramišką išpuolį. Aš nė kiek neišsigandau. Iššovęs jis palūžo ir pravirko. Daktaras Maverikas išsivedė jį, davė raminamųjų vaistų. Rytoj ryte jis turbūt jausis visai gerai.

– Jūs nenorite jo apkaltinti?

– Tai būtų blogiausia, ką galima padaryti... Turiu galvoje, jam.

– Tiesą sakant, misteri Serokoldai, man atrodo, kad jį reikėtų kontroliuoti. Kas gi vaikšto aplinkui ir šaudo revolveriu, kad patenkintų savo ego... Reikia pagalvoti ir apie kitus.

– Siūlyčiau šia tema pasikalbėti su daktaru Maveriku, – tarė Luisas. – Jis paaiškins jums kaip profesionalas.

Bet kuriuo atveju, – pridūrė jis, – vargšas Edgaras tikrai nenušovė Gulbrandseno. Jis buvo čia ir grasino nušauti *mane*.

– Prie to aš ir einu, misteri Serokoldai. Dabar mes saugome išorinę teritoriją. Atrodo, bet kas galėjo ateiti *iš lauko* ir nušauti misterį Gulbrandseną, nes terasos durys buvo neužrakintos. Tačiau namų *viduje* žmonių ratas siauresnis, ir, turint galvoje, ką jūs man papasakojote, į tai reikia atkreipti ypatingą dėmesį. Atrodo, išskyrus senąją mis... e-e... ach taip, Marpl, kuri atsitiktinai žiūrėjo per savo miegamojo langą, niekas nežinojo, kad jūs ir Kristianas Gulbrandsenas jau slapčia pasikalbėjote. Jei taip, Gulbrandsenas galėjo būti nušautas, kad nepasidalytų su jumis savo įtarimais. Žinoma, kol kas per anksti sakyti, kad galėjo būti ir kitų motyvų. Misteris Gulbrandsenas, ko gero, buvo turtingas žmogus?

– Taip, labai turtingas. Jis turėjo sūnų, dukterų bei anūkų, ir jo mirtis tikriausiai bus naudinga visiems. Tik nemanau, kad šioje šalyje būtų kas nors iš jo šeimos narių. Be to, jie visi solidūs bei didžiai gerbiami žmonės. Kiek žinau, išverstakailių tarp jų nėra.

– Ar jis turėjo priešų?

– Kažin. Jis buvo... jis buvo tikrai ne toks žmogus.

– Vadinasi, viskas susiveda į šiuos namus ir jame gyvenančius žmones? Kas iš *šių namų* galėjo jį nužudyti?

Luisas Serokoldas iš lėto atsakė:

– Sunku pasakyti. Čia yra tarnų, mano šeimos narių, mūsų svečių. Jums turbūt atrodo, kad tai galėjo padaryti bet kuris iš jų. Galiu jums pasakyti tik tai, kad, kiek žinau, Kristianui išėjus, visi, išskyrus tarnus, buvo didžiojoje salėje, ir, kol aš ten buvau, niekas neišėjo.

– Visiškai niekas?

– Atrodo... – Luisas susiraukė, stengdamasis prisiminti. – ... o taip. Buvo užgesusi šviesa, ir misteris Valteris Hudas buvo išėjęs pažiūrėti, kas atsitiko.

– Tas jaunas amerikietis?

– Taip... Aš, aišku, nežinau, kad nutiko po to, kai mudu su Edgaru atėjome čia.

– Ir daugiau jūs man nieko negalite pasakyti, misteri Serokoldai?

Luisas Serokoldas papurtė galvą.

– Ne, bijau, negalėsiu jums padėti. Tai... Tai tiesiog nesuprantama.

Inspektorius Kuris atsiduso ir tarė:

– Misteris Gulbrandsenas buvo nušautas mažu pistoletu. Gal žinote, ar kas nors iš namiškių turi tokį ginklą?

– Neturiu supratimo, bet manau, kad vargu.

Inspektorius Kuris vėl atsiduso.

– Pasakykite visiems, kad gali eiti miegoti, – tarė jis. – Pasikalbėsiu su jais rytoj.

Serokoldui išėjus, inspektorius Kuris tarė Leikui:

– Na... ką tu manai?

– Žino... Ar bent jau mano, kad žino, kas tai padarė, – atsakė Leikas.

– Taip. Sutinku. Ir jam tai labai nepatinka...

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Kitą rytą mis Marpl nusileidus pusryčiauti, Gina pri-šokusi ją pasveikino.

– Policija vėl atvažiavo, – tarė ji. – Šįsyk jie bibliotekoje. Valius jais sužavėtas. Jis nesupranta, kaip galima būti tokiems ramiems ir šaltakraujiškiems. Man atrodo, visas šis reikalas jam netgi patinka. Man ne. Negaliu pakęsti. Tiesiog siaubinga. Kaip manote, kodėl aš taip jaudinuosi? Gal dėl to, kad turiu itališko kraujo?

– Labai gali būti. Tai bent jau paaiškina, kodėl neslepiate savo jausmų.

Tai sakydama mis Marpl šyptelėjo.

– Žoli siaubingai suirzusi, – tarė Gina ir, įsikabinusi mis Marpl į parankę, nuvedė ją į valgomąjį. – Tai dėl to, kad policija viską tvarko, ir ji negali jų „šokdinti“, kaip visų kitų.

– O Aleksui su Stepanu tiesiog niekas nerūpi, – griežtai tęsė Gina, kai jos įėjo į valgomąjį, kur broliai jau pusryčiavo.

– Miela Gina, – tarė Aleksas, – kokia tu nemaloni. Labas rytas, mis Marpl. Man tikrai tai rūpi. Jei ne tas faktas, kad aš beveik nepažinojau tavo dėdės Kristiano, būčiau neabejotinai didžiausias įtariamasis. Tikiuosi, supranti.

– Kodėl?

– Na, atrodo, aš privažiavau prie namo beveik kaip tik tuo metu. Jie viską patikrino, ir pasirodė, kad aš per ilgai užgaišau, eidamas nuo vartų iki namo. Taigi esą užteko laiko iššokti iš automobilio, pribėgti prie namo, įsmukti per šonines duris, nušauti Kristianą ir vėl grįžti prie automobilio.

– O ką veikei iš tikrųjų?

– Aš maniau, mergaites nuo mažens moko neuždavinėti netaktiškų klausimų. Aš kaip idiotas kelias minutes stovėjau ir stebėjau automobilio žibintų apšviestą rūką, įsivaizduodamas, kaip panaudočiau šį efektą scenoje. Mano naujajame balete „Laimhouzas".

– Bet juk gali jiems tai pasakyti!

– Žinoma. Betgi žinai, kokie tie policininkai. Jie kuo mandagiausiai pasako „ačiū" ir viską užsirašo, bet niekada nesuprasi, *ką* jie galvoja, tik gali pajusti skeptišką požiūrį.

– Būtų įdomu pamatyti, kaip tu ten atrodei, Aleksai, – gana nuožmiai šyptelėjęs savo siauromis lūpomis, tarė Stepanas. – O su *manim* viskas gerai! Vakar vakare aš nė nebuvau išėjęs iš salės.

– Bet jie negali manyti, kad tai vienas iš *mūsų*! – sušuko Gina.

Jos tamsios akys buvo išpūstos ir kupinos nerimo.

– Tik nesakyk, kad tai padarė koks valkata, mieloji, – tarė Aleksas, godžiai siekdamas marmelado. – Tai būtų taip banalu.

Mis Belever pažvelgė į duris ir paklausė:

– Mis Marpl, ar po pusryčių eisite į biblioteką?

– Ir vėl tu, – tarė Gina. – Pirmiau mūsų visų...

Ji atrodė kiek įsižeidusi.

– Ei, kas gi ten? – sukluso Aleksas.

– Nieko negirdėjau, – atsakė Stepanas.

– Pistoleto šūvis.

– Taip, dabar jie šaudo tame kambaryje, kur buvo nužudytas dėdė Kristianas, – paaiškino Gina. – Nesuprantu, kam to reikia. Lauke irgi.

Vėl atsidarė durys, ir įėjo Mildred Stret. Ji buvo apsirengusi juodai, pasipuošusi onikso karoliais. Sumurmėjusi „labas rytas" ir į nieką nežiūrėdama, atsisėdo.

– Gina, prašau, įpilk man arbatos, – tyliai tarė ji. – Valgyti nieko nenoriu... nebent kokį skrebutį.

Mildred delikačiai palietė savo nosį ir akis vienoje rankoje laikoma nosinaite. Paskui pakėlė akis ir nukreipė nieko neregintį žvilgsnį į brolius. Stepanas su Aleksu pasijuto nejaukiai. Jų balsai nutilo kone iki šnabždesio, o paskui jie atsistojo ir išėjo.

– Net juodo kaklaraiščio neužsirišo! – pratarė Mildred Stret, tik ne visiškai aišku kam – tuštumai ar mis Marpl.

– Nemanau, kad jie iš anksto žinojo, jog įvyks žmogžudystė, – pamėgino pateisinti mis Marpl.

Gina tyliai nusižiovavo, ir Mildred Stret dėbtelėjo į ją.

– Kur šį rytą Valteris? – paklausė ji.

Gina išraudo.

– Nežinau. Nemačiau.

Ji atsisėdo kaip prasikaltęs vaikas.

Mis Marpl atsistojo.

– Eisiu į biblioteką, – tarė ji.

II

Luisas Serokoldas stovėjo bibliotekoje prie lango. Daugiau kambaryje nieko nebuvo.

Jis atsigręžė į įėjusią mis Marpl ir, priėjęs pasitikti, paėmė jos ranką.

– Tikiuosi, šis sukrėtimas jums nepakenkė, – tarė jis. – Būti šalia tikro žudiko turėtų kelti didžiulę įtampą kiekvienam, anksčiau su tuo nesusidūrusiam.

Kuklumas neleido mis Marpl atsakyti, kad ji ir lig šiol buvo po vienu stogu su žudiku. Ji tepasakė, jog gyvenimas Sent Meri Myde nėra toks saugus, kaip atrodo pašaliniams žmonėms.

– Užtikrinu jus, ir mūsų kaimelyje pasitaiko baisių dalykų, – tarė ji. – Ten gali nagrinėti tai, ko niekada nepamatytum mieste.

Luisas Serokoldas pareigingai išklausė, bet tik viena ausimi.

– Man reikalinga jūsų pagalba, – paprastai tarė jis.

– Žinoma, misteri Serokoldai.

– Tai susiję su mano žmona... su Karolina. Tikiuosi, jūs esate jai tikrai atsidavusi draugė?

– Taip, iš tiesų. Kaip ir visi kiti.

– Anksčiau ir aš taip maniau. Bet, pasirodo, klydau. Inspektoriui Kuriui leidus, papasakosiu jums tai, ko dar niekas nežino. Tiksliau, žino tik vienas žmogus.

Ir jis trumpai išdėstė tai, ką praėjusį vakarą pasakojo inspektoriui Kuriui.

Mis Marpl pasibaisėjo.

– Negaliu patikėti, misteri Serokoldai. Tikrai negaliu patikėti.

– Ir aš taip jaučiausi, kai Kristianas Gulbrandsenas man tai papasakojo.

– Neįsivaizduoju, kad mieloji Kerė Luiza galėtų turėti pasaulyje bent vieną priešą.

– Man irgi atrodo neįtikėtina. Bet matote implikacijas *? Nuodyti... lėtai nuodyti... gali tik artimas šeimos narys. Tai turi būti vienas iš mūsų nedidelės šeimos rato...

– Jeigu *iš tikrųjų* yra taip. Ar esate tikras, kad misteris Gulbrandsenas nesuklydo?

– Kristianas nesuklydo. Jis buvo pernelyg atsargus žmogus, kad taip kalbėtų be pagrindo. Be to, policija išsivežė Karolinos vaistų buteliuką ir atskirą jo turinio pavyzdį. Abiejuose buvo arsenas – o arseno neišrašė joks gydytojas. Tikslesni kokybiniai tyrimai užtruks ilgiau, tačiau faktas, kad naudotas arsenas, jau aiškus.

---

* Implicatio (lot. k.) – susipynimas, persipynimas, – loginis ryšys tarp dviejų teiginių: "jeigu..., tai ..."

– O tas jos reumatas... sunkumas vaikščiojant... ir panašiai...

– Taip, kojų spazmai, manau, tipiškas reiškinys. Be to, prieš jums atvykstant, Karoliną buvo ištikę keli gastritinio pobūdžio priepuoliai... Kol neatvažiavo Kristianas, aš nė nepamaniau...

Jis nutilo.

– Vadinasi, Ruta buvo teisi, – tyliai tarė mis Marpl.

– Ruta?

Luisas Serokoldas atrodė nustebęs. Mis Marpl išraudo.

– Aš jums kai ko nepasakiau. Mano atvykimas čia buvo ne visiškai atsitiktinis. Jei leisite man paaiškinti... Bijau, aš visiškai nemoku pasakoti. Prašau kantrybės.

Luisas Serokoldas išklausė mis Marpl pasakojimą apie Rutos nuogąstavimus ir neatidėliotiną prašymą.

– Keista, – tarė jis. – O man taip nepasirodė.

– Viskas buvo labai miglota, – atsakė mis Marpl. – Ruta pati nežinojo, kodėl ją apėmė šis jausmas. Turėjo būti priežastis... iš patirties žinau, kad ji visada būna... Tačiau Ruta tegalėjo pasakyti, kad „kažkas blogai“.

Luisas Serokoldas niūriai tarė:

– Ką gi, atrodo, ji buvo teisi. Dabar, mis Marpl, matote mano situaciją. Ar man pasakoti apie tai Kerei Luizai?

– O ne! – išsigandusi skubiai sušuko mis Marpl, bet čia pat nuraudo ir neryžtingai pažvelgė į Luisą. Jis linktelėjo.

– Vadinasi, jūs manote taip pat, kaip ir aš? Taip pat, kaip Kristianas Gulbrandsenas. Tad ar turėtume taip pasielgti su eiline moterimi?

– Kerė Luiza *nėra* eilinė moteris. Ji kupina pasitikėjimo žmogaus prigimtimi... O, kaip aš nemoku išreikšti savo minčių. Bet esu tikra, kad, kol išsiaiškinsime, kas...

– Taip, čia ir visa esmė. Bet matote, mis Marpl, nieko nesakyti taip pat pavojinga...

– Vadinasi, jūs norite, kad aš – kaip čia pasakius? – ją prižiūrėčiau?

– Suprantate, jūs esate vienintelė, kuria galiu pasitikėti, – paprastai atsakė Luisas Serokoldas. – Šiuose namuose visi *atrodo* atsidavę. Bet ar tikrai? O jūs bendraujate su mano žmona jau daugelį metų.

– Be to, aš atvykau vos prieš kelias dienas, – įžvalgiai tarė mis Marpl.

Luisas Serokoldas šyptelėjo.

– Būtent.

– Man kilo labai savanaudiškas klausimas, – atsiprašinėjančiu tonu tarė mis Marpl. – Kam būtų naudinga brangiosios Kerės Luizos mirtis?

– Pinigai! – su kartėliu mestelėjo Luisas. – Juk viskas susiveda į pinigus, ar ne?

– Ką gi, manau, jog tai kaip tik tas atvejis. Kadangi Kerė Luiza yra labai miela ir žavi, sunku net įsivaizduoti, kad kas nors galėtų jos nemėgti. Mano nuomone, ji negali turėti *priešo*. Vadinasi, kaip jūs ir sakėte, viskas susiveda į pinigus, nes kaip pats žinote, misteri Serokoldai, žmonės dėl pinigų dažnai padaro bet ką.

– Tikra teisybė, – sutiko jis ir tęsė: – Inspektorius Kuris į tai, žinoma, jau atsižvelgė. Šiandien iš Londono atvyksta misteris Gilfojus, kuris pateiks detalesnę informaciją. „Gilfojus, Gilfojus, Džeimsas ir Gilfojus“ yra itin garsi teisininkų firma. Šio Gilfojaus tėvas buvo vienas iš pirmųjų patikėtinių, kurie surašė ir Karolinos, ir Eriko Gulbrandseno testamentus. Paaiškinsiu jums tai paprastais žodžiais...

– Labai ačiū, – padėkojo mis Marpl. – Tie įstatymai man visada buvo sunkiai suprantami.

– Erikas Gulbrandsenas dalį pinigų paaukojo kolegijai, įvairioms draugijoms bei kitai labdarai, po vienodą sumą skyrė savo dukrai Mildred bei įdukrai Pipai (Ginos motinai), o likusį didžiulį turtą paliko tvarkyti patikėtiniams, ir iš to gaunamos pajamos turi būti išmokamos Karolinai iki gyvos galvos.

– O po jos mirties?

– Po jos mirties jis turi būti padalytas po lygiai Mildred ir Pipai arba jų vaikams, jeigu jos mirtų anksčiau už Karoliną.

– Vadinasi, jis atitektų madam Stret ir Ginai.

– Taip. Be to, Karolina turi nemažą ir savo pačios turtą, nesusijusį su Gulbrandsenais. Pusę jo prieš ketverius metus ji perleido man. Dešimt tūkstančių svarų sterlingų paskyrė Džiuljetai Belever, o likusius pinigus padalijo po lygiai savo posūniams Aleksui ir Stepanui.

– O varge, – sudejavo mis Marpl. – Blogai, labai blogai.

– Ką jūs turite galvoje?

– Aš noriu pasakyti, kad kiekvienas iš namiškių turėjo finansinį motyvą.

– Taip. Ir vis dėlto, žinote, negaliu patikėti, kad kuris nors iš tų žmonių galėjo žudyti mano žmoną. Tiesiog negaliu... Mildred yra jos dukra – ir taip jau gana gerai aprūpinta. Gina labai myli savo močiutę. Ji dosni ir ekstravagantiška, bet ne godi. Žoli Belever fanatiškai atsidavusi Karolinai. Abu Restarikai rūpinasi Karolina kaip tikra motina. Savo pinigų jie neturi, bet didelė dalis Karolinos pajamų finansuoja jų verslą – ypač Alekso. Negaliu patikėti, kad kuris nors iš judviejų būtų galėjęs tyčia ją nuodyti, kad paveldėtų pinigus. Tiesiog negaliu tuo patikėti, mis Marpl.

– Dar yra Ginos vyras, tiesa?

– Taip, – niūriai atsakė Luisas. – Dar yra Ginos vyras.

– Turbūt nedaug apie jį žinote. Atrodo, jis labai nelaimingas jaunuolis.

Luisas atsiduso.

– Jis nepritapo čia... ne. Jis nesidomi ir nejaučia palankumo tam, ką mes čia stengiamės atlikti. O ir kodėl turėtų? Jaunas, storžievis, kilęs iš kaimo, kur žmogus vertinamas pagal tai, kiek sėkmingas jo gyvenimas.

– O čia tiesiog dievinami nevykėliai, – įgėlė mis Marpl.

Luisas Serokoldas pervėrė ją įtariu žvilgsniu.

Ji nuraudo ir vos girdimai sumurmėjo:

– Žinote, man kartais atrodo, kad viską galima pakeisti... Aš kalbu apie kilmingus jaunuolius, išmintingai augintus geruose namuose... Jiems užtenka ištvermės bei drąsos, jie sugeba atsistoti ant kojų gyvenime... Ką gi, tai būtent tokie žmonės, kurių *reikia* kaimui.

Luisas susiraukė, o mis Marpl paskubom kalbėjo toliau, vis labiau rausdama ir painiodamasi.

– Nepamanykite, kad aš nevertinu... Tikrai vertinu... jūsų ir Kerės Luizos... be galo kilnų darbą... tikrą gailestingumą... turi būti gailestingas... juk šiaip ar taip svarbiausia, koks *yra* žmogus... geras ar nevykėlis... ir daug daugiau (ir teisėtai) tikimasi iš sėkmingųjų. Bet man atrodo, kad kartais kai kurie nebejaučia saiko... o ne, aš turiu galvoje ne *jus*, misteri Serokoldai. Net nežinau, *kokį* pavyzdį pateikti... tačiau šiuo požiūriu anglai gana keisti. Net kare jie daug labiau didžiuojasi savo pralaimėjimais ir atsitraukimais negu pergalėmis. Užsieniečiai niekada nesupras, kodėl mes taip didžiuojamės Dunkirku*. Patys jie tokio dalyko net neminėtų. Tačiau pergalė mus visada siaubingai sutrikdo – mums atrodo, kad nepadoru tuo girtis. O pažvelkite į visus mūsų poetus! „Mažosios brigados ataka“ ir *Keršto* pralaimėjimas Karibų jūroje**. Gerai pagalvojus, tai išties labai keistas charakterio bruožas!

Mis Marpl giliai įkvėpė.

– Norėjau pasakyti tik tai, kad jaunajam Valteriui Hudui čia viskas gali atrodyti gana keista.

– Taip, – sutiko Luisas. – Suprantu jūsų požiūrį. O Valteris tikrai gerai pasižymėjo kare. Jo drąsa abejonių nekelia.

– Bet tai neišėjo į naudą, – atvirai pripažino mis Marpl. – Mat karas yra viena, o kasdieninis gyvenimas –

---

* Dunkirkas – uostas Šiaurės Prancūzijoje (pranc. Dunkerque), kur 1940 m. gegužės 20 – birželio 4 d. puolant Vokietijai, evakavosi britų pajėgos (330 000 žmonių).

** Poema „Mažosios brigados ataka“ (*The Charge of the Light Brigade*) ir baladė „Kerštas“ (*Revenge*) – Lordo Alfredo Tenisono (1809-1892) herojiniai kūriniai.

visai kas kita. O kad įvykdytum žmogžudystę, manau, turi būti drąsus... o dažniausiai tiesiog išdidus. Taip, išdidus.

– Bet aš nepasakyčiau, kad Valteris Hudas turėjo tam pakankamai motyvų.

– Tikrai? – nustebo mis Marpl. – Jam čia nepatinka. Jis nori ištrūkti. Ir nori pasiimti kartu Giną. O jeigu jam reikia būtent pinigų, svarbu, kad Gina juos gautų, kol ji... e-e... neprisirišo prie ko nors kito.

– Neprisirišo prie ko nors kito... – apstulbęs pakartojo Luisas.

Mis Marpl tiesiog stebino entuziastingų socialinių reformatorių aklumas.

– Būtent. Juk turbūt žinote, kad abu Restarikai ją įsimylėję.

– O, nemanau, – abejingai tarė Luisas, paskui tęsė: – Stepanas mums neįkainuojamas – tiesiog neįkainuojamas. Kaip jis sugebėjo uždegti ir sudominti tuos berniūkščius... Praeitą mėnesį jie parodė nuostabų spektaklį. Dekoracijos, kostiumai, viskas. Aš visada sakydavau Maverikui, kad būtent dramatizmo stoka šių berniukų gyvenime skatina juos daryti nusikaltimus. Dramatizuoti save yra natūralus vaiko instinktas. Maverikas sako... o taip, Maverikas...

Luisas nutilo.

– Norėčiau, kad Maverikas susitiktų su inspektoriumi Kuriu dėl Edgaro. Visa tai iš tikrųjų juokinga.

– O ką jūs žinote apie Edgarą Losoną, misteri Serokoldai?

– Viską, – patenkintas atsakė Luisas. – Tai yra, viską, ką reikia žinoti. Apie jo kilmę, auklėjimą... tai, kad jam labai trūksta pasitikėjimo savimi...

– Argi Edgaras Losonas negalėjo nuodyti madam Serokold? – pertraukė jo mintis mis Marpl.

– Vargu. Jis čia vos kelias savaites. O be to, tai juokinga! Kam Edgarui nuodyti mano žmoną? Kokia iš to nauda?

– Žinoma, nieko materialaus. Bet jis galėjo turėti... kokią nors *keistą* priežastį. Juk žinote, kad jis *keistas*.

– Turite galvoje, be pusiausvyros?

– Na, taip. Nors ne... ne visai. Aš turiu galvoje, kad jam visai *blogai*.

Tai buvo ne visiškai tiksli jos nuomonės išraiška. Luisas Serokoldas suprato šiuos žodžius tiesiogiai.

– Taip, – atsidūsėjęs tarė jis. – Jam, vargšui, visai blogai. O jau buvo pradėjęs akivaizdžiai taisytis. Tikrai nesuprantu, kodėl taip staiga atkrito...

Mis Marpl kaipmat palinko į priekį.

– Taip, mane tai irgi stebina. Jeigu...

Į kambarį įėjo inspektorius Kuris, ir ji nutilo.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Luisas Serokoldas išėjo, o inspektorius Kuris atsisėdo ir gana reikšmingai nusišypsojo mis Marpl.

– Vadinasi, misteris Serokoldas paprašė jūsų pabūti sarginiu šunim, – tarė jis.

– Na taip, – atsakė ji ir tarsi atsiprašinėdama pridūrė: – Tikiuosi, jūs nieko prieš...

– *Aš* nieko prieš. Manau, tai gera idėja. Ar misteris Serokoldas žino, kokia jūs kvalifikuota šiam postui?

– Nesupratau, inspektoriau.

– Jis mano, kad jūs tik labai daili senučiukė, jo žmonos mokyklos laikų draugė. – Jis linktelėjo galvą į ją. – Bet mes žinome, kad jūs kai kas daugiau, ar ne mis Marpl? Nusikaltimas – jūsų arkliukas. Misteris Serokoldas žino tik vieną nusikaltimo aspektą – daug žadančius pradedančiuosius. Man nuo to kartais darosi bloga. Prisipažinsiu, kad klystu ir esu senamadis. Bet juk yra daugybė padorių jaunuolių, kurie puikiausiai pradeda gyvenimą. Tik milijonieriai, deja, nepalieka patikėtinių fondų, kad padėtų to vertiems. Gerai jau gerai, nekreipkite į mane jokio dėmesio. Aš senamadis. Mačiau vaikinų... ir merginų... kuriems gyvenimas visiškai nesiklostė – kilę iš blogų šeimų, įvairių nelaimių persekiojami... bet jiems užteko tvirtybės prasimušti. Štai tokiems aš skirčiau savo palikimą, jei apskritai

tokį turėčiau. Bet, žinoma, jo niekada neturėsiu. Bus tik pensija ir gražus sodelis.

Jis linktelėjo mis Marpl.

– Vakar vakare policijos vyresnysis inspektorius Blekeris papasakojo man apie jus. Sakė, kad gerai pažįstate audringąją žmogaus prigimties pusę. Ką gi, įdomu būtų išgirsti jūsų nuomonę. Kas čia prikišo nagus?

– Tai būtų buvę naudinga kiekvienam, – atsakė mis Marpl.

– Kas gi slapčia ir sistemingai nuodijo madam Serokold? – susimąstęs pasakė inspektorius Kuris.

– Ką gi, – kritiškai tarė mis Marpl, – visada esi linkęs manyti, kad tai sutuoktinis, *vyras* – tokia jau žmogaus prigimtis. Arba žmona. Ar jums neatrodo, kad nuodijimo atveju tokia mintis kyla pirmiausia?

– Aš su jumis visada sutinku, – atsakė inspektorius Kuris.

– Bet šiuo atveju... – mis Marpl pakraipė galvą. – Tiesą sakant... *negaliu* įtarti misterio Serokoldo. Matote, inspektoriau, jis *iš tiesų* atsidavęs savo žmonai. Jei stengtųsi tai parodyti, bet dabar taip nėra... Visa tai labai paslėpta, bet tikra. Jis myli savo žmoną, todėl esu tikra, kad negalėjo jos nuodyti.

– Jau neminint to fakto, kad jis neturėjo jokio motyvo taip elgtis. Ji jau atidavė jam savo pinigus.

– Žinoma, – pridūrė mis Marpl, – yra ir kitų priežasčių, kodėl džentelmenas gali norėti pašalinti savo žmoną. Pavyzdžiui, meilė jaunai moteriai. Bet šiuo atveju tokių požymių nematau. Misteris Serokoldas neatrodo romantiškai įsimylėjęs. Bijau, teks jo kandidatūrą atmesti, – tarsi apgailestaudama apibendrino ji.

– Gaila, tiesa? – tarė inspektorius ir šyptelėjo. – Ir iš tikrųjų jis negalėjo nužudyti Gulbrandseno. Man atrodo, čia nekyla abejonių, kad viena prieštarautų kitam. Tas, kas nuodijo madam Serokold, ir nužudė Gulbrandseną, kad neprasitartų. Kol kas mes težinome, kas turėjo galimybę

praėjusį vakarą nužudyti Gulbrandseną. Didžiausias įtariamasis – dėl to nekyla abejonių – yra Valteris Hudas. Tai jis įjungė stalinę lempą, dėl to perdegė saugikliai, suteikdami jam progą pasišalinti iš salės ir nueiti iki saugiklių dėžės. Ši yra virtuvės koridoriuje, kuris atsišakoja nuo pagrindinio koridoriaus. Jam nesant didžiojoje salėje, ir nuaidėjo šūvis. Taigi tai įtariamasis Nr. 1, buvęs idealioje padėtyje, kad padarytų nusikaltimą.

– O įtariamasis Nr. 2? – paklausė mis Marpl.

– Įtariamasis Nr. 2 yra Aleksas Restarikas, kuris buvo vienas savo automobilyje tarp sargo namelio ir pagrindinio pastato bei per ilgai ten užtruko.

– Daugiau įtariamųjų yra? – Mis Marpl palinko į priekį ir neužmiršo pridurti: – Labai malonu, kad jūs man visa tai pasakojate.

– Tai joks malonumas, – atsakė inspektorius Kuris. – Man reikalinga jūsų pagalba. Jūs taip taikliai paklausėte: „Daugiau įtariamųjų yra?“ Mat čia aš turiu pasikliauti *jumis*. Tai jūs vakar vakare buvote salėje ir galite man pasakyti, *kas iš jos išėjo*...

– Taip... Taip, turėčiau galėti jums pasakyti... Bet ar galiu? Matote... aplinkybės...

– Norite pasakyti, kad visi klausėtės kivirčo, kuris girdėjosi už misterio Serokoldo kabineto durų?

Mis Marpl uoliai linktelėjo.

– Taip, matote, mes visi buvome labai išsigandę. Misteris Losonas atrodė... ir iš tikrųjų buvo visai išprotėjęs. Išskyrus madam Serokold, kuri nė kiek nesutriko, mes visi bijojome, kad jis padarys misteriui Serokoldui ką nors bloga. Žinote, jis šūkaliojo, kalbėjo siaubingiausius dalykus... mes tai aiškiai girdėjome... O be to, buvo užgesusios visos šviesos... ir aš daugiau nieko nepastebėjau.

– Norite pasakyti, kad per visą tą sumaištį, bet kas galėjo išsmukti iš salės, perbėgti koridoriumi, nušauti misterį Gulbrandseną ir grįžti atgal?

– Manau, tai įmanoma...

– Ar galite pasakyti, kas išbuvo didžiojoje salėje visą laiką?

Mis Marpl pagalvojo.

– Madam Serokold tai jau tikrai – mat aš ją stebėjau. Ji sėdėjo gana arti kabineto durų ir net nebuvo pakilusi iš vietos. Žinote, mane gerokai nustebino, kad ji sugebėjo išlikti tokia rami.

– O kiti?

– Mis Belever buvo išėjusi, bet man atrodo... esu kone tikra... kad tai buvo *po* šūvio. Madam Stret? Tikrai nežinau. Mat ji sėdėjo už manęs. Gina buvo prie tolimojo lango. *Manau*, ji ir išliko ten visą laiką, bet, žinoma, negaliu būti tikra. Stepanas – prie pianino. Įsiplieskus kivirčui, jis liovėsi grojęs...

– Mūsų neturėtų suklaidinti laikas, kada jūs išgirdote šūvį, – tarė inspektorius Kuris. – Tai buvo padaryta tyčia. Iššauta, norint sudaryti klaidingą įspūdį, kad nusikaltimas įvykdytas kaip tik tuo metu. *Jeigu* mis Belever būtų ką nors panašaus sufabrikavusi (mažai tikėtina, bet ką gali žinoti), tada po išgirsto šūvio ji būtų išėjusi būtent taip, kaip ir išėjo – atvirai. Ne, mes negalime ignoruoti to šūvio. Mums svarbus laikotarpis tarp Kristiano Gulbrandseno išėjimo iš salės iki to momento, kai mis Belever rado jį negyvą, ir galime atmesti tik tuos, kurie negalėjo padaryti šio nusikaltimo, tai yra, kabinete buvusius Luisą Serokoldą ir jaunąjį Edgarą Losoną bei salėje buvusią madam Serokold. Žinoma, labai nemalonu, kad Gulbrandsenas buvo nušautas tą patį vakarą, kai įvyko tas nesusipratimas tarp Serokoldo ir jaunojo Losono.

– Manote, tik nemalonu? – sumurmėjo mis Marpl.

– O jūs kaip manote?

– Man dingtelėjo, – toliau pašnibždom kalbėjo mis Marpl, – kad tai galėjo būti *suplanuota*.

– Kaip jūs tai įsivaizduojate?

– Na, visiems atrodo labai keista, kad Edgaras Losonas gana staiga, taip sakant, atkrito. Jis turi tą retą kompleksą – ar kaip ten vadinasi – kurti istorijas apie savo nežinomą tėvą. Vinstonas Čerčilis ir vikontas Montgome-

ris... visa tai gana būdinga tokios proto būklės žmogui. Galima prisigalvoti apie bet kurį garsų žmogų. Bet, tarkime, kažkas kala jam į galvą, kad būtent Luisas Serokoldas yra jo tikrasis tėvas ir kad būtent Luisas Serokoldas jį persekiojo, mat jis esąs teisėtas Stongeito kronprincas*. Būdamas silpnaprotis, jis priima šią idėją, pradeda karščiuotis ir anksčiau ar vėliau iškelia tokią sceną, kokia įvyko. O kokia *tai* nuostabi priedanga! Visi sutelktų dėmesį į pavojingai pakrypusią situaciją, ypač jeigu kas nors apgalvotai parūpintų revolverį.

– Hm, taip. Valterio Hudo revolverį.

– O taip, – tarė mis Marpl, – aš apie tai jau pagalvojau. Valteris, tiesa, yra nekomunikabilus, paniuręs ir grubus, bet, žinote, jis tikrai nėra *kvailas*.

– Vadinasi, jūs nemanote, kad tai Valteris?

– Manau, visiems labai palengvėtų, jeigu tai būtų Valteris. Skamba labai nemaloniai, tačiau taip yra dėl to, kad jis pašalinis.

– O jo žmona? – paklausė inspektorius Kuris. – Ar ir jai palengvėtų?

Mis Marpl neatsakė. Ji prisiminė, kaip pirmąją dieną matė Giną ir Stepaną Restariką stovinčius kartu. Prisiminė ir tai, kaip praėjusį vakarą Ginai įėjus į salę, tiesiai į ją nukrypo Alekso Restariko akys. Kokia gi buvo pačios Ginos pozicija?

---

*Vokietijoje ir Austrijoje-Vengrijoje (iki 1918) – sosto įpėdinio titulas.

II

Po dviejų valandų inspektorius Kuris atsilošė kėdėje, pasirąžė ir atsiduso.

– Ką gi, – prabilo jis, – mes išsiaiškinome nemažai esminių dalykų.

Seržantas Leikas sutiko.

– Tarnų nebuvo, – tarė jis. – Per visą tą kritišką laikotarpį namiškiai laikėsi drauge – tie, kas čia miega. Gyvenantieji kitur, išsiskirstė.

Kuris linktelėjo. Jį kamavo protinis nuovargis. Jau buvo apklausti fizioterapeutai, mokytojai ir vadinamieji „du vaikinukai", kuriems tądien buvo atėjusi eilė vakarieniauti su šeima. Visų pasakojimai palyginti ir patikrinti. Jis galėjo juos užsirašyti. Tie žmonės gyveno ir dirbo kartu, atsiskyrėlių tarp jų nebuvo. Tai buvo naudinga alibi tikslais. Kuris iki pat apklausos pabaigos užlaikė daktarą Maveriką, mat buvo galima suprasti, kad jis buvo pagrindinis atsakingas asmuo institute.

– Dabar apklausime jį, Leikai.

Taigi į kambarį įėjo jaunasis daktaras, tvarkingas ir išsičiustijęs, su kone nežmonišku žvilgsniu per pensnė.

Maverikas patvirtino savo personalo teiginius ir sutiko su Kurio išvadomis. Ginant koledžo garbę, neturėjo būti jokio atsainumo ar spragų. „Jaunieji pacientai" – taip juos buvo praminęs Kuris, užhipnotizuotas aktyviai kuriamos medicininės atmosferos – neturėjo tapti atsakingi dėl Kristiano Gulbrandseno mirties.

– Bet pacientai yra būtent tokie, kokie yra, – šyptelėjęs tarė daktaras Maverikas.

Tai buvo pranašumą jaučiančio specialisto šypsena, ir inspektorius Kuris nebūtų buvęs žmogus, jei nebūtų ja kiek pasipiktinęs.

– O dabar jūsų veiksmai, daktare Maverikai, – profesionaliai tarė jis. – Ar galite man apie juos papasakoti?

– Žinoma. Aš jums juos užrašiau, nurodydamas apytikrį laiką.

Daktaras Maverikas išėjo iš didžiosios salės penkiolika minučių po devintos, kartu su misteriu Laciu ir daktaru Baumgartenu. Jie visi trys nuėjo į daktaro Baumgarteno kambarius, kur aptarinėjo tam tikrus gydymo būdus, kol įbėgusi mis Belever pakvietė daktarą Maveriką į didžiąją salę. Buvo maždaug pusę dešimtos. Jis iš karto nuskubėjo į salę ir rado Edgarą Losoną susmukusį.

Inspektorius Kuris pasimuistė.

– Minutėlę, daktare Maverikai. Ar jūsų manymu, tas jaunuolis tikrai psichinis ligonis?

Daktaras Maverikas vėl šyptelėjo pranašesnio žmogaus šypsena.

– Mes visi esame psichiniai ligoniai, inspektoriau Kuri.

„Kvailas atsakymas“, – pagalvojo inspektorius. Kad ir kas būtų daktaras Maverikas, Kuris gana gerai žinojo, kad *jis pats* tai jau tikrai nėra psichinis ligonis!

– Ar jis atsakingas už savo veiksmus? Tikiuosi, jis supranta, ką daro?

– Puikiausiai.

– Vadinasi, šaudamas į misterį Serokoldą, jis sąmoningai norėjo jį nužudyti?

– Ne, ne, inspektoriau Kuri. *Nieko panašaus*.

– Kurgi ne, daktare Maverikai! Aš mačiau sienoje dvi kulkų paliktas skyles. Jos turbūt pavojingai prazvimbė pro misterio Serokoldo galvą.

– Galbūt. Bet Losonas neketino nužudyti misterio Serokoldo ar net jo sužeisti. Jis labai myli misterį Serokoldą.

– Keistokai ta jo meilė pasireiškia.

Daktaras Maverikas vėl šyptelėjo. Inspektoriui Kuriui ta šypsenėlė buvo nepakenčiama.

– Viskas, ką mes darome, yra tyčia. Kiekvieną kartą, kai jūs, inspektoriau, užmirštate vardą ar veidą, taip yra dėl to, kad nesąmoningai *norite* tai užmiršti.

Inspektorius Kuris nepatikliai pažvelgė į jį.

– Kiekvieną kartą, kai apsirinkate kalbėdami, tas apsirikimas turi prasmę. Edgaras Losonas stovėjo vos per kelis žingsnius nuo misterio Serokoldo. Jis galėjo lengvai jį nušauti. Tačiau nepataikė. Kyla klausimas kodėl? Mat *norėjo* nepataikyti. Juk taip paprasta. Misteriui Serokoldui niekada negrėsė joks pavojus, jis pats puikiausiai tai žino. Edgaro poelgį jis suprato visiškai teisingai – kaip priešiškumo ir neapykantos gestą visatai, atėmusiai iš jo tai, kas būtina vaiko gyvenime – saugumą bei meilę.

– Ar galima būtų pamatyti tą jaunuolį?

– Žinoma, jei tik norite. Jo siautėjimas praėjusį vakarą turėjo iškrovos efektą. Šiandien jam daug geriau. Misteris Serokoldas labai apsidžiaugs.

Inspektorius Kuris įdėmiai stebeilijo į jį, tačiau daktaras Maverikas kaip visada kalbėjo rimtai. Kuris atsiduso.

– Ar turite arseno? – paklausė jis.

– Arseno? – Šis klausimas daktarą Maveriką nustebino. Jis buvo aiškiai netikėtas. – Koks keistas klausimas. Kodėl arseno?

– Prašau tiesiog atsakyti į klausimą.

– Ne, aš neturiu jokio arseno.

– Tačiau jūs turite vaistų?

– O taip, suprantama. Raminamųjų. Morfijaus... barbitūratų. Tai įprastiniai vaistai.

– Ar jūs prižiūrite madam Serokold sveikatą?

– Ne. Šeimos gydytojas yra daktaras Giunteris iš Market Kimblo. Aš, žinoma, turiu mediko diplomą, bet dirbu tik psichiatru.

– Aišku. Ką gi, labai ačiū, daktare Maverikai.

Daktarui Maverikui išėjus, inspektorius Kuris sumurmėjo Leikui, kad nuo tų psichiatrų jam pradėjo mausti kaklą.

– Dabar pereisime prie šeimos narių, – tarė jis. – Pirmiausia norėčiau pamatyti jaunąjį Valterį Hudą.

Valteris Hudas buvo atsargus. Jis kiek nepatikliai nužvelgė policijos pareigūną, tačiau buvo gana sukalbamas.

Stongeite buvo daug nebetinkamų naudoti elektros

laidų – visa jų sistema buvo labai senamadiška. Niekas nenorėjo tokios kaip Valstijose.

– Atrodo, jie buvo instaliuoti dar velionio misterio Gulbrandseno, kai elektros šviesa buvo naujiena, – šyptelėjęs tarė inspektorius Kuris.

– Ir aš taip sakau! Senoji geroji feodalinė Anglija, kuri taip ir nebuvo modernizuota.

Daugelį lempų didžiojoje salėje kontroliavę saugikliai perdegė, tad jis nuėjęs prie saugiklių dėžės pažiūrėti. Pataisė ir grįžo atgal.

– Kiek laiko jūs užtrukote?

– Tiksliai negaliu pasakyti. Ta saugiklių dėžė yra siaubingoje vietoje. Turėjau pasiimti kopėčias ir žvakę. Praėjo gal dešimt minučių... o gal penkiolika.

– Ar girdėjote šūvį?

– O ne, nieko panašaus negirdėjau. Virtuvės patalpos turi dvigubas duris, iš kurių vienos pamuštos veltiniu.

– Suprantu. O ką pamatėte grįžęs į salę?

– Visi buvo susispietę prie misterio Serokoldo kabineto durų. Madam Stret pasakė, kad misteris Serokoldas nušautas, bet iš tikrųjų buvo ne taip. Misteris Serokoldas buvo gyvas ir sveikas. Tas mulkis nepataikė.

– Jūs atpažinote revolverį?

– Aišku, atpažinau! Jis mano.

– Kada jį matėte paskutinį kartą?

– Prieš dvi ar tris dienas.

– Kur jį laikote?

– Savo kambaryje, stalčiuje.

– Kas žinojo, kad jį ten laikote?

– Nežinau, kas ką žino šiuose namuose.

– Ką turite galvoje, misteri Hudai?

– O, visi jie kvailiai!

– Kai įėjote į salę, ar visi buvo ten?

– Ką reiškia „visi"?

– Tie patys žmonės, kurie buvo, prieš jums išeinant taisyti saugiklių.

– Buvo Gina... senutė baltais plaukais ir mis Belever... Daugiau neatkreipiau dėmesio, bet šios tikrai buvo.

– Misteris Gulbrandsenas užvakar atvažiavo netikėtai, ar ne?

– Atrodo, taip. Kaip suprantu, paprastai jis taip nesielgdavo.

– Ar ko nors tai nenuliūdino?

Prieš atsakydamas, Valteris kiek pagalvojo.

– Ne, nepasakyčiau.

Jo elgesy vėl pasijuto atsargumas.

– Kaip manote, kodėl jis atvyko?

– Turbūt dėl brangiųjų Gulbrandseno patikėtinių. Čia visa struktūra idiotiška.

– Tokios „struktūros", kaip jas vadinate, yra ir Jungtinėse Valstijose.

– Viena yra sukurti struktūrą, kita – suteikti jai asmeninį pobūdį, kaip jie daro čia. Prisižiūrėjau tų psichiatrų armijoje. Čia jų tiesiog knibždėte knibžda. Moko jaunuosius banditus pinti iš rafijų krepšius bei drožinėti lentynėles. Vaikų žaidimai! Lepūnėliai!

Inspektorius Kuris šios kritikos nekomentavo. Galbūt jis su tuo sutiko. Įdėmiai žvelgdamas į Valterį, jis paklausė:

– Vadinasi, jūs neturite nuomonės, kas nužudė misterį Gulbrandseną?

– Sakyčiau, pasipraktikavo vienas iš nuostabiųjų koledžo berniukų.

– Ne, misteri Hudai, tai atkrenta. Nors koledže rūpestingai kuriama laisvės atmosfera, vis dėlto tai įkalinimo vieta, kurioje yra atitinkama tvarka. Sutemus niekas iš ten negali pabėgti ir ką nors nužudyti.

– O aš to varianto neatmesčiau! Ką gi... jeigu norite laikytis arčiau namų, patarčiau atkreipti dėmesį į Aleksą Restariką.

– Kodėl taip sakote?

– Jis turėjo progą. Atvažiavo per parką savo automobiliu vienas.

– O kodėl jis turėjo nužudyti Kristianą Gulbrandseną?

Valteris patraukė pečiais.

– Aš čia svetimas. Nežinau tos šeimos tarpusavio santykių. Gal tas senis ką nors nugirdo apie Aleksą ir ketino išklоti Serokoldams.

– Ir kokie gi būtų rezultatai?

– Jam nebeduotų pinigų. Dabar jis gali naudotis jais kiek tinkamas.

– Norite pasakyti... savo teatrinėje veikloje?

– Jis taip vadina?

– Manote, yra kitaip?

Valteris Hudas vėl gūžtelėjo pečiais.

– Aš nežinau. – atsakė jis.

TRYLIKTAS SKYRIUS

Aleksas Restarikas buvo šnekus. Be to, gerokai gestikuliavo.

– Žinau, žinau! Aš esu idealus įtariamasis. Atvažiavau čia vienas ir einant prie namo, mane pagavo įkvėpimas. Nesitikiu, kad suprasite. Ir kaip galėtumėte?

– Galėčiau, – trumpai atsakė Kuris, bet Aleksas Restarikas tęsė.

– Tai tik vienas iš tų dalykų! Jie ateina į galvą, nežinia nei kada, nei iš kur. Efektas... idėja... ir viskas nueina vėjais! Kitą mėnesį statysiu „Laimhauzo naktis“. Ir staiga... vakar vakare... atsidūriau nuostabioje aplinkoje... *Idealus* apšvietimas. Rūkas... jį skrodžianti automobilio žibintų šviesa blausiai išryškino aukštą pastatų kauburį. Viskas atitiko! Šūviai... nubėgančio žmogaus žingsniai... variklio burzgimas... Turbūt kateris Temzėje. Aš pagalvojau, kad turėtų būti kaip tik taip. Bet kaip išgauti tuos efektus? Ir tada...

Čia įsiterpė inspektorius Kuris.

– Jūs girdėjote šūvius? Kur?

– Jie atsklido iš rūko, inspektoriau. – Aleksas sumojavo ore rankomis – putniomis, išpuoselėtomis rankomis. – Iš rūko. Tai ir buvo nuostabiausia.

– Ar jūs nepagalvojote, kad kažkas atsitiko?

– Atsitiko? Kodėl turėjo kas nors atsitikti?

– Nejaugi šūviai jums toks jau įprastas dalykas?

– Ach, aš taip ir maniau, kad nesuprasite! Tie šūviai atitiko mano kuriamą sceną. Aš *norėjau*, kad šaudytų. Pavojus... opiumas... pamišimas. Man nerūpėjo, kaip ten buvo iš tikrųjų. Gal tai kokio sunkvežimio atgalinis pliūpsnis? O gal brakonierius šaudė kiškius?

– Kiškius dažniausiai šaudo toliau.

Aleksas neklausydamas vis tarškėjo:

– Gal koks vaikas šaudė fejerverkus? Aš net nepagalvojau, kad *tai*... šūviai. Aš buvau Laimhauze... o veikiau, sėdėjau parterio gale ir žvelgiau į Laimhauzą.

– Kiek šūvių jūs girdėjote?

– Nežinau, – nekantriai atsakė Aleksas. – Du ar tris. Prisimenu du, vieną paskui kitą.

Inspektorius Kuris linktelėjo.

– O tie bėgančio žmogaus žingsniai, kuriuos minėjote... Kurioje pusėje jie pasigirdo?

– Jie atsklido iš rūko. Kažkur netoli namų.

Inspektorius Kuris švelniai tarė:

– Tai rodo, kad Kristiano Gulbrandseno žudikas atėjo *iš lauko*.

– Žinoma. Iš kurgi dar? Juk jūs nenorite pasakyti, kad jis buvo namo viduje?

Inspektorius Kuris vis dar labai švelniai atsakė:

– Mes turime viską apgalvoti.

– Suprantu, – geranoriškai tarė Aleksas. – Koks jūsų sunkus darbas, inspektoriau! Detalės, laikas ir vieta, pedantiškas *smulkmenų* rinkimas. Bet... kas iš to? Argi tai prikels vargšą Kristianą Gulbrandseną iš numirusių?

– Surasti žudiką yra gana malonu, misteri Restarikai.

– Laukinių Vakarų požiūris!

– Ar gerai pažinojote misterį Gulbrandseną?

– Ne tiek gerai, kad jį nužudyčiau, inspektoriau. Dar vaikystėje, čia gyvendamas, kartkartėmis jį matydavau. Trumpam vis atvažiuodavo. Vienas iš mūsų pramonės vadovų. Tokie žmonės manęs nedomina. Atrodo, jis turėjo

gana didelę Torvaldseno* skulptūrų kolekciją... – Aleksas patraukė pečiais. – Juk tuo viskas pasakyta, ar ne? Dieve mano, jau tie turtuoliai...

Inspektorius Kuris įdėmiai jį nužvelgė.

– Ar jūs domitės nuodais, misteri Restarikai?

– Nuodais? Bet jis tikrai nebuvo nunuodytas, o paskui nušautas! Tai būtų pernelyg beprotiška detektyvinė istorija.

– Ne, jis nebuvo nunuodytas. Bet jūs neatsakėte į mano klausimą.

– Nuodai turi tam tikrą žavesį... jie ne tokie žiaurūs kaip revolverio kulka ar šaltasis ginklas. O šiaip šiuo klausimu ypatingai nesidomiu – jeigu tai norėjote sužinoti.

– Ar kada nors turėjote arseno?

– Sumuštiniuose... po pasirodymo? Patraukli idėja. Gal pažįstate Rozą Glidon? Ji iš tų aktorių, kurios tariasi esą garsios! Ne, aš niekada net nepagalvojau apie arseną. Atrodo, jį išgauna iš herbicidų ar iš musių popieriaus.**

– Kaip dažnai čia lankotės, misteri Restarikai?

– Įvairiai, inspektoriau. Kartais neatvažiuoju ištisas savaites. Tačiau galėdamas savaitgaliais stengiuosi apsilankyti. Aš visada laikiau Stongeitą savo tikraisiais namais.

– Madam Serokold jus kviečiasi?

– To, ką aš skolingas madam Serokold, niekada negalėsiu grąžinti – užuojautos, supratimo, meilės...

– Ir turbūt solidžios sumelės?

Aleksas kiek įsižeidė.

– Ji laiko mane sūnumi ir tiki mano darbu.

– Ar ji kada nors kalbėjosi su jumis apie savo testamentą?

– Žinoma. Bet gal galėčiau sužinoti, kam visi šie klausimai, inspektoriau? Juk madam Serokold nieko neatsitiko.

---

*Albertas Bertalas Thorwaldsenas (1770-1844) – danų skulptorius.

** Nuodai

– Geriau ir neatsitiktų, – niūriai tarė inspektorius Kuris.

– Ką jūs turite galvoje?

– Jei nežinote, tuo geriau, – atsakė inspektorius Kuris. – O jei žinote... perspėju jus.

Aleksui išėjus, Seržantas Leikas tarė:

– Ar jums neatrodo, kad jis elgėsi kažkaip nenatūraliai?

Kuris pakraipė galvą.

– Sunku pasakyti. Jis gali būti iš prigimties kūrybingas. Gal jam tiesiog patinka lengvai gyventi ir daug plepėti. Nežinia. Sakė, kad girdėjo nubėgančio žmogaus žingsnius, tiesa? Galiu lažintis, jog jis tai prasimanė.

– Kodėl?

– Dėl kažkokios konkrečios priežasties. Mes jos dar neišsiaiškinome, bet išsiaiškinsim.

– Šiaip ar taip, sere, iš koledžo galėjo pasprukti vienas iš tų smarkuolių. Gal tarp jų buvo keli vagišiai, o jei taip...

– Tokį įspūdį ir norima sudaryti. Juk labai patogu. Bet jeigu tai tiesa, Leikai, aš suvalgysiu savo naująją skrybėlę.

II

– Aš sėdėjau prie pianino, – tarė Stepanas Restarikas. – Kai tarp Luiso ir Edgaro prasidėjo kivirčas, aš tyliai grojau.

– Ką jūs apie tai pagalvojote?

– Na... Tiesą sakant, rimtai į tai nepažiūrėjau. Vargšui būna tokie įtūžio priepuoliai. Bet žinote, jis nėra tikrai pamišęs. Visa ta nesąmonė – tik garo nuleidimas. Iš tikrųjų mes visi jį erziname... žinoma, ypač Gina.

– Gina? Turite galvoje madam Hud? Kodėl ji Losoną erzina?

– Dėl to, kad ji moteris, ir labai graži moteris. Be to, ji laiko jį juokingu! Žinote, ji pusiau italė, o italai turi tą nesąmoningo žiaurumo gyslelę. Jiems negaila nei seno, nei negražaus ar kažkuo išsiskiriančio žmogaus. Jie rodo pirštu

ir tyčiojasi. Vaizdžiai tariant, Gina taip ir elgėsi. Jaunajam Edgarui ji tiesiog trukdo. Jis juokingas, pompastiškas ir iš esmės visiškai nepasitikintis savimi. Jis norėjo padaryti įspūdį, o pasirodė kaip kvailys. Jai visiškai neįdomu, kad vargšas vaikinas kenčia.

– Norite pasakyti, kad Edgaras Losonas įsimylėjęs madam Hud? – paklausė inspektorius Kuris.

Stepanas linksmai atsakė:

– O taip. Tiesą sakant, mes visi ją daugiau ar mažiau įsimylėję! Ir ji tuo visai patenkinta.

– O kaip tai patinka jos vyrui?

– Ne itin patinka. Irgi vargšas kenčia. Ilgai taip tęstis, žinote, negali. Turiu galvoje jų santuoką. Ji greitai iširs. Tai tik vienas iš meilės nuotykių.

– Labai įdomu, – tarė inspektorius. – Bet mes nutolome nuo temos – Kristiano Gulbrandseno nužudymo.

– Tiesa, – sutiko Stepanas. – Tik apie tai nieko negaliu jums pasakyti. Aš sėdėjau prie pianino ir nepakilau iš vietos, kol neatėjo mieloji Žoli su kažkokiais surūdijusiais senais raktais ir nepradėjo mėginti vieną iš jų pritaikyti kabineto durų spynai.

– Jūs sėdėjote prie pianino. Ar vis dar grojote?

– Švelnų obligato* gyvybės ir mirties kovai Luiso kabinete? Ne, kilus vaidui, aš nustojau groti. Ir dėl atomazgos aš neabejojau. Luisas, sakyčiau, pastabus. Jis gali lengvai palaužti Edgarą vien žvilgsniu.

– Ir vis dėlto Edgaras paleido į jį du šūvius.

Stepanas nežymiai pakraipė galvą.

– Tai tik vaidyba. Pasilinksminimas. Taip darydavo mano mieloji mama. Ji mirė ar su kažkuo pabėgo, kai man buvo ketveri, bet prisimenu, kaip ji pyškindavo iš pistoleto, jei kas nors ją suerzindavo. Kartą tai darė naktiniame klube.

* Obbligato [it. būtinas] – nuoroda instrumentinio ar vokalinio ansamblio natose, nusakanti, kad šia nuoroda pažymėtas instrumentas ar balsas yra būtinas, jo negalima pakeisti.

Sienoje taip ir liko ornamentas. Ji buvo puiki šaulė. Niekada nesukėlė jokių problemų. Žinote, buvo rusė, šokėja.

– Suprantu. Gal galite man pasakyti, misteri Restarikai, kas vakar vakare buvo išėjęs iš salės, kol ten sėdėjote?

– Valius... pakeisti saugiklių. Džiuljeta Belever – surasti rakto kabineto durims. Daugiau, kiek prisimenu, niekas.

– Ar būtumėte pastebėjęs, jei dar kas nors būtų išėjęs?

Stepanas pagalvojo.

– Turbūt ne. Nebent, jei būtų ištykinęs ir grįžęs ant pirštų galų. Salėje buvo visai tamsu... Be to, visi įdėmiai klausėmės barnio.

– Ar yra žmogus, kuris, jūsų nuomone, *tikrai* visą laiką išbuvo salėje?

– Madam Serokold... taip, ir Gina. Dėl jų galiu galvą guldyti.

– Ačiū, misteri Restarikai.

Stepanas patraukė prie durų. Paskui sudvejojo ir grįžo.

– Kas ten atsitiko su tuo arsenu? – paklausė jis.

– Kas jums užsiminė apie arseną?

– Mano brolis.

– Ach... taip.

– Nejaugi kažkas nuodijo madam Serokold arsenu? – paklausė Stepanas.

– Kodėl manote, kad būtent madam Serokold?

– Esu skaitęs apie apsinuodijimo arsenu simptomus. Periferinis neuritas, ar ne? pastaruoju metu maždaug tuo ji ir skundėsi. O vakar vakare Luisas išplėšė jai iš rankų tonizuojamuosius vaistus. Nejaugi *tai* iš tikrųjų vyko?

– Dabar ir vyksta tyrimas, – itin oficialiai atsakė inspektorius Kuris.

– O ji pati apie tai ar žino?

– Misteris Serokoldas labai nerimauja, kad ji... neišsigąstų.

– „Neišsigąstų“ – ne visai tinkamas žodis, inspektoriau. Madam Serokold niekada neišsigąsta... Ar tai ir slypi

už Kristiano Gulbrandseno mirties? Gal jis išsiaiškino, kad ji buvo nuodijama... bet iš kur jis galėjo sužinoti? Bet kuriuo atveju, visa tai atrodo neįtikėtina.

– Jūs labai stebitės, misteri Restarikai?

– Taip, iš tikrųjų. Kai Aleksas man pasakė, negalėjau patikėti.

– Kas, jūsų nuomone, galėjo nuodyti madam Serokold?

Akimirkai dailų Stepano Restariko veidą perkreipė šypsenėlė.

– Tai jau tikrai ne tas žmogus, kuris paprastai tai daro. Jos vyrą galite atmesti. Luisui Serokoldui iš to nebūtų jokios naudos. Be to, jis tiesiog dievina tą moterį. Jis griebiasi už galvos, vos jai suskausta bent mažąjį pirštelį.

– Tada kas? Juk turite savo nuomonę?

– O taip. Ir esu tuo tikras.

– Prašyčiau paaiškinti.

Stepanas papurtė galvą.

– Esu tikras tik psichologine prasme. Jokia kita. Nėra jokių įrodymų. Ir jūs turbūt su tuo nesutiksite.

Stepanas Restarikas nedvejodamas išėjo, o inspektorius Kuris priešais save ant popieriaus lapo paišinėjo kates. Jis galvojo apie tris dalykus. A, kad Stepanas Restarikas labai bijo dėl savo kailio; B, kad Setepanas Restarikas ir jo brolis veikia kartu; ir C, kad Stepanas Restarikas buvo gražuolis, o Valteris Hudas – paprastas vyrukas.

Be to, jis svarstė ir dar apie du dalykus. Ką Stepanas turėjo galvoje, sakydamas „psichologine prasme“, ir ar jis galėjo matyti iš savo vietos prie pianino Giną. „Veikiausiai ne“, – nusprendė inspektorius Kuris.

III

Niūrią gotikinę biblioteką Gina praturtino egzotišku spindesiu. Net inspektorius Kuris mirktelėjo šiai gražuolei, kuri atsisėdusi atsirėmė į stalą ir paragino:

– Na?

Inspektorius Kuris nužvelgęs jos skaisčiai raudoną palaidinę ir plačias tamsiai žalias kelnes, sausai tarė:

– Kaip matau, jūs nedėvite gedulo drabužių, madam Hud?

– Neturiu, – atsakė Gina. – Žinau, visi turėtų turėti kokį nors prašmatnų juodą drabužį ir pasipuošti prie jo perlais. Bet aš neturiu. Nepakenčiu juodos spalvos. Man ji bjauri, tinkama tik sekretorėms, namų šeimininkėms ir panašiems žmonėms. O be to, Kristianas Gulbrandsenas man nebuvo giminė. Jis mano močiutės posūnis.

– Turbūt net gerai jo nepažinojote?

Gina papurtė galvą.

– Buvo čia atvažiavęs tris ar keturis kartus, kai buvau dar vaikas. Bet karo metais aš išvažiavau į Ameriką ir grįžau čia tik prieš šešis mėnesius.

– Jūs sąmoningai grįžote čia gyventi? Ne šiaip pasisvečiuoti?

– Tiesą sakant, aš apie tai nepagalvojau, – atsakė Gina.

– Vakar vakare jūs buvote didžiojoje salėje, kai misteris Gulbrandsenas grįžo į savo kambarį, tiesa?

– Taip. Jis palinkėjo labos nakties ir nuėjo. Senelė dar paklausė, ar jis turi viską, ko reikia. Jis atsakė, kad taip – kad Žoli viską puikiausiai paruošė. Na, ne visai tokiais žodžiais, bet panašiai. Sakėsi turįs parašyti laiškus.

– O paskui?

Gina papasakojo apie kivirčą tarp Luiso ir Edgaro Losono. Tai buvo ta pati istorija, kurią inspektorius Kuris jau buvo girdėjęs daug kartų, tačiau Gina pasakojo su pasimėgavimu, ir ji įgavo naujų atspalvių. Ji virto drama.

– Tai buvo Valterio revolveris, – tarė ji. – Tam fantazuotojui Edgarui užteko drąsos įsmukti ir nušvilpti ginklą iš jo kambario. Niekada nepagalvočiau, kad jis toks drąsus.

– Ar išsigandote, kai jie nuėjo į kabinetą ir Edgaras Losonas užrakino duris?

– O ne, – atsakė Gina, išpūsdama savo didžiules rudas akis. – Man tai patiko. Žinote, tai buvo taip nenatūralu ir taip pašėlusiai teatrališka. Viskas, ką daro Edgaras, visada yra juokinga. Į jį nė minutei negaliu žiūrėti rimtai.

– Bet jis vis dėlto iššovė?

– Taip. Mes visi pagalvojome, kad jis nušaus Luisą.

– O jūs tuo džiaugėtės? – nesusilaikė nepaklausęs inspektorius Kuris.

– O ne, mane tada apėmė siaubas. Visi išsigando, išskyrus senelę. Ji niekada neparodo, kad bijo.

– Tai tiesiog nuostabu.

– Nieko ypatinga. Tiesiog ji toks žmogus. Tarsi ne iš šio pasaulio. Ji iš tų, kurie niekada netiki, kad gali nutikti *kas nors* bloga. Pernelyg švelni.

– Kas buvo salėje visos tos scenos metu?

– Mes visi buvome ten. Žinoma, išskyrus dėdę Kristianą.

– Ne *visi*, madam Hud. Buvo žmonių, kurie išėjo ir grįžo.

– Tikrai? – vangiai paklausė Gina.

– Pavyzdžiui, jūsų vyras buvo išėjęs pataisyti saugiklių.

– Taip, Valiui labai patinka ką nors taisyti.

– Kiek žinau, jam nesant, pasigirdo šūvis. Jūs visi pamanėte, kad jis atsklido iš parko, tiesa?

– Aš to neprisimenu... O taip, tai įvyko prieš tai, kai vėl užsidegė šviesa ir grįžo Valius.

– Ar dar kas nors buvo išėjęs iš salės?

– Nemanau. Neprisimenu.

– Kur jūs sėdėjote, madam Hud?

– Prie lango.

– Netoli bibliotekos durų?

– Taip.

– Ar pati buvote išėjusi iš salės?

– Išėjusi? Per patį įdomumą? Žinoma, ne.

Gina vos nepasipiktino tokiu klausimu.

– Kur sėdėjo kiti?

– Atrodo, daugiausia prie židinio. Teta Mildred mezgė... Teta Džeinė, tai yra mis Marpl, irgi. Senelė tiesiog sėdėjo.

– O Stepanas Restarikas?

– Stepanas? Iš pradžių jis skambino pianinu. O kur paskui nuėjo, nežinau.

– O mis Belever?

– Kaip paprastai, zyliojo aplinkui. Ji praktiškai niekada neprisėda. Tuo metu ieškojo raktų ar kažko.

Staiga Gina paklausė:

– O kaip ten su tuo senelės tonizuojamuoju preparatu? Gal chemikas gamindamas jį suklydo ar panašiai?

– Kodėl taip manote?

– Mat dingo buteliukas, o Žoli kaip patrakusi blaškėsi, jo ieškodama. Aleksas jai pasakė, kad jį paėmė policija. Ar tikrai?

Užuot atsakęs į šį klausimą, inspektorius Kuris pats paklausė:

– Sakote mis Belever labai susijaudino?

– O! Žoli visada kaip ant adatų, – nerūpestingai čiauškėjo Gina. – Jai patinka nenustygti. Kartais aš tiesiog stebiuosi, kaip senelė gali tai pakęsti.

– Ir paskutinis klausimas, madam Hud. Gal turite savo nuomonę, kas nužudė Kristianą Gulbrandseną ir kodėl?

– Manau, vienas iš tų parazitų. Jie tikrai gana išradingi. Šiaip jie užpuldinėja žmones, kad atimtų pinigus ar brangenybes – ne dėl malonumo. Bet ar jums neatrodo, kad vienas iš tų puspročių galėjo tai padaryti ir savo malonumui? Bent jau aš nesuprantu, dėl ko reikėjo žudyti dėdę Kristianą. Na, jeigu ne dėl pramogos, tai...

– Nematote motyvo?

– Taip, tai ir norėjau pasakyti, – dėkingai sutiko Gina. – Juk jis nebuvo apiplėštas, ar ne?

– Bet žinote, madam Hud, koledžo pastatai buvo užrakinti ir užtverti. Niekas iš ten negali išeiti be leidimo.

– Netikėkite tuo. – Gina geraširdiškai nusijuokė. – Tie berniūkščiai gali ištrūkti iš bet kur! Jie mane daug ko išmokė.

– Labai gyvybinga, – tarė Leikas, kai Gina išėjo. – Aš pirmą kartą pamačiau ją iš arti. Daili figūrėlė, ar ne? Tiesiog užsienietiška, jei supranti, ką turiu galvoje.

Inspektorius Kuris šaltai dėbtelėjo į jį. Seržantas Leikas paskubom pridūrė, kad Gina – miela moteris.

– Atrodo, jai visa tai labai patiko.

– Nežinau, ar Stepanas Restarikas teisus, sakydamas, kad jos santuoka ўra, bet pastebėjau, jog ji itin pasistengė užsiminti, kad Valteris Hudas grįžo į salę prieš nuaidint šūviui.

– O tai neatitinka visų kitų pasakojimo?

– Būtent.

– Be to, ji nepaminėjo, kad mis Belever buvo išėjusi iš salės ieškoti raktų.

– Ne, – susimąstęs tarė inspektorius, – nepaminėjo...

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Madam Stret daug labiau derėjo prie bibliotekos interjero, negu Gina Hud. Ji anaiptol nebuvo egzotiška. Vilkėjo juodą suknelę su onikso sage, tvarkingai sušukuotus žilus plaukus gaubė tinklelis.

Inspektorius Kuris pagalvojo, kad ji atrodo kaip anglų valstybinės bažnyčios kanono reliktas, ir tai buvo kone keista, nes nedaugelis žmonių atrodo tokie, kokie jie iš tikrųjų yra.

Net tvirtai sučiauptos jos lūpos turėjo asketiškai eklezinį atspalvį. Ji tiesiog įkūnijo krikščionišką ištvermę ir galbūt krikščionišką tvirtybę. „Nors ne, – pagalvojo Kuris, – veikiau krikščionišką dosnumą.“

Be to, buvo akivaizdu, kad Madam Stret įsižeidusi.

– Aš maniau, kad jūs man *bent* žodeliu pranešite, kada norėsite mane apklausti, inspektoriau. Buvau priversta sėdėti ir laukti visą rytą.

Kuris nusprendė, kad čia kalba jos įžeistas orumas. Jis paskubėjo užgesinti įsiplieskusią moterį.

– Labai atsiprašau, madam Stret. Jūs turbūt nežinote mūsų darbo stiliaus. Mes pradedame nuo mažiausiai svarbių faktų, kad, vaizdžiai tariant, prasiskintume kelią. Žmogų, kuriuo galime pasitikėti, akylą stebėtoją, pagal kurio pasakojimą galime patikrinti visų kitų parodymus, pasiliekame pabaigai.

Madam Stret akivaizdžiai atlyžo.

– O, dabar man aišku. Aš ne visiškai supratau...

– Jūs brandaus proto moteris, madam Stret. Realistiškai žiūrinti į pasaulį. Be to, čia jūsų namai – šiuose namuose jūs esate dukra, ir galite man papasakoti viską apie juose gyvenančius žmones.

– Žinoma, galiu, – atsakė Mildred Stret.

– Vadinasi, jūs suprantate, kad sprendžiant klausimą, kas nužudė Kristianą Gulbrandseną, jūs galite mums labai padėti?

– Bet nejaugi jums dar kyla klausimas? Nejau neaišku, kas nužudė mano brolį?

Inspektorius Kuris atsilošė krėsle. Ranka perbraukė mažus, tvarkingai prižiūrėtus ūselius.

– Na... turime būti atsargūs, – tarė jis. – Manote, tai aišku?

– Žinoma. Tas baisus amerikietis, vargšės Ginos vyras. Jis čia vienintelis pašalietis. Mes absoliučiai nieko apie jį nežinome. Jis turbūt vienas iš tų siaubingų Amerikos gangsterių.

– Bet kodėl jis turėjo žudyti Kristianą Gulbrandseną?

– Mat Kristianas kažką apie jį sužinojo. Štai kodėl jis atvažiavo čia vėl, praėjus taip nedaug laiko po savo paskutinio apsilankymo.

– Esate tuo tikra, madam Stret?

– Man tai atrodo visiškai aišku. Jis sudarė įspūdį, kad šis apsilankymas susijęs su patikėtiniais, tačiau tai nesąmonė. Tais reikalais jis buvo atvažiavęs vos prieš mėnesį. Ir nuo to laiko nieko svarbaus neįvyko. Vadinasi, atvažiavo kažkokiu asmeniniu klausimu. Lankydamasis prieš tai, jis pamatė Valterį ir galėjo jį atpažinti. O gal pasiklausinėjo apie jį Valstijose – juk jis turi agentų visame pasaulyje – ir išsiaiškino kažką tikrai pavojinga. Gina labai kvaila mergiūkštė. Visada tokia buvo. Tik ji galėjo ištekėti už vyro, apie kurį nieko nežino. Ji visada buvo pametusi galvą dėl vyrų! Nesvarbu, koks tai vyras – gal

persekiojamas policijos, gal jau vedęs ar netikusio charakterio. Bet mano brolį Kristianą buvo nelengva apgauti. Neabejoju, kad jis atvažiavo čia tam, kad viską sutvarkytų. Demaskuotų Valterį ir parodytų, kas jis toks. Taigi suprantama, kad Valteris jį nušovė.

Inspektorius Kuris, vienai iš kačių ant savo bloknoto pripiešęs pernelyg didelius ūsus, tarė:

– Ta-aip.

– Nejaugi jūs nesutinkate su manim, kad taip ir *turėjo* įvykti?

– Galėjo taip būti... taip, – pripažino inspektorius.

– Koks gi kitas sprendimas galėtų tikti? Priešų Kristianas neturėjo. Aš tik nesuprantu, kodėl jūs dar nesuėmėte Valterio?

– Matote, madam Stret, mums reikalingi įrodymai.

– Tikriausiai nesunku juos surinkti. Jeigu paskambintumėte į Ameriką...

– O taip, mes pasidomėsime misteriu Valteriu Hudu. Galite būti tuo tikra. Bet kol įrodysime motyvą, nelabai turime kuo remtis. Žinoma, gali būti...

– Jis išėjo paskui Kristianą, apsimetęs, kad perdegė saugikliai...

– Bet šviesa buvo tikrai užgesusi.

– Jis galėjo lengvai tai suorganizuoti.

– Teisybė.

– Dabar jis tuo gali pasiteisinti. O iš tikrųjų nusekė paskui Kristianą į jo kambarį, nušovė, pataisė saugiklius ir grįžo į salę.

– Jo žmona tvirtina, kad jis grįžo dar prieš tai, kai pasigirdo šūvis.

– Nieko panašaus! Gina gali prikalbėti bet ką. Tie italai niekada nebrangino tiesos. O ji dar ir Romos katalikė.

Inspektorius Kuris pasistengė nesivelti į religines diskusijas.

– Manote, Gina užtaria savo vyrą?

Mildred Stret kiek padvejojo.

– Ne... ne, aš taip nemanau. – Ji atrodė gana nusivylusi, kad negali taip manyti, bet tęsė: – Bet galbūt iš dalies tai ir buvo jo motyvas – užkirsti kelią, kad Gina nesužinotų apie jį visos tiesos. Šiaip ar taip, Gina – jo duona ir sviestas.

– Labai graži mergina.

– O taip. Aš visada sakydavau, kad Gina gražuolė. Žinoma, tai įprastas itališkas moters tipas. Bet jeigu paklaustumėte, atsakyčiau, kad Valteriui pirmiausia rūpi *pinigai*. Štai kodėl jis čia atvažiavo ir gyvena iš Serokoldų kišenės.

– Kaip suprantu, madam Hud yra pakankamai turtinga?

– Dabar jau ne. Mano tėvas paliko po vienodą sumą Ginos motinai ir man. Tačiau ji, žinoma, priėmė savo vyro tautybę (dabar įstatymas jau, atrodo, pakeistas), o paskui vyko karas, jis tapo fašistu... Taigi Ginai ne kažin kas liko. Mano motina ją lepina kaip įmanydama, o Ginos teta, amerikietė madam Van Raidok dėl jos švaistėsi pasakiškomis sumomis ir karo metais pirko jai viską, ko tik ši užsinorėdavo. Vis dėlto Valteriui atrodo, kad jam stambesnis kąsnis atiteks tik po mano motinos mirties, kai Gina gaus labai didelį palikimą.

– Kaip ir jūs, madam Stret.

Mildred Stret skruostai švelniai nuraudo.

– Kaip ir aš, pasak jūsų. Mudu su vyru visada gyvenome kukliai. Jis beveik nieko neperka, išskyrus knygas, mat yra garsus mokslininkas. Mano pačios pinigai jau kone padvigubėjo. Mano paprastoms reikmėms jų užtenka per akis. Žinoma, visada gali panaudoti pinigus kitų labui. Tad man atiteksiantį palikimą aš laikysiu šventu kreditu.

– Betgi jis nebus atiduotas patikėtiniams, ar ne? – paklausė Kuris, apsimetęs, kad nesuprato. – Juk jis atiteks tik jums?

– O taip... Tam tikra prasme. Taip, jis priklausys tik man.

Paskutinieji žodžiai nuskambėjo taip, kad inspektorius Kuris staigiai kilstelėjo galvą. Madam Stret nežiūrėjo į jį. Jos akys spindėjo, o plačias plonas lūpas iškreipė triumfuojanti šypsena.

Inspektorius susimąstęs tarė:

– Vadinasi, jūsų nuomone... o jūs, žinoma, turėjote daugybę progų ją susidaryti... misteris Valteris Hudas geidžia pinigų, kurie atiteks jo žmonai po madam Serokold mirties. Beje, juk jos sveikata ne itin tvirta, ar ne, madam Stret?

– Mano mama visada buvo gležnos sveikatos.

– Pakankamai gležnos. Tačiau pasiligoję žmonės dažnai gyvena taip pat ilgai ar dar ilgiau už sveikuolius.

– Taip, ko gero.

– Ar nepastebėjote, kad pastaruoju metu jūsų motinos sveikata būtų pablogėjusi?

– Ją kamuoja reumatas. Bet senstant tai natūralu. Man visai negaila žmonių, kurie nuolat skundžiasi neišvengiamais mauduliais bei skausmais.

– O madam Serokold skundžiasi?

Mildred Stret patylėjo. Paskui tarė:

– Pati ji nesiskundžia, tačiau ja pasinaudojama, norint sukelti daug triukšmo dėl nieko. Mano patėvis yra pernelyg rūpestingas. Kai dėl mis Belever, ji tiesiog juokinga. Bet kuriuo atveju, mis Belever daro labai blogą įtaką šiems namams. Ji atsikraustė čia prieš daugelį metų, ir jos atsidavimas mano motinai, nors pats savaime žavus, iš tikrųjų tapo kažkokia kankyne. Ji tiesiog tironizuoja mano motiną. Ji valdo visus namus ir per daug prisiima ant savo pečių. Man atrodo, jog Luisą tai kartais erzina. Nenustebčiau, jeigu jis lieptų jai nešdintis. Ji tokia netaktiška... be galo netaktiška, ir vyrui sunku matyti, kaip jo žmoną visiškai kontroliuoja ši valdinga moteris.

Inspektorius Kuris nežymiai linktelėjo galva.

– Suprantu... Suprantu...

Jis įdėmiai pažvelgė į ją.

– Yra dar vienas dalykas, kurį ne visai suprantu, madam Stret. Kokia brolių Restarikų padėtis?

– Tik kvaili sentimentai. Jų tėvas vedė mano vargšę motiną dėl jos pinigų. Po dvejų metų jis pabėgo su siaubingai nedorovinga jugoslave dainininke. Pasielgė labai negarbin-

gai. Mano motina buvo pakankamai minkštaširdė, kad pasigailėtų tų dviejų berniukų. Kadangi jie visada norėjo praleisti atostogas pas tokią kilniaširdę moterį, ji daugmaž juos įsivaikino. Nuo tada jie čia ir trinasi. O taip, šiuose namuose veltėdžių užtenka – galite tuo neabejoti.

– Aleksas Restarikas turėjo galimybę nužudyti Kristianą Gulbrandseną. Automobilyje jis buvo vienas... važiavo nuo sargo būdelės iki namo... O kaip Stepanas?

– Stepanas buvo salėje, su mumis. Aš nepalaikau Alekso Restariko – kartais jis būna tiesiog vulgarus. Be to, atrodo tikras plevėsa. Bet tikrai nemanau, kad jis žudikas. Ir kam jam žudyti mano brolį?

– Prie to mes visada ir grįžtame, ar ne? – linksmai tarė inspektorius Kuris. – Ką ir apie ką žinojo Kristianas Gulbrandsenas, kad kažkam prisireikė jį nužudyti?

– Būtent, – triumfuodama tarė madam Stret. – Tai *ne kas kitas*, kaip Valteris Hudas.

– O gal kas nors iš artimesnių žmonių?

– Ką jūs turite galvoje? – piktokai paklausė Mildred.

– Misteris Gulbrandsenas atrodė labai susirūpinęs dėl madam Serokold sveikatos, – iš lėto atsakė inspektorius Kuris.

Madam Stret susiraukė.

– Vyrai visada tūpčioja aplink mamą, nes ji atrodo tokia trapi. Man atrodo, kad jai tai patinka! Priešingu atveju, Kristianas būtų paklausęs Džiuljetos Belever.

– O jūs pati nesirūpinate savo mamos sveikata, madam Stret?

– Ne. Tikiuosi, man dar užtenka sveiko proto. Juk mama nebe jauna...

– O mirtis neaplenkia nė vieno, – užbaigė inspektorius Kuris. – Bet ji neateina anksčiau, negu skirta. Štai kam mes turime užkirsti kelią.

Jis kalbėjo reikšmingai. Mildred Stret staiga atgijo.

– Oi, kaip nemalonu... labai nemalonu. Atrodo, čia niekam nerūpi... Ir kodėl turėtų rūpėti? Aš esu vienintelė,

kurią su Kristianu siejo kraujo ryšys. Mamai jis tebuvo suaugęs posūnis. Ginai jis apskritai joks giminė. O man jis buvo brolis.

– Pusbrolis, – pataisė inspektorius Kuris.

– Taip, pusbrolis. Tačiau, nepaisant amžiaus skirtumo, mes abu buvome Gulbrandsenai.

– Taip... taip, aš jus suprantu, – švelniai tarė Kuris.

Su ašaromis akyse Mildred Stret išėjo. Kuris pažvelgė į Leiką.

– Taigi ji įsitikinusi, kad tai Valteris Hudas, – tarė jis. – Nenori nė akimirkai prisileisti minties, kad tai buvo kažkas kitas.

– Gal ji ir teisi.

– Gali būti. Valius tinka. Gera proga ir... motyvas. Mat jeigu jis nori greitai gauti pinigų, jo žmonos motina turi mirti. Taigi Valteris nuodija jos tonizuojamuosius vaistus, o Kristianas Gulbrandsenas tai pamato arba ką nors nugirsta. Taip, viskas puikiausiai sutampa.

Inspektorius patylėjo ir tarė:

– Beje, ir Mildred Stret mėgsta pinigus... Gal ji ir neišlaidi, bet pinigus mėgsta. Nežinau kodėl... Galbūt ji šykštuolė, apimta godulystės aistros. Arba jai gali patikti valdžia, kurią suteikia pinigai. Galbūt pinigai labdarai? Juk ji Gulbrandsen. Ji gali norėti pralenkti tėvą.

– Kompleksas, ar ne? – tarė Seržantas Leikas ir pasikasė pakaušį.

Inspektorius Kuris atsakė:

– Verčiau apklauskime tą keistuolį Losoną, paskui eisime į didžiąją salę ir išsiaiškinsime, kas ten buvo, kodėl ir kada... Šįryt išgirdome vieną kitą įdomų dalyką.

II

Inspektorius Kuris nusprendė, jog iš kitų žmonių pasakojimo labai sunku apie ką nors susidaryti teisingą nuomonę.

Tą rytą Edgarą Losoną apibūdino daug įvairiausių žmonių, tačiau dabar žvelgiant į jį, Kuriui susidarė kone absurdiškai priešingas įspūdis.

Edgaras jam nepasirodė nei „keistas", nei „pavojingas", nei „arogantiškas" ar net „nenormalus". Tai buvo eilinis vaikinas, be galo sugniuždytas ir nuolankus kaip Jurajas Hipas.* Jis atrodė jaunas, kiek neišauklėtas ir gana apgailėtinas.

Losonas tiesiog nenustygo, norėdamas kalbėti ir atsiprašinėti.

– Žinau, pasielgiau labai blogai. Nesuprantu, kas man užėjo – tikrai nesuprantu. Sukėliau tiek triukšmo, šaudžiau iš pistoleto... Ir dar į misterį Serokoldą, kuris man buvo toks geras ir kantrus.

Jis nervingai grąžė rankas kaulėtais riešais. Tai buvo gana jaudinantis vaizdas.

– Jei reikia, galiu iš karto eiti su jumis. Aš to nusipelniau. Prisipažįstu, kad esu kaltas.

– Jūsų niekas nekaltina, – griežtai atsakė inspektorius Kuris. – mes neturime jokių įrodymų, pagal kuriuos galėtume veikti. Pasak misterio Serokoldo, šūvis buvo atsitiktinis.

– Tai dėl to, kad jis labai geras. Nesu sutikęs kito tokio gero žmogaus, kaip misteris Serokoldas! Jis dėl manęs padarė viską. O aš štai kaip jam atsilyginau.

– Kas jus privertė taip pasielgti?

Edgaras sutriko.

– Buvau kvailys.

---

*Veidmainis ir šykštus kunigas Dikenso romane „Deividas Koperfildas"

– Ko gero, – sausai atsakė inspektorius Kuris. – Jūs liudininkų akivaizdoje pasakėte misteriui Serokoldui, kad sužinojote, jog jis – jūsų tėvas. Ar tai tiesa?

– Ne.

– Kodėl jums kilo tokia mintis? Gal kas nors ką nors pasakė?

– Na, tai sunkoka paaiškinti.

Inspektorius Kuris mąsliai pažvelgė į jį, paskui maloniu balsu tarė:

– Nagi, pamėginkite. *Mes* nenorime, kad jums būtų sunku.

– Suprantate, mano vaikystė buvo sunki. Kiti berniukai mane erzindavo. Mat neturėjau tėvo. Vadindavo pavainikiu – žinoma, taip ir buvo. Mama ištisai gerdavo, pas ją nuolatos eidavo vyrai. Mano tėvas, atrodo, buvo užsienietis jūreivis. Namai visada buvo netvarkingi, tikras pragaras. Tada aš pradėjau svajoti, įsivaizduoti, kad mano tėtis buvo ne paprastas jūreivis, o neeilinis žmogus. Kurdavau įvairiausias istorijas – apie tai, kad kūdikystėje buvau pakeistas, kad esu teisėtas įpėdinis, ir panašiai. Pradėjęs lankyti naują mokyklą, kartą kitą pamėginau apie tai užsiminti. Pasakiau, kad mano tėvas buvo tikras laivyno admirolas. Pradėjau pats tuo tikėti. Ir nebesijaučiau taip blogai.

Vaikinas patylėjo ir tęsė:

– O tada... vėliau... man kilo kitų idėjų. Apsistodavau viešbučiuose ir pasakodavau kvailas istorijas, kad esu karo pilotas arba žvalgas. Visko prisigalvodavau. Aš tiesiog negalėjau liautis meluoti. Tačiau tikrai nenorėjau iš to pasipelnyti. Tiesiog girdavausi, kad žmonės truputį geriau apie mane galvotų. Aš nenorėjau būti nesąžiningas. Misteris Serokoldas jums pasakos... ir daktaras Maverikas... jie turi apie mane visą informaciją.

Inspektorius Kuris linktelėjo. Jis jau buvo išstudijavęs Edgaro ligos istoriją ir policijos įrašus.

– Misteris Serokoldas mane suprato ir atsivežė čia. Sakė, kad jam reikalingas sekretorius, ir aš jam padėdavau!

Tikrai padėdavau. Tik kiti iš manęs juokėsi. Jie visada iš manęs juokiasi.

– Kas tie kiti? Madam Serokold?

– Ne, ne madam Serokold. Ji ledi, visada švelni ir maloni. O štai Gina laiko mane mėšlo krūva. Stepanas Restarikas irgi. Madam Stret žiūri į mane iš aukšto, nelaiko džentelmenu. Mis Belever taip pat... O kas gi ji pati? Apmokama kompanionė, ar ne?

Kuris pastebėjo kylančio susijaudinimo požymius.

– Vadinasi, jums neatrodo, kad jie labai gailestingi?

– Tai dėl to, kad aš – pavainikis, – karštai atsakė Edgaras. – Jei turėčiau gerą tėvą, jie taip nesielgtų.

– Taigi jūs pasisavinote keletą garsių tėvų?

Edgaras išraudo.

– Atrodo, aš visada mėgau meluoti, – sumurmėjo jis.

– Kol pagaliau pasakėte, kad jūsų tėvas – misteris Serokoldas. Kodėl?

– Nes tai nuramintų juos kartą ir visiems laikams. Jeigu *jis* būtų mano tėvas, jie nieko negalėtų man padaryti.

– Taip. Bet jūs pavadinote jį savo priešu, apkaltinote, kad jis jus persekioja.

– Žinau... – Edgaras pasitrynė kaktą. – Aš blogai pasielgiau. Kartais aš... ne visai teisingai suprantu situaciją. Man aptemsta protas.

– Tai jūs paėmėte revolverį iš misterio Valterio Hudo kambario?

Edgaras išpūtė akis.

– Aš? Iš ten jį paėmiau?

– Nejaugi neprisimenate, iš kur jį paėmėte?

– Aš tenorėjau juo pagrasinti misteriui Serokoldui, – atsakė Edgaras. – Tenorėjau jį pagąsdinti. Tai vėl tebuvo vaikiškas žaidimas.

Inspektorius Kuris kantriai paklausė:

– Iš kur jūs gavote revolverį?

– Jūs ką tik pasakėte – iš Valterio kambario.

– Dabar prisimenate, kaip tai padarėte?

– Turbūt pavogiau. Kaip kitaip galėjau paimti?

– Nežinau, – atsakė inspektorius Kuris. – Gal kažkas jums jį perdavė?

Edgaras patylėjo. Jo veido išraiška nieko nesakė.

– Neprisimenu. – pagaliau piktokai atrėžė jis. – Buvau be galo susierzinęs. Vaikščiojau po sodą, iš niršto nematydamas kelio. Man atrodė, kad žmonės mane persekioja, stebi, stengiasi sugauti. Net ta graži žilaplaukė senučiukė... Dabar viso to nebesuprantu. Turbūt buvau pamišęs. Neprisimenu nei kur buvau, nei ką dariau!

– Bet jūs, žinoma, prisimenate, kas jums pasakė, kad misteris Serokoldas – jūsų tėvas?

Edgaras vėl įsistebeilijo tuo pačiu bereikšmiu žvilgsniu.

– Niekas nepasakė, – niūriai burbtelėjo jis. – Pačiam atėjo į galvą.

Inspektorius Kuris atsiduso. Jis nebuvo patenkintas, bet nusprendė, kad toliau tęsti apklausą kol kas nėra prasmės.

– Ką gi, būkite atsargus ateity, – perspėjo jis.

– Taip, sere. Tikrai būsiu.

Edgarui išėjus, inspektorius Kuris iš lėto pakraipė galvą.

– Tie patologiški ligoniai – tikri velniai!

– Manote, jis pamišęs, sere?

– Daug mažiau pamišęs, negu aš įsivaizdavau. Silpnaprotis, pagyrūnas, melagis, tačiau tas jo paprastumas kažkuo malonus. Sakyčiau, labai įtaigus...

– Manote, kažkas jį primokė?

– O taip, senoji mis Marpl čia buvo teisi. Įžvalgi paukštytė. Bet norėčiau sužinoti, kas tai. Jis pats, aišku, nepasakys. O, kad žinotume... Eime, Leikai, kruopščiai atkursime sceną salėje.

III

– Taip ir buvo.

Inspektorius Kuris sėdėjo prie pianino. Seržantas Leikas – krėsle prie lango, atsiveriančio į ežerą.

Kuris tęsė:

– Pusiau atsigręžęs į pianiną ir stebėdamas kabineto duris, tavęs aš nematau.

Seržantas Leikas atsargiai atsistojo ir nutykino per duris į biblioteką.

– Visa ši kambario pusė skendėjo tamsoje. Šviesa degė tik prie kabineto durų. Ne, Leikai, aš nematau tavęs išeinant. Patekęs į biblioteką, tu gali per kitas duris išsmukti į koridorių, per dvi minutes nubėgti iki ąžuolinių apartamentų, nušauti Gulbrandseną ir grįžti per biblioteką atgal į savo vietą prie lango.

– Moterys prie židinio sėdėjo nugara į tave. Madam Serokold sėdėjo *čia*, židinio dešinėje, netoli kabineto durų. Visi sutinka, kad ji nepajudėjo iš vietos, ir ji buvo vienintelė, kuri gerai matėsi. Mis Marpl sėdėjo štai čia. Ji žvelgė pro madam Serokold į kabinetą. Madam Stret buvo įsitaisiusi židinio kairėje – arti durų, vedančių iš salės į koridorių. Tai gana tamsus kampelis. Ji *galėjo* išeiti ir sugrįžti. Taip, tai įmanoma.

Staiga Kuris šyptelėjo.

– Aš irgi galėjau. – Jis atitraukė nuo pianino kėdę ir palei sieną išsmuko per duris. – Vienintelis žmogus, kuris galėjo pastebėti, kad manęs nebėra prie pianino, buvo Gina Hud. O tu prisimeni, kaip ji pasakė: „Iš pradžių Stepanas buvo prie pianino. *Kur jis buvo vėliau, nežinau*“.

– Vadinasi, manote, kad tai Stepanas?

– Aš nežinau, kas tai, – atsakė Kuris. – Tai tikrai nebuvo Edgaras Losonas, Luisas Serokoldas, madam Serokold ar mis Džeinė Marpl. Bet dėl kitų... – Jis atsiduso. – Turbūt tas amerikietis. Tos užgesusios šviesos buvo

pernelyg patogus... sutapimas. Ir vis dėlto, žinai, tas vyrukas man visai patiko. Juk tai dar ne įrodymas.

Jis susimąstęs pažvelgė į kažkokias natas, padėtas ant pianino krašto.

– Hindermitas*? Kas jis toks? Niekada negirdėjau. Šostakovičius! Kokie vardai!

Inspektorius atsistojo ir pažvelgė į senovinę pianino kėdutę. Paskui pakėlė jos sėdynę.

– Čia visokios senienos. Hendelio largo**, Chernė*** pratimai. Datos siekia iki senojo Gulbrandseno. „Žinau nuostabų sodą" – kai buvau dar vaikas, šią dainą niūniuodavo vikaro žmona.

Staiga jis sustojo kaip įbestas su pageltusiais dainos natų puslapiais rankoje. Po jais, ant Šopeno preliudų gulėjo mažas pistoletas.

– Stepanas Restarikas! – džiaugsmingai sušuko Seržantas Leikas.

– Neskubėk daryti išvadų, – perspėjo jį inspektorius Kuris. – Didelė tikimybė, kad šis daikčiukas padėtas specialiai mums, kad sudarytų tam tikrą įspūdį.

---

*Paul Hindermith (1895-1963) – Vokietijoje gimęs amerikiečių kompozitorius.

**Lėtas, iškilmingas muzikos kūrinys.

***Carl Czerny (1791-1857) – austrų kompozitorius.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Mis Marpl užlipo laiptais ir pabeldė į madam Serokold miegamojo duris.

– Ar galiu užeiti, Kere Luiza?

– Žinoma, mieloji Džeine.

Kerė Luiza sėdėjo priešais tualetinį staliuką ir šukavosi savo sidabraspalvius plaukus. Ji grįžtelėjo per petį.

– Atėjo policija? Aš susiruošiu per kelias minutes.

– Ar gerai jautiesi?

– Taip, žinoma. Žoli reikalavo, kad pusryčiaučiau lovoje. O Gina atnešė maistą ant pirštų galų, tarsi gulėčiau mirties patale! Man atrodo, daugelis nesupranta, jog tokios tragedijos, kaip Kristiano mirtis, senam žmogui nesukelia didelio šoko. Juk mes jau iš anksto žinome, kaip gali nutikti ir kaip nereikšminga viskas, kas vyksta šiame pasaulyje.

– Ta-aip, – abejodama nutęsė mis Marpl.

– Ar tau taip neatrodo, Džeine? Manau, pritarsi man.

Mis Marpl iš lėto atsakė:

– Kristianas buvo nužudytas.

– Taip... Suprantu, ką turi galvoje. Manai, jog tai yra *svarbu*?

– O tu ne?

– Tik ne Kristianui, – paprastai atsakė Kerė Luiza. – Tai, žinoma, svarbu, bet tam, kas jį nužudė.

– O kas, tavo nuomone, jį nužudė?

Madam Serokold suglumusi pakraipė galvą.

– Neturiu supratimo. Neįsivaizduoju net dėl kokios priežasties. Tikriausiai tai susiję su jo apsilankymu čia prieš... daugiau kaip mėnesį. Priešingu atveju, nemanau, kad jis būtų taip staiga čia vėl atvažiavęs be jokios konkrečios priežasties. Kad ir kas tai būtų, viskas turbūt prasidėjo tada. Aš galvojau ir galvojau, bet neprisimenu nieko ypatinga. O! Buvo tie patys žmonės, kurie yra ir dabar... Maždaug tuo metu iš Londono atvažiavo Aleksas. Ir... o taip, buvo dar Ruta.

– Ruta?

– Kaip visada užsuko keliaudama pro šalį.

– Ruta... – pakartojo mis Marpl.

Jos protas aktyviai dirbo. Kristianas Gulbrandsenas ir Ruta? Ruta grįžo susirūpinusi ir išsigandusi, pati nežinodama kodėl. Tegalėjo pasakyti, kad kažkas blogai. Kristianas Gulbrandsenas kažką žinojo ar įtarė, ko Ruta nežinojo. Jis žinojo ar įtarė, kad kažkas mėgina nunuodyti Kerę Luizą. Kodėl Kristianui Gulbrandsenui kilo tokie įtarimai? Ką jis pamatė ar nugirdo? Gal tai matė ar girdėjo ir Ruta, bet neįvertino to svarbos? Mis Marpl apgailestavo, jog nežino, kas tai galėjo būti. Jos pačios miglota prielaida, kad tai (kad ir kas tai būtų) gali būti susiję su Edgaru Losonu atsirodė mažai tikėtina, nes Ruta apie jį neužsiminė.

Ji atsiduso.

– Tu kažką nuo manęs slepi, ar ne? – paklausė Kerė luiza.

Išgirdusi šį ramų balsą, mis Marpl šoktelėjo.

– Kodėl taip sakai?

– Nes taip ir yra. Visi kažką slepia, išskyrus Žoli. Net Luisas. Man pusryčiaujant, jis atėjo ir elgėsi labai keistai. Gurkštelėjo mano kavos ir net atsikando skrebučio su marmeladu. O juk visada gerdavo arbatą ir nemėgo marmelado. Vadinasi, jis galvoja apie kažką kita... ir, man atrodo, jis užmiršo papusryčiauti. Pastaruoju metu jis dažnai

užmiršta pavalgyti ir atrodo toks susirūpinęs bei paskendęs savo mintyse.

– Žmogžudystė... – pradėjo mis Marpl.

– O, žinau, – greitai tarė Kerė Luiza. – Tai siaubinga. Dar niekada su tuo nebuvau susidūrusi. O tau juk teko, tiesa, Džeine?

– Na... taip... man teko, – prisipažino mis Marpl.

– Ruta man sakė.

– Ar ji tai pasakė tada, kai čia lankėsi paskutinį kartą? – smalsiai paklausė mis Marpl.

– Ne, atrodo, kad ne. Nebeprisimenu.

Kerė Luiza kalbėjo vangiai, tarsi išsiblaškiusi.

– Apie ką galvoji, Kere Luiza?

Madam Serokold nusišypsojo ir tarsi grįžo iš kažkokių tolių.

– Galvojau apie Giną, – atsakė ji. – Ir apie tai, ką tu pasakei apie Stepaną Restariką. Žinai, Gina – miela mergaitė, ir ji tikrai myli Valių. Aš tuo neabejoju.

Mis Marpl nieko neatsakė.

– Tokios merginos kaip Gina, mėgsta paišdykauti, – kone maldaujančiu balsu kalbėjo madam Serokold. – Jos jaunos ir mėgaujasi savo moteriškais kerais. Juk tai suprantama. Žinau, Valteris Hudas nėra toks vyras, už kokio, mūsų supratimu, turėjo ištekėti Gina. Ji net neturėjo su juo susitikti. Bet sutiko ir pamilo... ir atrodo, ji pati žino, kas jai geriausia.

– Gal ir žino, – sutiko mis Marpl.

– Bet juk taip svarbu, kad Gina būtų laiminga.

Mis Marpl nustebusi pažvelgė į savo draugę.

– Manau, jog kiekvienam svarbu būti laimingam.

– O taip. Bet Ginos atvejis ypatingas. Kai paėmėme jos motiną... kai paėmėme Pipą... mes manėme, jog tai eksperimentas, kuris paprasčiausiai turi pavykti. Supranti, Pipos motina...

Kerė Luiza nutilo.

– Kas buvo Pipos motina? – paklausė mis Marpl.

– Mudu su Eriko susitarėme niekada niekam to nesakyti. Ji pati šito nežinojo.

– O aš norėčiau sužinoti, – tarė mis Marpl.

Madam Serokold dvejodama pažvelgė į ją.

– Tai ne tik smalsumas, – paaiškino mis Marpl. – Man iš tikrųjų... na... *reikia* žinoti. Aš, žinoma, galiu laikyti liežuvį už dantų.

– Tu visada išsaugodavai paslaptis, Džeine, – paskendusi prisiminimuose ir šypsodamasi tarė Kerė Luiza. – Tai žino daktaras Galbraitas – dabar jis Kromerio vyskupas. Bet daugiau niekas. Pipos mama buvo Katerina Elsvort.

– Elsvort? Ar tai tik ne ta pati moteris, kuri nuodijo savo vyrą arsenu? Gana garsi byla.

– Taip.

– Ji buvo pakarta?

– Taip. Bet, žinai, taip ir liko neįrodyta, kad ji tai darė. Jos vyras pats vartojo arseną – tada žmonės ne daug ką tesuprato apie tuos dalykus.

– Ji mirkė musių popierių.

– Taip pasakojo tarnaitė, kuri, mūsų nuomone, melavo.

– Tai Pipa buvo jos dukra?

– Taip. Mudu su Eriku nusprendėme padėti mergaitei atsistoti gyvenime ant kojų – savo meile, rūpesčiu ir visais tais dalykais, kurių reikia vaikui. Mums pavyko. Pipa išaugo savarankiška, mieliausia ir laimingiausia būtybė, kokią tik galima įsivaizduoti.

Mis Marpl ilgai tylėjo.

Kerė Luiza nusigręžė nuo tualetinio staliuko.

– Na, aš pasirengusi. Gal pakviestum inspektorių ar ką nors kitą, kad ateitų į mano svetainę. Tikiuosi, jis neatsisakys.

Inspektorius Kuris neatsisakė. Jis netgi džiaugėsi proga pamatyti madam Serokold jos aplinkoje.

Stovėdamas ir laukdamas jos svetainėje, jis smalsiai dairėsi. Kambarys nepriminė to, ką jis vadino „turtingos moters buduarais".

Čia stovėjo senamadiška sofa ir keli gana nepatogūs karalienės Viktorijos laikus menantys krėslai lenktais mediniais atlošais. Kartūno užvalkalai buvo seni ir išblukę, bet gražių, krištolo pilį* vaizduojančių, raštų. Tai buvo vienas iš mažesniųjų kambarių, nors didesnis už daugelio šiuolaikinių namų svetaines. Tačiau, pilnas mažų stalelių, bric-a-brac** ir fotografijų, jis atrodė gana jaukus. Kuris pažvelgė į seną dviejų mažų mergaičių nuotrauką: viena buvo tamsiaplaukė ir linksma, o kita negraži ir niūriai spoksanti į pasaulį per vešlius kirpčiukus. Tą pačią veido išraišką jis jau buvo matęs šį rytą. Ant nuotraukos buvo užrašyta – „Pipa ir Mildred". Ant sienos kabėjo ir Eriko Gulbrandseno fotografija su auksiniais apvadais ir sunkiais juodmedžio rėmeliais. Dar Kuris spėjo pastebėti gražaus besijuokiančio vyro nuotrauką. Aplink jo akis buvo susimetusios smulkios raukšlelės. Inspektorius nusprendė, jog tai Džonas Restarikas. Tuo metu atsidarė durys ir įėjo madam Serokold.

Ji vilkėjo juodą suknelę, krentančią ir permatomą juodą suknelę. Po žilų plaukų karūna raudonskruostis veidelis atrodė neįprastai mažas, o pati ji buvo tokia trapi, kad inspektoriui Kuriui pervėrė širdį. Tą akimirksnį jis suprato daug ką, kas dar iš ryto buvo neaišku. Jis suprato, kodėl žmonės taip stengėsi apsaugoti Karoliną Luizą Serokold. Ir vis dėlto jis nusprendė, kad ji ne iš tų, kurios kelia sumaištį...

---

* 1851 m. parodai Londone iš geležies, stiklo ir medžio pastatyta struktūra (*Crystal Palace*), sudegusi per 1936 m. gaisrą.
** Blizgučiai, smulkios puošmenos, senienos (pranc.)

Madam Serokold pasisveikino, pakvietė prisėsti ir prisitraukė kėdę arčiau inspektoriaus. Šįsyk ne jis padėjo apklausiamajai atsipalaiduoti, o ji jam. Jis pradėjo klausinėti, o ji atsakinėjo ryžtingai ir nedvejodama. Užgesusios šviesos, kivirčas tarp Edgaro Losono ir jos vyro, jų girdėtas šūvis...

– Ar jums nepasirodė, kad šūvis nuaidėjo namuose?

– Ne, man pasirodė, kad šovė lauke. Pamaniau, jog pokštelėjo automobilio variklis.

– Ar tuo metu, kai jūsų vyras savo kabinete vaidijosi su jaunuoju Losonu, nepastebėjote ko nors išeinant iš salės?

– Valius jau buvo nuėjęs pažiūrėti, kodėl užgeso šviesa. Po to išėjo mis Belever – kažko atnešti, bet neprisimenu ko.

– Ar dar kas nors buvo išėjęs?

– Atrodo, niekas.

– O jeigu pagalvotumėte, madam Serokold?

Ji minutėlei susimąstė.

– Ne, neprisimenu.

– Jūs buvote visą dėmesį sutelkusi į tai, ką girdėjote už kabineto durų?

– Taip.

– Ir numanėte, kas ten galėjo nutikti?

– Ne... ne, nepasakyčiau. Nemaniau, kad kas nors atsitiks.

– Bet Losonas turėjo revolverį?

– Taip.

– Ir grasino jūsų vyrui?

– Taip. Bet jis to nenorėjo.

Po šių žodžių inspektorius Kuris kaip paprastai kiek pyktelėjo. Ji kalba, kaip ir visi kiti!

– Jūs negalite būti tuo tikra, madam Serokold.

– Bet aš esu tikra. Esu įsitikinusi. Kaip ten sako tie jaunuoliai – imtis žygių? Manau, taip ir buvo. Edgaras – tik berniukas. Jis toks melodramiškas ir kvailas. Įsivaizduoja esąs drąsuolis. Įsijaučia į neigiamo herojaus vaidmenį ro-

mantinėje istorijoje. Nė kiek neabejojau, kad jis neiššaus iš to revolverio.

– Bet jis iššovė, madam Serokold.

Kerė Luiza nusišypsojo.

– Turbūt tai nutiko netyčia.

Inspektorių Kurį vėl apėmė pyktis.

– Tai nebuvo atsitiktinai. Losonas iššovė du kartus ir būtent į jūsų vyrą. Kulkos vos jo nekliudė.

Kerė Luiza, atrodė, apstulbo, o paskui susikrimto.

– Negaliu tuo patikėti. Ach taip... – Ji paskubėjo sutrukdyti inspektoriui paprieštarauti. – Aš, žinoma, turiu tikėti, jei man taip sakote. Bet vis tiek man atrodo, kad čia turi būti paprastas paaiškinimas. Gal daktaras Maverikas man tai paaiškintų.

– O taip, daktaras Maverikas puikiausiai paaiškintų, – niūriai tarė Kuris. – Daktaras Maverikas gali paaiškinti bet ką. Aš tuo neabejoju.

Netikėtai madam Serokold tarė:

– Aš suprantu, kad beveik viskas, ką mes čia darome, jums atrodo kvaila ir beprasmiška, o psichiatrai kartais gali be galo erzinti. Bet žinote, mes *tikrai* pasiekiame rezultatų. Buvo nesėkmių, bet buvo ir pasisekimų. Ir tai, ką mes stengiamės atlikti, *verta* atlikti. Nors jūs turbūt nepatikėsite, Edgaras iš tikrųjų atsidavęs mano vyrui. Jis susikūrė šią kvailą istoriją apie tai, kad Luisas yra jo tėvas, nes trokšta turėti tokį tėvą, kaip Luisas. Aš tik nesuprantu, kodėl jis staiga taip *įtūžo*. Jam buvo jau labai pagerėję – jis buvo jau praktiškai normalus. Iš tiesų, man jis visada atrodė normalus.

Inspektorius dėl to nesiginčijo.

– Revolveris, kurį turėjo Edgaras Losonas, priklausė jūsų anūkės vyrui, – tarė jis. – Turbūt Losonas nušvilpė jį iš Valterio Hudo kambario. O dabar sakykite, ar jūs niekada nematėte *šio* ginklo anksčiau?

Jis ištiesė ant delno mažą juodą pistoletą. Kerė Luiza pažvelgė į jį.

– Ne, atrodo, ne.

– Radau jį pianino kėdutėje. Iš jo neseniai iššauta. Mes dar neturėjome laiko jį gerai patyrinėti, bet, atrodo, čia tas pats ginklas, kuriuo buvo nužudytas misteris Gulbrandsenas.

Madam Serokold susiraukė.

– Ir jūs jį radote pianino kėdutėje?

– Po labai senomis natomis. Tos muzikos turbūt niekas neskambino jau daugelį metų.

– Vadinasi, paslėptą?

– Taip. Ar prisimenate, kas praėjusį vakarą sėdėjo prie pianino?

– Stepanas Restarikas.

– Jis grojo?

– Taip. Tylutėliai. Kažkokią linksmą melancholišką melodiją.

– Kada jis baigė groti, madam Serokold?

– Kada baigė? Nežinau.

– Bet jis baigė? Juk negrojo per visą kivirčą.

– Ne. Melodija tiesiog nuslopo.

– Ar jis buvo pakilęs nuo pianino kėdutės?

– Nepastebėjau ir neturiu supratimo, ką jis darė iki tol, kai priėjo prie kabineto durų ir pradėjo taikyti raktą.

– Kaip jums atrodo, kodėl Stepanas Restarikas būtų galėjęs nušauti misterį Gulbrandseną?

– Neįsivaizduoju, – atsakė ji ir susimąsčiusi pridūrė: – Nemanau, kad jis tai padarė.

– Gulbrandsenas galėjo sužinoti tai, kas jį sukompromituotų.

– Nepanašu, kad taip būtų.

Inspektoriui Kuriui pašėlusiai panūdo atšauti: „Kiaulės gali skraidyti, bet jos labai nepanašios į paukščius“. Taip sakydavo jo senelė. Bet paskui jis nusprendė, kad tai turėtų žinoti mis Marpl.

III

Kerė Luiza nulipo plačiais laiptais, ir jos pasitikti iš skirtingų pusių puolė trys žmonės – Gina iš ilgojo koridoriaus, mis Marpl iš bibliotekos, o Džiuljeta Belever iš didžiosios salės.

Gina prabilo pirmoji.

– Mieloji! – aistringai sušuko ji. – Ar gerai jautiesi? Jie turbūt kabinėjosi prie tavęs ir kankino?

– Visai ne, Gina. Kaip tu keistai mąstai! Inspektorius Kuris buvo žavingas ir labai malonus.

– Toks jis ir turi būti, – pareiškė mis Belever. – Štai, Kere, visi jūsų laiškai ir paketas. Rengiausi atnešti juos jums.

– Nunešk į biblioteką, – atsakė Kerė Luiza.

Visos keturios nuėjo į biblioteką.

Kerė Luiza atsisėdo ir pradėjo atplėšinėti laiškus. Jų buvo maždaug dvidešimt ar trisdešimt. Atplėšusi ji paduodavo laiškus mis Belever, kuri rūšiavo į krūveles, mis Marpl paaiškindama taip:

– Jie būna trejopi. Vieni – nuo berniukų giminių. Juos atiduodu daktarui Maverikui. Į prašytojų laiškus atsakinėju pati. O likusieji yra asmeniniai, ir Kara duoda man nurodymus, ką į juos atsakyti.

Sutvarkiusi laiškus, madam Serokold atkreipė dėmesį į paketą ir žirklėmis perkirpo virvelę. Tai buvo tvarkingai įvyniota graži šokoladinių saldainių dėžutė, perrišta auksiniu kaspinu.

– Turbūt kažkas pamanė, kad artėja mano gimtadienis, – šypsodamasi tarė madam Serokold.

Ji atrišo kaspiną ir atidarė dėžutę. Viduje gulėjo vizitinė kortelė. Kerė Luiza pažvelgė į ją kiek nustebusi.

– *Su meile nuo Alekso*, – perskaitė ji. – Kaip keista, kad jis atsiuntė man paštu dėžutę saldainių tą pačią dieną, kai atvažiavo čia.

Mis Marpl sunerimo. Ji greitai tarė:

– Luktelk, Kere Luiza. Kol kas nieko nevalgyk.

Madam Serokold kiek nustebo.

– Norėčiau visus pavaišinti.

– Nedaryk to. Palauk, kol paklausiu... Gina, nežinai, ar Aleksas namuose?

– Atrodo, jis ką tik buvo salėje, – greitai atsakė ji.

Mergina perbėgo per kambarį, atidarė duris ir pašaukė jį. Už akimirkos Aleksas Restarikas stovėjo tarpdury.

– O madona! Jūs atsikėlėte. Ar nepablogėjo?

Jis priėjo prie madam Serokold ir švelniai pakštelėjo jai į abu skruostus.

– Kerė Luiza nori padėkoti jums už saldainius, – tarė mis Marpl.

Aleksas apstulbo.

– Kokius saldainius?

– Štai šiuos, – tarė Kerė Luiza.

– Bet aš nesiunčiau jums jokių saldainių, mieloji.

– Dėžutėje buvo tavo vizitinė kortelė, – tarė mis Belever.

Aleksas žvilgtelėjo į dėžutę.

– Iš tikrųjų. Kaip keista. Labai keista... Aš tikrai jų nesiunčiau.

– Koks netikėtas nuotykis, – nusistebėjo mis Belever.

– Jie tokie gražūs, – gėrėjosi Gina, žvelgdama į saldainius. Žiūrėk, senele, viduryje yra tavo mėgstamų – su vyšniomis.

Mis Marpl atsargiai, bet ryžtingai patraukė dėžutę į šalį. Paskui, netarusi nė žodžio, išnešė ją iš kambario ir nuėjo ieškoti Luiso Serokoldo. Prisireikė šiek tiek laiko, nes jis buvo nuėjęs į koledžą – mis Marpl rado jį daktaro Maveriko kabinete. Ji padėjo saldainių dėžutę ant stalo priešais Luisą ir trumpai paaiškino, kas atsitiko. Jo veidas staiga paniuro ir sugriežtėjo.

Misteris Serokoldas ir daktaras atsargiai ėmė saldainį po saldainio ir apžiūrinėjo juos.

– Beveik neabejoju, kad prie šitų, kuriuos atidėjau, buvo prikišti nagai, – tarė daktaras Maverikas. – Matote,

koks netolygus šokolado sluoksnis apačioje? Dabar reikėtų juos ištirti.

– Bet tai tiesiog neįtikėtina, – nusistebėjo mis Marpl. – Juk galėjo nusinuodyti bet kuris iš namiškių!

Luisas linktelėjo. Jo veidas vis dar buvo išblyškęs ir rūstus.

– Taip. Koks žiaurumas... beatodairiškai žiaurumas... – jam pritrūko žodžių. – Man atrodo, jog visi šie ypatingieji saldainiai yra būtent su vyšniomis. Karolina tokius mėgsta labiausiai. Taigi, kaip matote, už viso to slypi tam tikras pažinimas.

Mis Marpl ramiai tarė:

– Jeigu yra taip, kaip jūs įtariate... jei šie saldainiai... užnuodyti, bijau, jog Kerę Luizą reikės perspėti. Ji turi būti atsargi.

– Taip, – nenorom sutiko Luisas Serokoldas. – Ji turi žinoti, kad kažkas nori ją nužudyti. Manau, ji tiesiog negalės patikėti.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

– Ei, mis! Ar tiesa, kad čia darbuojasi kažkoks slaptas nuodytojas?

Išgirdusi kimų šūksnį, Gina nusibraukė nuo kaktos plaukus ir pašoko. Jos skruostas ir kelnės buvo ištepti dažais. Ji ir jos pasirinkti pagalbininkai piešė naujojo spektaklio „Saulėlydis prie Nilo“ dekoracijas.

Vienas iš tų padėjėjų dabar ir uždavė šį klausimą. Tai buvo Ernis, berniūkštis, atskleidęs jai neįkainuojamas spynų atrakinimo paslaptis. Jis turėjo dailidės sugebėjimų ir entuziastingai padėdavo statant spektaklius.

Dabar jo akys net blizgėjo iš smalsumo. Ernis primerkė vieną akį.

– Apie tai jau kalba visi, – tarė jis. – Bet žinote, mis, tai ne *mūsiškis*. Tikrai ne. Madam Serokold niekas to nepadarytų. Net Dženkinsas *jai* neužvožtų. Atrodo, tai ta sena kalė. Mielai pats ją nunuodyčiau.

– Nekalbėk taip apie mis Belever.

– Dovanokite, mis. Išsprūdo. O kokie tai nuodai, mis? Gal strichninas? Tik išrieti nugarą ir galas tau. O gal cianidas?

– Nesuprantu, apie ką tu kalbi, Erni.

Ernis vėl sumirksėjo.

– Kur jūs suprasite! Kalba, kad tai misterio Alekso darbas. Atvežė tuos saldainius iš Londono. Bet tai melas. Juk misteris Aleksas to nepadarytų, ar ne, mis?

– Žinoma, ne, – atsakė Gina.

– Jau veikiau misteris Baumgartenas. Per fizinio lavinimo pamokas jis nutaiso tokias klaikias minas, kad mudviem su Donu atrodo, kad jis trenktas.

– Geriau patrauktum iš kelio tą terpentiną.

Ernis pakluso, murmėdamas pats sau:

– Na ir gyvenimėlis čia! Vakar pribaigė senį Gulbrandseną, o šiandien – slaptas nuodytojas. Ar nemanote, kad čia darbuojasi vienas ir tas pats žmogus? Ką pasakytumėte, mis, jei pasigirčiau, kad žinau, kas tai padarė?

– Iš kur tau žinoti?

– O kodėl ne? Gal aš vakar vakare buvau lauke ir ką nors pamačiau?

– Kaip tu galėjai būti lauke? Po septintos valandos patikrinimo koledžas užrakinamas.

– Patikrinimas... Aš galiu išeiti, kada tik noriu, mis. Spynos man nieko nereiškia. Tiesiog pabėgu ir vaikštinėju savo malonumui, va.

– Baik meluoti, Erni, – sudraudė Gina.

– Kas meluoja?

– Tu. Tu meluoji ir giriesi tuo, ko niekada nepadarei.

– Tai jūs taip sakote, mis. Palaukite, kol ateis policininkai ir paklaus manęs, ką aš mačiau vakar vakare.

– Gerai jau... Ką gi tu matei?

– Ach, tai vis dėlto norite sužinoti?

Gina puolė jį, o berniukas vikriai atšoko. Kitoje scenos pusėje pasirodė Stepanas ir priėjo prie Ginos. Jie aptarė įvairius techninius klausimus, o paskui kartu grįžo namo.

– Atrodo, jau visi žino apie senelę ir saldainius, – tarė Gina. – Turiu galvoje berniukus. Iš kur jie sužinojo?

– Vieni per kitus.

– Žino ir apie Alekso vizitinę kortelę. Stepanai, juk taip kvaila įdėti Alekso kortelę į dėžutę, prieš jam atvažiuojant čia.

– Taip, bet kas žinojo, kad jis čia atvažiuos? Jis nusprendė atvykti netikėtai ir atsiuntė telegramą. Turbūt tada dėžutė jau keliavo paštu. Ir jeigu jis nebūtų atvažiavęs, ta kortelė būtų buvusi labai vietoje. Juk jis kartais siunčia Karolinai šokoladinius saldainius.

Stepanas patylėjo ir iš lėto tarė:

– Aš nesuprantu tik vieno...

– Kodėl kažkas nori nužudyti senelę? – užbaigė jo mintį Gina. – Žinau. Tai *nesuvokiama*! Ji tokia nuostabi... ir absoliučiai visi ją dievina.

Stepanas neatsakė. Gina įdėmiai pažvelgė į jį.

– Žinau, ką tu galvoji, Stivai!

– Aš stebiuosi.

– Tu galvoji, kad Valius... jos nedievina. Bet Valius niekada nieko nenunuodytų. Tiesiog juokinga mintis.

– Ištikimoji žmona!

– Koks tu pašaipus.

– Visai nenorėjau šaipytis. Aš *tikrai* manau, kad tu ištikima. Ir tuo žaviuosi. Bet brangioji Gina, juk pati žinai, kad to neišsaugosi.

– Ką turi galvoje, Stivai?

– Tu gerai žinai, ką aš turiu galvoje. Judu su Valiumi netinkate vienas kitam. Tai vienas iš tų nesėkmingų atvejų. Jis tai irgi žino. Bet kurią dieną galite išsiskirti. Ir kai tai įvyks, abu būsite laimingesni.

– Nebūk idiotas, – atrėžė Gina.

Stepanas nusijuokė.

– Nagi neapsimetinėk, kad jūs tinkate vienas kitam ar kad Valius čia laimingas.

– O, nesuprantu, kas jam atsitiko! – sušuko Gina. – Jis visą laiką paniuręs. Žodžio neišpeši. Aš... aš nežinau, ką su juo daryti. Ko jis čia nepatenkintas? Anksčiau buvo-

me tokie laimingi drauge... viskas buvo gerai... jis galėtų būti kitoks. Kodėl žmonės taip pasikeičia?

– O aš ar pasikeičiau?

– Ne, mielas Stivai. Tu visada buvai Stivas. Ar prisimeni, kaip aš per šventes sekiodavau paskui tave?

– Ir kokių nesąmonių aš tau pripasakodavau – tai apgailėtinai mažai Ginai. Ką gi, dabar situacija pasikeitė. Tu pastatei mane į savo vietą, ar ne, Gina?

– Idiotas, – mestelėjo Gina ir skubiai tęsė: – Kaip manai, ar Ernis meluoja? Jis apsimeta, kad vakar vakare klaidžiojo po rūką, ir užsiminė, jog gali pasakyti, kas nužudė Gulbrandseną. Manai, tai tiesa?

– Tiesa? Aišku, ne. Žinai, koks jis pagyrūnas. Viską padarytų, kad tik atrodytų ypatingas.

– O, aš žinau. Tik šiaip pagalvojau...

Toliau jie ėjo greta vienas kito nekalbėdami.

II

Besileidžianti saulė apšvietė vakarinį namo fasadą. Inspektorius Kuris pažvelgė į jį.

– Ar čia jūs pastatėte savo automobilį vakar vakare? – paklausė jis.

Aleksas Restarikas stabtelėjo, tarsi mąstydamas.

– Kažkur netoliese, – atsakė jis. – Dabar sunku tiksliai pasakyti, nes tvyrojo rūkas. Taip, atrodo, būtent čia.

Inspektorius Kuris stovėjo ir įdėmiai žvalgėsi.

Žvyrkelis iš lėto sukosi, ir šioje vietoje iš už rododendrų staiga atsivėrė vakarinis namo fasadas su terasa, kukmedžio gyvatvorėmis bei į pievelę vedančiais laipteliais. Toliau kelias vingiavo pro medžių juostą, sukosi tarp ežero ir namo, kol užsibaigė didele žvyruota aikšte rytinėje pastato pusėje.

– Dogetai, – paragino inspektorius Kuris.

Policijos konsteblis Dogetas, kuris jau laukė pasirengęs, šoko į priekį. Jis nuskubėjo tiesiai per veją namo link.

pasiekė terasą, įėjo per šonines duris. Po kelių akimirksnių stipriai papurtė vieno iš langų užuolaidas. Paskui konsteblis Dogetas pasirodė sodo tarpuvartėje ir, sunkiai alsuodamas it garo variklis, pribėgo prie jų.

– Dvi minutės ir keturiasdešimt dvi sekundės, – tarė inspektorius Kuris, nuspausdamas laikrodžio mygtuką. – Tai trunka neilgai, ar ne?

Jo tonas buvo malonus.

– Aš nebėgau taip greitai, kaip jūsų konsteblis, – tarė Aleksas. – O juk jūs matavote būtent *mano* tariamų veiksmų laiką?

– Aš tenorėjau parodyti, kad jūs turėjote galimybę nužudyti. Štai ir viskas, misteri Restarikai. Aš nieko nekaltinu – kol kas.

– Aš negaliu bėgti taip greitai, kaip jūs, bet, atrodo, esu geriau išsitreniravęs, – vis dar sunkiai šnopuojančiam konstebliui Dogetui maloniai tarė Aleksas Restarikas.

– Tai dėl to, kad praeitą žiemą įsigijau bronchitą, – atsakė Dogetas.

Aleksas vėl atsigręžė į inspektorių.

– Nors jūs mėginate įstumti mane į nepatogią padėtį ir stebite mano reakcijas, turite atminti, kad mes, artistai, esame, oi, kokie jautrūs, kokie gležni augalėliai! – Jo balsas įgavo pašaipų toną. – Juk jūs negalite patikėti, kad aš su visu tuo susijęs? Kad aš atsiunčiau madam Serokold dėžutę užnuodytų saldainių, įdėjęs savo vizitinę kortelę?

– Toks įspūdis gali būti sudarytas specialiai. Yra toks dalykas, kaip dvigubas blefas, misteri Restarikai.

– O, suprantu. Koks jūs genialus. Beje, ar tie saldainiai *buvo* užnuodyti?

– Taip, šeši iš jų, įdaryti vyšniomis ir gulėję viršutiniame sluoksnyje, buvo užnuodyti. Juose rasta akonitino.

– Tai ne mano mėgstamas nuodas, inspektoriau. Aš asmeniškai jaučiu silpnybę kurarei.

– Kurarė turi patekti į kraują, o ne į skrandį, misteri Restarikai.

– Kokios išprususios tos policijos pajėgos, – susižavėjęs tarė Aleksas.

Inspektorius Kuris akies krašteliu žvilgtelėjo į jaunuolį. Jis pastebėjo kiek smailokais galais ausis ir ne angliškų, mongoliškų bruožų veidą. Akys piktdžiugiškai žybčiojo. Sunku buvo suprasti, ką Aleksas Restarikas galvoja. Ką jis priminė? Kažkokį satyrą ar fauną... „Nupenėtas faunas“, – pagalvojo inspektorius Kuris, ir nuo tos minties jam pasidarė negera.

Sukčius – štai kaip jis galėjo vienu žodžiu apibūdinti Aleksą Restariką. Gudresnis už savo brolį. Motina buvo rusė, bent jau taip jis girdėjęs. „Rusai“ inspektoriui Kuriui buvo tas pats, kas „hunai“*. Inspektoriaus nuomone viskas, kas siejosi su Rusija, buvo blogai, ir, jeigu Aleksas Restarikas būtų nužudęs Gulbrandseną, jis būtų buvęs pats tinkamiausias nusikaltėlis. Deja, Kuris tuo nebuvo įsitikinęs.

Atgavęs kvapą, pagaliau prabilo konsteblis Dogetas:

– Aš pajudinau užuolaidas, kaip jūs man ir liepėte, sere. Ir suskaičiavau iki trisdešimties. Be to, pastebėjau, kad viršuje nulaužtas vienas užuolaidų kabliukas. Taigi ten yra plyšys ir iš lauko matyti kambaryje deganti šviesa.

Inspektorius Kuris tarė Aleksui:

– Ar vakar vakare pastebėjote tame lange šviesą?

– Aš visai nemačiau namo, nes tvyrojo tirštas rūkas. Jau sakiau.

– Bet rūke būna properšų. O kartais jis minutei kitai ir prasisklaido.

– Tuo metu jis neprasisklaidė tiek, kad pamatyčiau namą – tai yra pagrindinę jo dalį. O štai gimnazija buvo išnirusi iš miglos kaip nuostabus nematerialus statinys. Jis tobulai sukūrė prieplaukos sandėlių iliuziją. Kaip sakiau, aš statau baletą „Laimhauzas“ ir...

– Sakėte, – sutiko inspektorius Kuris.

---

*Barbarai, žiaurūs žmonės (pagal klajoklių genčių hunų, nusiaubusių Europą, pavadinimą).

– Žinote, aš įpratau žiūrėti į daiktus kaip į spektaklio sceną, o ne kaip į tikrovę.

– Turbūt taip ir yra. Vis dėlto scena yra pakankamai realistiška, ar ne, misteri Restarikai?

– Ne visai suprantu, ką jūs turite galvoje, inspektoriau.

– Na, ji padaryta iš tikrų medžiagų – drobių, medžių, dažų ir kartono. Iliuziją sukuria tik žiūrovo akys, o ne pati aplinka. Tai, sakyčiau, pakankamai realu – ir už scenos, ir priešais ją.

Aleksas spoksojo į jį.

– Žinote, tai labai *įžvalgi* pastaba, inspektoriau. Man kilo idėja.

– Dar vienas baletas?

– Ne, ne baletas... O, nejaugi visi mes buvome tokie kvaili?

III

Inspektorius ir Dogetas per pievelę grįžo atgal į namą. „Ieško pėdsakų“, – pagalvojo Aleksas. Tačiau jis klydo. Pėdsakų jie buvo apieškoję jau labai anksti ryte, bet nesėkmingai, nes antrą valandą nakties stipriai lijo. Aleksas iš lėto žingsniavo keliu, svarstydamas savo naujosios idėjos galimybes. Tačiau jo dėmesį atkreipė prie ežero vaikštinėjanti Gina. Namas stovėjo ant nedidelės aukštumos, ir žemė švelniai leidosi iki ežero, kurį rėmino rododendrai bei kiti krūmokšniai. Aleksas nubėgo žvyrkeliu iki Ginos.

– Jeigu užtemdytume tą absurdišką Viktorijos laikų pabaisą, – tarė jis, linkteldamas galvą į pastatą, – būtų puikiausias Gulbių ežeras su tavim, Gina, gulbele. Nors, gerai pagalvojus, tu labiau panaši į Sniego karalienę. Kietaširdė, pasiryžusi elgtis savaip, be jokio gailesčio, gerumo ar užuojautos krislo. Tu labai, *labai* moteriška, mieloji Gina.

– Koks tu piktaliežuvis, brangus Aleksai!

– Gal dėl to, kad tu manęs nepriimi? Tu tokia patenkinta savimi, ar ne, Gina? Tu tiesiog šokdini mus visus. Mane, Stepaną, ir tą savo naivuolį vyrą.

– Kalbi nesąmones.

– O ne, ne. Stepanas tave myli. Aš irgi, o Valteris tiesiog apgailėtinas. Ko gi dar moteris gali norėti?

Gina pažvelgė į jį ir nusijuokė. Aleksas ryžtingai linktelėjo galva.

– Man malonu, kad tu dar turi šiek tiek sąžinės. Vis tas romanų kraujas. Bent jau neapsimetinėji, kad netrauki vyrų dėmesio ir kad siaubingai kremtiesi, kai jie susižavi tavim. Juk tau patinka, kai vyrai tave įsimyli, ar ne, žiaurioji Gina? Net tas niekingas mažvaikis Edgaras Losonas!

Gina įdėmiai pažvelgė į jį ir rimtai tarė:

– Kaip žinai, tai netrunka labai ilgai. Moterims pasaulyje sekasi daug sunkiau negu vyrams. Jos labiau pažeidžiamos. Jos turi vaikų ir be galo jais rūpinasi. Vos tik jų grožis pradeda blėsti, mylimi vyrai nuo jų nusigręžia. Jos lieka išduotos, apleistos ir atstumtos. Aš nekaltinu vyrų. Pati taip pasielgčiau. Man nepatinka nukaršę, negražūs, ligoti, dejuojantys dėl savo negalių ar juokingi kaip Edgaras, kuris sukiojasi aplinkui, apsimesdamas, jog yra neeilinis bei ypatingas. Sakysi, aš žiauri? Tai pasaulis žiaurus! Anksčiau ar vėliau jis parodys savo nagus ir *man*! Bet kol kas aš jauna, graži ir patinku žmonėms. – Ypatingai šiltai nusišypsodama ji žybtelėjo baltais dantimis. – Taip, aš džiaugiuosi tuo, Aleksai. Kodėl turėčiau nesidžiaugti?

– Iš tikrųjų, kodėl ne? – tarė Aleksas. – Man tik norisi sužinoti, ką tu ketini daryti. Už ko ištekėsi – už Stepano ar už manęs?

– Aš jau esu ištekėjusi už Valterio.

– Laikinai. Vedybose kiekviena moteris turėtų kartą suklysti, bet negyventi su ta klaida. Surengus šou provincijoje, ateina metas pasirodyti ir Vestende*.

* Turtingųjų kvartalai Londono vakaruose

– O tu ir esi tas Vestendas?

– Žinoma.

– Tikrai nori mane vesti? Neįsivaizduoju tavęs vedusio.

– Aš trokštu santuokos. *Meilės nuotykiai* man visada atrodė labai senamadiškai. Problemos su pasais, viešbučiais ir panašiai. Aš *niekada* neturėsiu meilužės, jeigu neturėsiu jos kitokiu būdu!

Gina skambiai nusikvatojo.

– Juokini mane, Aleksai.

– Tai mano pagrindinis privalumas. Stepanas kur kas išvaizdesnis už mane. Jis labai gražus ir stiprus, o tai moterims, žinoma, patinka. Tačiau jėga namuose vargina. Su manimi, Gina, gyvenimas bus linksmesnis.

– Ar tik nenori pasakyti, kad beprotiškai mane įsimylėjai?

– Kad ir kokia tai būtų tiesa, tikrai to nesakysiu. Tu pernelyg pasipūstum, o aš būčiau pažemintas. Ne, viskas, ką aš ketinu padaryti, tai dalykiškai tau pasipiršti.

– Turiu apie tai pagalvoti. – šypsodamasi atsakė Gina.

– Žinoma. Bet pirmiausia turėtum išvaduoti Valių iš jo kančių. Aš jį labai užjaučiu. Tai turbūt tikras pragaras būti vedusiam tave ir pririštam prie tavo vežimo ratų bei atitemptam į šią šeimyninės filantropijos * atmosferą.

– Koks tu gyvulys, Aleksai!

– Nuovokus gyvulys.

– Man kartais atrodo, – prisipažino Gina, – kad aš Valiui visiškai nerūpiu. Jis manęs nė nepastebi.

– Tu baksteli jį lazda, o jis nereaguoja? Labai juokinga.

Gina kaip žaibas skambiai pliaukštelėjo Aleksui per glotnų skruostą.

– Touché!** – sušuko Aleksas.

---

* Labdarybė - vargšų šelpimas, rėmimas.

** Prisiliete! (pranc.)

Jis vikriai čiupo ją į glėbį, ir, Ginai dar nespėjus pasipriešinti, jo lūpos karštai įsisiurbė į jos. Ji dar minutėlę muistėsi, bet paskui nurimo...

– Gina!

Jiedu atšoko vienas nuo kito. Į juos grėsmingai žvelgė Mildred Stret. Jos veidas buvo išraudęs, lūpos virpėjo. Jos iškošti žodžiai akimirkai atėmė jiems žadą.

– Kaip šlykštu... šlykštu... tu pamesta gyvuliška mergpalaikė... visai kaip tavo motina... Nevykėlė... Visada žinojau, kad tu nevykėlė... visai ištvirkusi... Tu ne tik paleistuvė, bet ir... žudikė. O taip, taip. Aš žinau!

– Ir ką gi jūs žinote? Nebūkite juokinga, teta Mildred.

– Ačiū Dievui, aš jokia tavo teta. Mūsų nesieja joks kraujo ryšys. O, tu net nežinai, kas buvo tavo motina ir iš kur ji atsibastė! Tačiau pakankamai gerai žinai, koks yra mano tėvas ir mano mama. Kaip tu manai, kokį vaiką jie įsivaikintų? Nusikaltėlio ir, ko gero, prostitutės! Štai kokie jie žmonės. Jie turėjo neužmiršti, kad ta bloga prigimtis dar pasireikš. Nors, sakyčiau, tai tavo itališkas kraujas paskatino imtis nuodų.

– Kaip jūs drįstate taip kalbėti?

– Ką noriu, tą kalbu. Juk nepaneigsi, kad kažkas mėgino nunuodyti mano mamą? O kas gi tai galėtų daryti? Kam atiteks milžiniškas palikimas, mirus mamai? Tau, Gina, ir gali būti tikra, kad policija tą faktą turi galvoje.

Vis dar virpėdama, Mildred greitai nuėjo.

– Nenormalu, – tarė Aleksas. – Tikrai nenormalu. Bet *labai* įdomu. Tai verčia susimąstyti apie velionį Kenoną Stretą... gal religiniai skrupulai? O gal jis buvo impotentas?

– Nebūk bjaurus, Aleksai. O, kaip aš jos nekenčiu, nekenčiu, nekenčiu!

Gina užlaužė rankas ir įnirtingai pakratė.

– Laimė, kad neturėjai po ranka peilio, – tarė Aleksas. – Jei būtum turėjusi, brangioji madam Stret būtų kai ką sužinojusi apie žmogžudystę, žiūrint iš aukos pozicijų.

Nusiramink, Gina. Nebūk tokia melodramiška kaip italų operoje.

– Kaip ji drįsta sakyti, kad aš mėginau nunuodyti senelę?

– Na, mieloji... *kažkas* juk bandė ją nunuodyti. O ieškant motyvo, tu juk puikiausiai tinki, argi ne taip?

– Aleksai! – Gina sunerimusi pažvelgė į jį. – Nejaugi ir policija taip mano?

– Ne taip lengva suprasti, ką ta policija mano... Savo planų jie neatskleidžia. Na, žinoma, jie kvailiai. Man tai primena...

– Kur tu eini?

– Darbuotis. Turiu idėją.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

– Sakote, kažkas mėgino mane nunuodyti?

Kerės Luizos balse nuskambėjo sumišimo ir netikėjimo gaida.

– Žinote, tiesiog negaliu patikėti... – pridūrė ji.

Primerkusi akis ji minutėlę palaukė.

– Nenorėjau tau to sakyti, mieloji, – švelniai tarė Luisas.

Ji kone nejučia ištiesė jam ranką, o jis ją paėmė. Šalia sėdėjusi mis Marpl su užuojauta palingavo galvą. Kerė Luiza atsimerkė.

– Ar tai tiesa, Džeine? – paklausė ji.

– Bijau, kad taip, mano miela.

– Vadinasi, viskas... – Kerės Luizos balsas užlūžo.

Po kurio laiko ji tęsė:

– Aš visada maniau, jog žinau, kas realu, o kas ne... Tai neatrodė realu – bet taip yra... Vadinasi, aš ir visur kitur galėjau klysti... Bet kas galėjo man taip daryti? Kas šiuose namuose galėjo norėti... mane *nužudyti*?

Jos balsas vis dar skambėjo nepatikliai.

– Apie tai aš turėjau pagalvoti, – tarė Luisas. – Kaip aš klydau!

– O Kristianas apie tai žinojo? Tai daug ką paaiškintų.

– Ką paaiškintų? – paklausė Luisas.

– Jo elgesį, – atsakė Kerė Luiza. – Žinai, jis buvo labai keistas. Kaip nesavas. Jis atrodė... susirūpinęs dėl manęs... tarsi norėtų man kažką pasakyti... bet nepasakė. Jis klausė manęs, ar stipri mano širdis. Ir kaip pastaruoju metu jaučiuosi. Gal mėgino man kažką užsiminti. Bet kodėl nepasakė tiesiai? Juk kur kas paprasčiau pasakyti į akis.

– Jis nenorėjo... tavęs skaudinti, Karolina.

– Skaudinti? Bet kodėl... O, supratau... – Jos akys išsiplėtė. – Tai štai, *kaip* tu manai. Bet tu klysti, Luisai, labai klysti. Gali būti tuo tikras.

Jos vyras stengėsi nežiūrėti jai į akis.

– Man labai gaila, – po minutės kitos tarė madam Serokold. – Bet negaliu patikėti, kad pastaruoju metu visa tai nutiko iš tikrųjų. Tie Edgaro šūviai į tave. Gina ir Stepanas. Ta juokinga saldainių dėžutė. Tai tiesiog *netiesa*.

Niekas nepratarė nė žodžio.

Karolina Luiza Serokold atsiduso.

– Atrodo, tarsi ilgą laiką būčiau gyvenusi anapus realybės... – tarė ji. – Prašau jus abu, palikite mane vieną... Noriu pamėginti suprasti...

II

Mis Marpl nulipo laiptais ir įėjo į didžiąją salę. Aleksas Restarikas stovėjo prie arkinių durų, kažkaip nenatūraliai ištiesęs ranką.

– Užeikite, užeikite, – linksmai pakvietė jis, tarsi būtų didžiosios salės šeimininkas. – Aš tik svarsčiau apie vakar vakarą.

Luisas Serokoldas, kuris atsekė paskui mis Marpl iš Kerės Luizos svetainės, perėjęs per didžiąją salę, užsidarė savo kabinete.

– Mėginate rekonstruoti nusikaltimą? – vos suvaldydama smalsumą, paklausė mis Marpl.

– A? – Aleksas susiraukęs pažvelgė į ją. Paskui jo kakta išsilygino. – Ach *štai kas*, – tarė jis. – Ne, ne visai taip. Aš žiūriu į šį reikalą iš visai kitos perspektyvos. Aš įsivaizduoju, kad čia teatras. Ne tikras, bet tariamas! Nagi, prieikite. Įsivaizduokite sceną. Apšvietimas, įėjimai, išėjimas. Dramatiški personažai. Triukšmas. Visa tai labai įdomu. Ši idėja ne mano vieno. Ją man davė inspektorius. Manau, jis gana žiaurus žmogus. Šįryt jis padarė viską, kad mane išgąsdintų.

– Ir išgąsdino?

– Nesu tuo tikras.

Aleksas papasakojo apie inspektoriaus eksperimentą ir konsteblio Dogeto lakstymą, matuojant laiką.

– Laikas toks apgaulingas, – tarė jis. – Atrodo, kažkas trunka taip ilgai, o iš tikrųjų visai ne.

– Būtent, – pritarė mis Marpl.

Kad atstovautų auditorijai, ji perėjo į kitą vietą. Dabar sceną sudarė didžiuliu gobelenu uždengta ir viršuje šešėlyje skendinti siena, didelis pianinas bei langas su krėslu prie jo. Netoli krėslo buvo durys į biblioteką. Pianinio kėdutė stovėjo vos per 2,5 metro nuo durų, atsiveriančių į kvadratinį vestibiulį, kuris vedė į koridorių. Du labai patogūs išėjimai! Auditorija, žinoma, puikiausiai juos abu matė...

Tačiau vakar vakare jokių žiūrovų nebuvo. Tai yra, niekas nematė tos scenos, kurią dabar stebėjo mis Marpl. Vakar visi sėdėjo nugara į šią sceną.

„Kažin, kiek reikėjo laiko, – svarstė mis Marpl, – kad išsmuktum iš kambario, perbėgtum koridorium, nušautum Gulbrandseną ir grįžtum atgal? Ne taip jau daug, kaip galėtų atrodyti. Matuojant minutėmis ir sekundėmis, tai išties labai trumpas laiko tarpas...“

Ir ką turėjo galvoje Kerė Luiza, sakydama savo vyrui: „Tai štai, *kaip* tu manai. Bet tu klysti, Luisai!“

– Turiu pripažinti, kad tai buvo labai įžvalgi inspektoriaus pastaba, – pertraukė jos apmąstymus Alekso balsas. – Apie realistišką sceną. Padarytą iš medžio bei karto-

no, suklijuotą klijais bei vienodai tikrovišką ir dekoruotoje, ir nedekoruotoje pusėje. Jis pasakė: „Iliuziją sukuria auditorijos akys“.

– Kaip fokusininkai, – tyliai sumurmėjo mis Marpl. – *Tai daroma su veidrodžiais* – atrodo, tokia yra žargono frazė.

Kiek uždusęs įbėgo Stepanas Restarikas.

– Ei, Aleksai! – pašaukė jis. – Tas žiurkiūkštis, Ernis Gregas... Nežinau, ar jį prisimeni?

– Tas, kuris vaidino Festą tavo pastatytoje „Dvyliktojoje naktyje“? Atrodė gana talentingas.

– Taip, gabumų jam netrūksta. Ir rankas turi. Sumeistrauja mums kai ką. Tačiau svarbu ne tai. Jis gyrėsi Ginai, kad naktimis pabėga ir vaikštinėja apylinkėse. Sako, jog klaidžiodamas vakar naktį kažką matė.

Aleksas staigiai atsigręžė.

– Ką matė?

– Sako, nepasakos. Esu tikras, kad jis tik nori pasirodyti ir atkreipti į save dėmesį. Jis siaubingas melagis, bet gal vis dėlto reikėtų apklausti.

– O aš palikčiau jį ramybėje, – griežtai tarė Aleksas. – Tegul nemano, kad mes juo labai domimės.

– Galbūt... Taip, manau, tu teisus. Bent jau šį vakarą.

Stepanas nuėjo į biblioteką.

Mis Marpl, iš lėto eidama aplink salę, susidūrė su Aleksu Restariku, kuris staigiai atšoko atgal.

– Labai atsiprašau, – tarė mis Marpl.

Aleksas susiraukė ir išsiblaškęs burbtelėjo:

– Prašau atleisti. – Paskui nustebęs pridūrė: – O, tai *jūs*.

Mis Marpl pasirodė keista, kad taip sako žmogus, su kuriuo ji ką tik gana ilgai kalbėjosi.

– Aš užsigalvojau, – pasiaiškino Aleksas Restarikas. – Tas Ernis... – Jis mostelėjo abiem rankomis.

Paskui, staiga susikaupęs, perėjo per salę į biblioteką ir užsidarė duris.

Už uždarų durų pasigirdo tylūs balsai, bet mis Marpl į juos beveik nekreipė dėmesio. Jos nesudomino vikruolis

Ernis nei tai, ką jis matė ar apsimetė matęs. Ją buvo apėmusi stipri nuojauta, kad Ernis nieko nematė. Ji nė minutei nepatikėjo, kad tokią šaltą ūkanotą naktį, kokia buvo praėjusioji, berniūkštis būtų varginęsis, atrakinėdamas spynas, o paskui klaidžiojęs po parką. Veikiausiai tą naktį jis kojos nekėlė į lauką. Tiesiog pasigyrė.

„Kaip Džonis Bekhauzas", – pagalvojo mis Marpl, kuri visada turėjo pakankamai pavyzdžių iš Sent Meri Mydo gyvenimo.

„Mačiau jus vakar vakare", – šią repliką Džonis Bekhauzas mesteldavo kiekvienam, ką, jo nuomone, tai galėjo paveikti.

Tai buvo stebėtinai sėkminga pastaba. „Juk taip daug žmonių būna ten, kur jie nenori būti pamatyti!" – mąstė mis Marpl.

Paskui ji nuvijo mintis apie Džonį ir atkreipė dėmesį į kažkokias Alekso perpasakotas inspektoriaus Kurio pastabas. Tos pastabos davė Aleksui idėją. Mis Marpl nebuvo tikra, ar tik nekilo idėja ir jai pačiai. Ta pati idėja? Ar kita?

Ji stovėjo toje vietoja, kur ką tik buvo Aleksas Restarikas. Ir galvojo: „Tai netikra salė. Tai tik kartonas, drobės ir medis. Teatro scena..." Jos galvoje aidėjo padrikos frazės. „Iliuzija..." „Auditorijos akyse." „Tai daroma su veidrodžiais..." Dubenys su auksiniais karosais... spalvoto kaspino jardai*... pranykstančios ledi...visos fokusininko meno puošmenos ir akių apgaulė...

Kažkas suvirpėjo jos pasąmonėje – kažkoks vaizdinys... kažkas, ką pasakė Aleksas... kažkas, ką jis jai papasakojo... Uždusęs ir sunkiai šnopuojantis konsteblis Dogetas... Šnopuojantis... Kažkas virptelėjo jos prote... ir staiga mintys susitelkė į tai...

– Na, *žinoma*! – tarė mis Marpl. – Taip ir bus...

---

* 91,44 cm

AŠTUONIOLIKAS SKYRIUS

– Oi, Valiau, kaip tu mane išgąsdinai!

Gina, išnirusi iš teatro pastato šešėlio, kiek atšoko, kai prieblandoje materializavosi Valterio Hudo figūra. Dar nebuvo visiškai sutemę, bet tvyrojo vaiduokliška prieblanda, kurioje daiktai praranda realumą ir įgauna fantastiškus nakties košmaro pavidalus.

– Ką čia veiki? Juk niekada nesiartindavai prie teatro.

– O gal aš ieškojau tavęs, Gina. Juk būtent čia galima tave rasti, ar ne?

Valius kalbėjo švelniai, kiek tęsdamas žodžius, nesukeldamas jokios negeros nuojautos, tačiau Gina suvirpėjo.

– Tai darbas, ir man jis patinka. Aš mėgstu dekoracijų sukurtą atmosferą bei apskritai užkulisius.

– Taip. Tai tau daug ką reiškia. Aš jau supratau. Sakyk, Gina, kaip tu manai, kada bus išaiškintas visas šis reikalas?

– Dar rytoj vyks apklausa. O paskui tyrimas bus atidėtas maždaug dviem savaitėms. Bent jau taip leido suprasti inspektorius Kuris.

– Dviem savaitėms, – susimąstęs pakartojo Valius. – Aišku. Sakykime, trims. O po to – mes laisvi. Aš grįšiu į Valstijas.

– O! Bet aš negaliu taip skubėti, – sušuko Gina. – Negaliu palikti senelės. O be to, mes statome du naujus spektaklius...

– Aš nesakiau „*mes*“. Aš pasakiau „*aš* grįšiu“.

Gina sustingo ir pažvelgė į savo vyrą. Dėl kažkokio šešėlių sukurto efekto jis atrodė labai didelis. Didžiulė, rami figūra... ir šiek tiek – bent jau jai taip pasirodė – grėsminga... Iškilusi virš jos. Grasinanti... Kuo?

– Nori pasakyti... – Ji padvejojo. – Tu nenori, kad aš važiuočiau kartu?

– Kodėl gi, ne... Aš to nesakiau.

– Tai tau nesvarbu, važiuosiu aš ar ne? Taip?

Jos balsas nuskambėjo piktokai.

– Klausyk, Gina. Atėjo laikas atskleisti kortas. Tuokdamiesi mes mažai žinojome vienas apie kitą – ir apie kilmę, ir apie gimines. Manėme, jog tai nesvarbu. Mums atrodė, jog svarbiausia, kad esame kartu. Ką gi, šis etapas praėjo. Tavo giminėms aš nerūpėjau ir... nerūpiu. Gal jie ir teisūs. Esu jiems svetimas. Bet jeigu manai, kad pasiliksiu čia, kažko lauksiu ir dirbsiu keistus darbus, kuriuos laikau beprotybe... ką gi, manyk iš naujo! Aš noriu gyventi savo šalyje ir dirbti tai, kas man patinka ir ką sugebu. Mano nuomone, žmona turėtų eiti kartu su senaisiais pionieriais, pasirengusi viskam – sunkumams, svetimiems kraštams, pavojams, sudėtingoms aplinkybėms... Galbūt prašyti tavęs šito yra per daug, tačiau arba tai, arba nieko! Gal aš pernelyg skubinau tave susituokti. Jei taip, geriau atsikratyk manimi ir pradėk viską iš naujo. Tavo valia. Jei tau labiau patinka vienas iš šių menininkų – tai tavo gyvenimas ir gali rinktis. O aš važiuoju mano.

– Tu tikras *kiaulė*, – išrėžė Gina. – Man gerai ir čia.

– Tikrai? O man tai ne. Tau turbūt patinka net ta žmogžudystė?

Gina giliai įkvėpė.

– Kaip žiauru taip kalbėti. Aš labai mylėjau dėdę Kristianą. Ir nejaugi tu nesupranti, kad kažkas ištisus mėnesius patyliukais nuodijo senelę? Tai siaubinga!

– Sakau tau, man čia nepatinka. Nepatinka tai, kas čia vyksta. Aš nusiplaunu.

– Kas tau leis?! Gal nesupranti, kad turbūt būsi suimtas dėl dėdės Kristiano nužudymo? Man labai nepatinka inspektoriaus Kurio žvilgsniai į tave. Jis kaip tas katinas, išleidęs aštrius nagus, tik ir tyko pelės. Neabejoju, jis griebs tave – vien dėl to, kad buvai išėjęs iš salės pataisyti tų saugiklių, ir todėl, kad esi anglas.

– Pirmiau reikia įrodymų.

– Man baisu dėl tavęs, Valiau, – sudejavo Gina. – Visą laiką buvo baisu.

– Nėra ko bijoti. Sakau, jie neturi prieš mane įrodymų!

Toliau iki namo jiedu ėjo tylėdami. Paskui Gina tarė:

– Nemanau, jog tu tikrai nori, kad grįžčiau su tavim į Ameriką...

Valteris Hudas nieko neatsakė.

Gina Hud atsigręžė į jį ir sutrepsėjo kojomis.

– Nekenčiu tavęs. Nekenčiu. Tu siaubingas... gyvulys... žiaurus, bejausmis gyvulys. O aš tai stengiausi dėl tavęs! Tu nori manimi atsikratyti. Tau nesvarbu, kad daugiau manęs nebepamatysi. Ką gi, man irgi nesvarbu, kad *aš tavęs* nebepamatysiu! Buvau tikra kvailė, kad tekėjau už tavęs, tad pasistengsiu kuo greičiau išsiskirti. Ištekėsiu už Stepano ar Alekso ir būsiu daug laimingesnė, negu su tavim. O tu, tikiuosi, grįžęs į Valstijas vesi kokią nors šlykščią mergšę, kuri pavers tavo gyvenimą pragaru!

– Puiku! – atkirto Valius. – Štai ir išsiaiškinom!

II

Mis Marpl pamatė Giną ir Valterį kartu grįžtančius namo. Ji stovėjo toje vietoje, kur inspektorius Kuris atliko savo eksperimentą su konstebliu Dogetu. Išgirdusi už nugaros mis Belever balsą, ji krūptelėjo.

– Sušalsite, mis Marpl, taip stovėdama. Saulė jau nusileido.

– Aš mąsčiau apie fokusininko triukus, – tarė mis

Marpl. – Žiūrint sunku suprasti, kaip jie atliekami, tačiau kai kas nors paaiškina, viskas atrodo taip absurdiškai paprasta. (Nors net ir dabar aš neįsivaizduoju, kaip fokusininkai padaro dubenis su auksiniais ešeriais!) Ar kada nors matėte, kaip pusiau perkertama ledi – *toks* baisus triukas. Prisimenu, jis sužavėjo mane, kai buvau vienuolikos metų. Niekada nebūčiau *galėjusi* suprasti, kaip tai padaroma. Tačiau kitą dieną kažkokiame laikraštyje perskaičiau straipsnį, kur viskas buvo paaiškinta. Ar jums neatrodo, kad redaktoriams nereikėjo to daryti? Pasirodė, kad buvo ne viena mergina, o *dvi*. Vienos galva, o kitos kojos. Jūs manote, kad tai viena mergina, o iš tikrųjų yra dvi. Vienodai gerai suveiktų ir atvirkštinis požiūris, ar ne?

Mis Belever žiūrėjo į ją kiek nustebusi.

Mis Marpl nedažnai kalbėjo taip neaiškiai. „Senam žmogui viso to jau per daug“, – pagalvojo ji.

– Kai žiūrite tik į vieną dalyko pusę, tai ir matote tik vieną pusę, – tęsė mis Marpl. – Tačiau viskas puikiausiai sustoja į savo vietas, kai suvokiate, kas yra tikrovė, o kas iliuzija. – Ji patylėjo ir netikėtai paklausė: – Ar Kerė Luiza... gerai jaučiasi?

– Taip, – atsakė mis Belever. – Gerai, bet tikriausiai patyrė šoką, sužinojusi, kad kažkas nori ją nužudyti. Tai turėjo ją be galo sukrėsti, nes ji nesupranta, kad pasaulyje egzistuoja blogis.

– Kerė Luiza supranta ir tai, ko mes nesuprantame, – susimąsčiusi tarė mis Marpl. – Ir visada suprato.

– Aš žinau, ką jūs turite galvoje... Bet ji negyvena realiame pasaulyje.

– Argi?

Mis Belever nustebusi pažvelgė į pašnekovę.

– Nesu sutikusi labiau nežemiško žmogaus nei Kara...

– Galbūt jūs nepagalvojote... – buvo bepradedanti mis Marpl, bet nutilo, nes pro šalį sparčiu žingsniu praėjo Edgaras Losonas. Jis droviai linktelėjo, bet net nepažvelgė joms į akis.

– Dabar prisiminiau, į ką jis man panašus, – tarė mis Marpl. – Tai dingtelėjo man vos prieš kelis akimirksnius. Jis man primena jaunuolį, vardu Leonardas Vilis. Jo tėvas buvo stomatologas, tačiau kai jis paseno, apako ir jo rankos pradėjo drebėti, žmonės mieliau kreipdavosi į sūnų. Senis dėl to labai krimtosi, jautėsi niekam nebereikalingas. O Leonardas buvo itin minkštaširdis ir kvailokas, tad pradėjo apsimetinėti, kad geria daugiau negu dera. Jis visada atsiduodavo viskiu ir, atėjus pacientams, dėdavosi visiškai girtas. Mat norėjo, kad žmonės grįžtų pas tėvą ir kalbėtų, jog jaunesnysis gydytojas niekam tikęs.

– Ir jie grįžo?

– Žinoma, ne, – atsakė mis Marpl. – Kiekvienas, bent kiek sveiko proto turintis žmogus galėjo jam pasakyti, kas nutiks! Ligoniai pradėjo eiti pas misterį Reilį, vyriausiąjį stomatologą. Taigi daugelis geraširdžių yra ne itin protingi. Be to, Leonardo Vilio elgesys buvo toks neįtikinamas... Jo apsimestinis girtumas nė per nago juodymą nebuvo panašus į tikrą. Žinote, jis tikrai padaugindavo viskio – be saiko pildavosi jį sau ant drabužių.

Jos įėjo į namą per šonines duris.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Abi moterys rado šeimą susirinkusią bibliotekoje. Luisas vaikštinėjo pirmyn atgal, ore tvyrojo įtampa.

– Kas atsitiko? – paklausė mis Belever.

– Vakar per vakarinį patikrinimą nebuvo Ernio Grego, – trumpai atsakė Luisas.

– Jis pabėgo?

– Nežinia. Maverikas su keliais darbuotojais ieško jo po visas apylinkes. Jei nerasime, teks kreiptis į policiją.

– Senele! – Išgąsdinta išblyškusio Kerės Luizos veido, Gina pribėgo prie jos. – Tu blogai atrodai...

– Man skaudu. Vargšas berniukas...

– Šį vakarą rengiausi jį paklausinėti, ar jis vakar matė ką nors svarbaus. Ketinau jam pasiūlyti gerą tarnybą ir, maniau, aptaręs tai, pereisiu prie kitos temos. O dabar... – jis nutilo.

Mis Marpl tylutėliai sumurmėjo:

– Kvailas berniūkštis... Vargšas kvailas berniūkštis...

Ji palingavo galvą, o madam Serokold atsargiai paklausė:

– Vadinasi, ir *tu* taip manai, Džeine...?

Įėjo Stepanas Restarikas.

– Pasigedau t avęs teatre, Gina. Atrodo, sakei, kad būsi... Ei, kas atsitiko?

Luisas vėl viską papasakojo, o kai jis baigė, įėjo daktaras Maverikas, vedinas šviesiaplaukiu, raudonskruosčiu berniuku įtartinai angeliška veido išraiška. Mis Marpl prisiminė, kad jis buvo per vakarienę tą dieną, kai ji atvažiavo į Stongeitą.

– Aš atvedžiau Artūrą Dženkinsą, – tarė daktaras Maverikas. – Atrodo, jis buvo paskutinis, kuris kalbėjosi su Erniu.

– Nagi, Artūrai, – tarė Luisas Serokoldas, – padėk mums, jei gali. Kur dingo Ernis? Ar tai tik pokštas?

– Nežinau, sere. Tikrai nežinau. Jis man nieko nepasakė. Buvo visas pasinėręs į darbą teatre, ir viskas. Minėjo, jog turi stulbinančią idėją scenarijui, kurį madam Hud ir misteris Stepanas laikė itin pavykusiu.

– Tai jau kas kita, Artūrai. Ernis tvirtino, kad vakar vakare, po to, kai visos durys buvo užrakintos, vaikštinėjo po apylinkes. Ar tai tiesa?

– Aišku, ne. Jis tik gyrėsi. Tas Ernis – siaubingas melagis. *Jis* niekada neišeidavo naktimis. Girdavosi, kad gali, bet ne taip jau gerai išmanė tas spynas! Nieko joms negalėjo padaryti. Bent jau praėjusį vakarą jis buvo kambary – tai aš tikrai žinau.

– Gal taip sakai, tik norėdamas, kad mes nusiramintume, Artūrai?

– Prisiekiu, – nekaltu balsu tarė Artūras.

Luisas neatrodė visiškai patenkintas.

– Klausykite, – staiga tarė daktaras Maverikas. – Kas tai?

Iš lauko atsklido balsai. Plačiai atsilapojo durys, ir išblyškęs kaip popierius įžengė akiniuotasis misteris Baumgartenas. Vos atgaudamas kvapą, jis prašvokštė:

– Mes jį... juos radome. Tai klaiku...

Jis susmuko ant krėslo ir ranka pasirėmė kaktą.

– Ką reiškia... juos? – griežtai paklausė Mildred Stret.

Baumgartenas visas virpėjo.

– Ten, teatre, – suvapėjo jis. – Sutraiškytomis kaukolėmis... Tikriausiai ant jų nukrito kažkas labai sunkaus. Aleksas Restarikas ir tas berniūkštis Ernis Gregas. Abu negyvi...

DVIDEŠIMTAS SKYRIUS

– Atnešiau tau puodelį stipraus sultinio, Kere Luiza, – tarė mis Marpl. – Prašau, išgerki.

Madam Serokold atsisėdo didelėje raižytoje ąžuolinėje lovoje su baldakimu. Ji atrodė tokia maža, kaip vaikas. Jos skruostai buvo praradę savo rausvumą, o žvilgsnis buvo keistai bereikšmis.

Ji paklusniai paėmė iš mis Marpl sultinį ir ėmė gurkšnoti. Mis Marpl atsisėdo ant kėdės šalia lovos.

– Iš pradžių Kristianas, – tarė Kerė Luiza, – o dabar Aleksas ir... tas vargšas kvailutis šmaikštuolis Ernis. Nejaugi jis iš tikrųjų... ką nors žinojo?

– Nemanau, – atsakė mis Marpl. – Jis tiesiog melavo – norėjo pasirodyti ypatingas, užsimindamas, kad kažką matė ar žino. Visa tragedija, kad kažkas tais melais patikėjo...

Kerė Luiza suvirpėjo. Jos akys vėl nukrypo į tolį.

– Mes norėjome taip daug padaryti dėl šių berniukų... Kai ką ir padarėme. Kai kurie iš jų puikiausiai atsistojo ant kojų. Vienas kitas užima tikrai atsakingą postą. Buvo ir tokių, kurie nusirito atgal – nieko nepadarysi. Šiuolaikinis civilizuotas gyvenimas toks sudėtingas – pernelyg sudėtingas paprastai ir primityviai prigimčiai. Žinai, koks yra svarbiausias Luiso planas? Jis visada buvo įsitikinęs, kad pervežimas iš vienos vietos į kitą praeityje išgelbėjo

daugelį potencialių nusikaltėlių. Jie buvo plukdomi į užjūrio šalis ir pradėdavo gyvenimą iš naujo paprastesnėje aplinkoje. Tuo remdamasis, jis nori sukurti šiuolaikinę struktūrą. Nupirkti didelę teritoriją arba salyną. Keletą metų tai finansuoti ir sukurti kooperacinę, save išsilaikančią bendruomenę, kurioje kiekvienas turėtų savo dalį. Tačiau ši bendruomenė turi gyventi atsiskyrusi, kad galėtų būti užkirstas kelias bet kokiai pagundai grįžti į miestą, prie įprastinio netikusio gyvenimo būdo. Tai jo svajonė. Tačiau tam, žinoma, reikia krūvos pinigų, o šiandien ne taip jau daug filantropų, turinčių viziją. Mums reikalingas kitas Erikas. Erikas būtų buvęs entuziastas.

Mis Marpl paėmė mažas žirklutes ir ėmė smalsiai jas apžiūrinėti.

– Kokios keistos žirklutės, – tarė ji. – Dvi skylės pirštams vienoje pusėje ir dvi kitoje.

Kerės Luizos žvilgsnis sugrįžo iš tų bauginančių tolumų.

– Šįryt man jas atnešė Aleksas, – tarė ji. – Sakė, kad su jomis lengviau nusikirpti dešinės rankos nagus. Mielas berniukas, jis buvo toks entuziastingas. Ragino mane jas tučtuojau išbandyti.

– Ir turbūt susirinko nukirptus nagus bei tvarkingai juos išnešė, – tarė mis Marpl.

– Taip, – atsakė Kerė Luiza. – Jis... – staiga ji nutilo. – Bet iš kur tu žinai?

– Aš mąsčiau apie Aleksą. Jis buvo protingas. Taip, jis buvo protingas.

– Nori pasakyti... kad dėl to ir žuvo?

– Manau, kad taip.

– Jis ir Ernis... Kas galėjo pagalvoti? Kada tai nutiko?

– Šį vakarą. Gal tarp šeštos ir septintos valandos...

– Po to, kai jie užbaigė dienos darbus?

– Taip.

Tą vakarą ten buvo Gina... ir Valius Hudas. Stepanas irgi sakėsi buvo nuėjęs ieškoti Ginos... Tačiau, kad ir kaip ten klostėsi, juk bet kas galėjo...

Mis Marpl minčių srautą netikėtai pertraukė Kerė Luiza, ramiai paklausdama:

– Ką tu žinai, Džeine?

Mis Marpl staigiai atsigręžė į ją. Dviejų moterų žvilgsniai susitiko.

– Jei būčiau visiškai tikra... – iš lėto prabilo mis Marpl.

– Manau, tu esi tikra, Džeine.

– Ką norėtum, kad aš padaryčiau? – lėtai tardama žodžius, paklausė Džeinė Marpl.

Kerė atsilošė ant savo pagalvių.

– Tai tavo rankose, Džeine... Pasielk taip, kaip tau atrodo teisingiausia.

Ji užsimerkė.

– Rytoj... – Mis Marpl padvejojo. – Aš pamėginsiu pasikalbėti su inspektorium Kuriu, jeigu jis išklausys...

DVIDEŠIMT PIRMAS SKYRIUS

Inspektorius Kuris nekantriai tarė:

– Taip, mis Marpl?

– Gal galėtume nueiti į didžiąją salę?

Inspektorius Kuris kiek nustebo.

– Ar jums atrodo, kad ten bus jaukiau? Juk čia...

Jis apžvelgė kabinetą.

– Aš galvoju ne apie jaukumą. Norėčiau jums kai ką parodyti. Tai, ką man padėjo pamatyti Aleksas Restarikas.

Inspektorius Kuris, sulaikęs atodūsį, atsistojo ir nusekė paskui mis Marpl.

– Su jumis kas nors kalbėjosi? – viltingai paklausė jis.

– Ne, – atsakė mis Marpl. – Svarbu ne tai, ką kalba žmonės. Šiuo atveju visa esmė fokusininko triukuose. Žinote, tai daroma su veidrodžiu... toks dalykas... jei mane suprantate.

Inspektorius Kuris nesuprato. Jis tik spoksojo į ją ir svarstė, ar mis Marpl sveiko proto.

Mis Marpl atsistojo į reikiamą vietą ir pakvietė inspektorių atsistoti šalia jos.

– Norėčiau, kad įsivaizduotumėte, jog ši vieta yra teatro scena, inspektoriau. Kaip buvo tą naktį, kai buvo nužudytas Kristianas Gulbrandsenas. Jūs esate čia, auditorijoje, ir žvelgiate į žmones scenoje. Į madam Serokold, mane,

Madam Stret, Giną ir Stepaną... Kaip ir scenoje, čia yra įėjimai bei išėjimai, ir personažai keičia savo padėtį. Tik, būdami auditorijoje, jūs nepagalvojate, kur jie iš tikrųjų nueina. Jie eina „prie lauko durų" arba „į virtuvę", o prasivėrus durims, jūs matote kraštelį dekoracijų. Tačiau *iš tikrųjų* jie, žinoma, išeina į užkulisius, kur zuja dailidės ir elektrikai bei kiti personažai laukia savo pasirodymo. Jie išeina... į kitą pasaulį.

– Ne visiškai suprantu, mis Marpl...

– O, aš žinau... Sutinku, kad tai skamba labai kvailai... bet jeigu įsivaizduotumėte visa tai kaip spektaklį ir sceną „didžioji salė Stongeite"... kas gi būtų už scenos? Turiu galvoje – kas sudarytų *užkulisius*? *Terasa*, tiesa? Terasa *ir daugybė į ją atsiveriančių langų*. Matote, būtent taip atliekamas triukas. Aš apie tai pagalvojau, prisiminusi fokusą su moterimi, kuri perkertama pusiau.

– Moteris, perkertama pusiau? – Inspektorius Kuris jau net sudvejojo, ar mis Marpl viso proto.

– Tai be galo jaudinantis triukas. Turbūt ir jūs jį matėte... Tik jame dalyvauja ne viena, o dvi moterys. Vienos galva, o kitos kojos. Atrodo vienas žmogus, o iš tikrųjų du. Taigi, manau, *gali būti ir atvirkščiai. Du* žmonės gali būti vienu žmogumi.

– Du žmonės vienu? – Šis pokalbis, atrodė, varė inspektorių Kurį į neviltį.

– Taip. Neilgam. Per kiek laiko jūsų konsteblis atbėgo iš parko į šį namą ir grįžo atgal? Per dvi minutes ir keturiasdešimt penkias sekundes, ar ne? Tam užtektų dar mažiau laiko. Nereikėtų nė dviejų minučių.

– Kam nereikėtų nė dviejų minučių?

– Triukui. Triukui, kuriame dalyvauja ne du, o vienas žmogus. Ten... kabinete. Mes žvelgiame tik į regimąją scenos dalį. Už scenos yra terasa ir *virtinė langų*. Taigi, kai kabinete yra du žmonės, visai nesunku atsidaryti langą, iššokti per jį, perbėgti terasą (Aleksas girdėjo žingsnius), įsmukti per šonines duris, nušauti Kristianą Gulbrandseną

ir bėgte grįžti atgal. O tuo metu kabinete likęs kitas žmogus kalba abiem balsais, kad mes visi būtume tikri, jog ten yra *du* žmonės. Didžiąją laiko dalį taip ir buvo, bet ne tą trumpą, mažiau kaip dvi minutes trukusį laikotarpį.

Inspektorius Kuris pagaliau atgavo amą.

– Norite pasakyti, kad tai *Edgaras Losonas* perbėgo terasą ir nušovė Gulbrandseną? Edgaras Losonas, kuris nuodijo ir madam Serokold?

– Matote, inspektoriau, *niekas nenuodijo madam Serokold*. Tai buvo tik klaidinantis manevras. Kažkas labai gudriai pasinaudojo tuo faktu, kad madam Serokold artrito keliami skausmai gana panašūs į apsinuodijimo arsenu simptomus. Tai seno fokusininko triukas – įbrukti jums neteisingą kortą. Juk taip lengva įpilti arseno į buteliuką tonizuojamojo preparato... ir visiškai nesunku išspausdinti kelias eilutes rašomąja mašinėle. Tačiau *tikroji* priežastis, dėl kurios misteris Gulbrandsenas atvyko čia, buvo labiausiai tikėtina priežastis – kažkoks su Gulbrandsenų patikėtiniais susijęs reikalas. Būtent pinigai. Tarkime, jog tai svetimo turto pasisavinimo atvejis – pasisavinimo stambiu mastu. Suprantate, kur tai veda? Į vieną vienintelį žmogų...

Inspektoriui Kuriui užgniaužė žadą.

– Luisas Serokoldas? – suvapėjo jis.

– *Luisas Serokoldas*... – atsakė mis Marpl.

DVIDEŠIMT ANTRAS SKYRIUS

Štai ištrauka iš laiško, kurį Gina Hudd parašė savo tetai madam Van Raidok:

...taigi matai, mieloji teta Ruta, visas šis reikalas buvo kaip košmaras – ypač jo pabaiga. Aš tau jau viską papasakojau apie tą juokdarį Edgarą Losoną. Jis visada buvo tikras zuikis – kai inspektorius klausinėdamas pradėjo spausti, jis visai ištižo ir ėmė drebėti kaip zuikis. Neatlaikė nervai, ir dėjo į padus – tiesiog pabėgo. Iššoko per langą, apibėgo aplink namą ir leidosi keliu. Pamatęs priešais ateinantį policininką, metėsi į šalį ir kaip padūkęs nulėkė prie ežero. Jis šoko į seną, supuvusią valtį, kuri metų metais trūnijo prie kranto, ir atsistūmė. Tai buvo tikra beprotybė, bet jis elgėsi kaip panikos apimtas zuikis. Tai pamatęs, Luisas sušuko: „Ta valtis supuvusi!" ir taip pat puolė ežero link. Valtis nuskendo, ir Edgaras dar kapanojosi vandeny. Jis nemokėjo plaukti. Luisas šoko į vandenį ir nuplaukė prie jo. Jis pačiupo Edgarą, tačiau jiedu įsipainiojo į nendres. Vienas iš inspektoriaus vyrų, prisirišęs virve, puolė jų gelbėti, bet irgi įsipainiojo, ir jį teko ištraukti. Teta Mildred kažkaip kvailai kartojo: „Jie nuskęs... jie nuskęs... jie nuskęs...", o senelė tiesiog atsakė: „Taip". nemoku apibūdinti, kaip nuskambėjo tas

jos vienintelis žodis. Tas paprastas „TAIP“, kuris perskrodė... kaip kardu.

Gal aš tiesiog melodramiškai nusiteikusi kvailė? Turbūt taip ir yra. Bet tas žodis nuskambėjo būtent taip...

O tada – kai viskas buvo baigta, juos ištraukė ir dar mėgino daryti dirbtinį kvėpavimą (bet veltui). Inspektorius priėjo prie mūsų ir tarė senelei: „Bijau, madam Serokold, jog vilties nebėra“. Senelė ramiausiai atsakė: „Ačiū, inspektoriau“.

Paskui ji apžvelgė mus visus. Mane, norinčią padėti, bet nežinančią kaip, Žoli, nuliūdusią, sutrikusią ir kaip paprastai pasirengusią patarnauti, rankas tiesiantį Stepaną, mieląją senutę mis Marpl, kuri atrodė tokia liūdna ir pavargusi, bei netgi Valių, kuris irgi buvo susikrimtęs. Visų akyse atsispindėjo meilė jai ir noras KAŽKĄ daryti.

Tačiau senelė tepasakė: „Mildred“. O teta Mildred atsakė: „Mama“. Ir jos kartu nuėjo į namą – įsikabinusi tetai Mildred į parankę, senelė atrodė tokia maža ir trapi. Lig tol aš niekada nesupratau, kaip jos viena kitą myli. Žinai, jos to nerodė, bet taip buvo visada.

Gina nustojo rašiusi ir pamirkė plunksnos galą. Paskui apibendrino:

O kai dėl mudviejų su Valiumi... Mes kuo greičiau grįšime į Valstijas...

DVIDEŠIMT TREČIAS SKYRIUS

– Kaip tu supratai, Džeine?

Prieš atsakydama, mis Marpl patylėjo. Ji žvelgė į kitus du – Kerę Luiza, dar liesesnę ir trapesnę nei buvo, tačiau keistai neįveikiamą, bei maloniai besišypsantį pagyvenusį vyriškį vešliais žilais plaukais. Tai buvo daktaras Galbraitas, Kromerio vyskupas.

Vyskupas paėmė Kerės Luizos ranką į savąją.

– Tai tau didžiulė širdgėla, mano vargšas vaike, ir didelis šokas.

– Širdgėla – taip, bet tikrai ne šokas.

– Ne, – sutiko mis Marpl. – Žinai, tai aš ir išsiaiškinau. Visi kartojo, kad Kerė Luiza gyvena kitame pasaulyje, toli nuo realybės. O iš tikrųjų, Kere Luiza, tu gyvenai būtent realybėje, ne iliuzijoje. Iliuzija tavęs niekada neapgaudinėjo taip, kaip daugelį iš mūsų. Staiga tai supratusi, aš nusprendžiau laikytis to, ką *tu* mąstai ir jauti. Tu buvai tikra, kad niekas nebando tavęs nunuodyti, tiesiog negalėjai tuo patikėti – ir buvai visiškai teisi, nes niekas to ir nedarė! Tu niekada netikėjai, kad Edgaras kaip nors pakenktų Luisui – ir vėlgi buvai teisi. Jis niekada *nebūtų* padaręs Luisui nieko bloga. Tu buvai įsitikinusi, jog Gina myli tik savo vyrą – ir tai buvo tikra teisybė.

– Taigi, žvelgdama tavo akimis, aš supratau, kad vis-

kas, kas *atrodo* tikra, yra tik iliuzija. Iliuzija, sukurta tam tikram tikslui – panašiai, kaip fokusininkai kuria iliuzijas, kad apgautų auditoriją. Mes ir buvome toji auditorija.

– Aleksas Restarikas pirmasis apčiuopė tiesą, nes jis turėjo šansą pažvelgti į situaciją iš kitos perspektyvos – iš išorės. Stovėdamas su inspektoriumi ant kelio ir žvelgdamas į namą, jis suprato, kokias galimybes suteikia langai. Jis prisiminė tą naktį girdėjęs nubėgančio žmogaus žingsnius, o eksperimentas su konstebliu jam leido suprasti, jog viskas vyksta daug greičiau, negu mes manome. Konsteblis sunkiai šnopavo, ir vėliau, apie tai pagalvojusi, aš prisiminiau, kaip tą vakarą atidaręs savo kabineto duris sunkiai orą gaudė ir Luisas Serokoldas. Matote, jis buvo ką tik gerokai pabėgiojęs...

– Tačiau atsparos taškas man buvo būtent Edgaras Losonas. Jis visada atrodė kažkoks keistas. Viskas, ką jis kalbėjo ar darė, buvo taip, kaip ir turi būti, bet jis pats – kažkoks ne toks. Mat iš tikrųjų jis buvo normalus jaunuolis, vaidinantis šizofreniką. Taigi jis visada buvo kiek didesnis už patį gyvenimą. Visada buvo teatrališkas.

– Tikriausiai visa tai buvo labai rūpestingai suplanuota bei apgalvota. Per paskutinį Kristiano apsilankymą Luisas turbūt suprato, jog kažkas jam sukėlė įtarimą. Jis pakankamai gerai pažinojo Kristianą, kad nujaustų – jeigu šis ką nors įtarė, nenurims, kol tie įtarinėjimai arba pasitvirtins, arba bus paneigti.

Kerė Luiza suvirpėjo.

– Taip, – tarė ji. – Kristianas buvo būtent toks. Lėtapėdis ir mėgstantis krapštytis, bet labai įžvalgus. Nežinau, kas sukėlė jam įtarimą, bet jis pradėjo gilintis ir... rado tiesą.

– Aš dabar gailiuosi, kad nebuvau sąžiningesnis patikėtinis, – įsiterpė vyskupas.

– Niekas ir nesitikėjo, kad jūs suprasite finansus, – atsakė Kerė Luiza. – Iš pradžių tai buvo misterio Gilfojaus sritis. Jam mirus, šį darbą visiškai perėmė didelę patirtį turėjęs Luisas. Ir jam, aišku, kilo tam tikrų idėjų.

Madam Serokold skruostai paraudo.

– Luisas buvo puikus žmogus, – tęsė ji. – Turėjo šviesią viziją ir karštai tikėjo, kad tai galima pasiekti... su pinigais. Jis geidė jų ne sau – bent jau nebuvo godus vulgariąja to žodžio prasme. Jį viliojo pinigų teikiama valdžia ir galimybė padaryti daug gerų darbų...

– Jis troško būti Dievu, – įgėlė vyskupas, ir jo balsas staiga tapo griežtas. – Jis užmiršo, kad žmogus tėra nuolankus Dievo valios įrankis.

– Vadinasi, jis pasisavino patikėtinių tvarkomas lėšas? – paklausė mis Marpl.

Daktaras Galbraitas padvejojo.

– Ne tik tai...

– Papasakokite jai, – paragino Kerė Luiza. – Ji mano seniausia draugė.

Ir vyskupas pradėjo pasakoti:

– Luisą Serokoldą būtų galima pavadinti tikru finansų magu. Puikiausiai tvarkydamas buhalteriją, jis pramogavo, kurdamas įvairiausius lengvai įvaldomus sukčiavimo būdus. Tai buvo tik akademinės studijos, tačiau įžvelgęs realią galimybę, kaip pasisavinti didžiulę pinigų sumą, jis pradėjo taikyti šiuos metodus praktiškai. Matote, jo žinioje buvo geriausios pajėgos. Iš čia patekusių berniūkščių jis subūrė nedidelę rinktinių grupelę. Tai buvo iš prigimties į nusikaltimus linkę vaikinukai, kurie mėgo riziką ir nestokojo intelekto. Mes dar visko iki galo neišsiaiškinome, bet atrodo, kad šis ezoterinis ratelis buvo slaptas bei specialiai apmokytas. Vėliau jie užėmė pagrindinius postus ir, vykdydami Luiso nurodymus, taip klastojo įrašus, kad didžiulės pinigų sumos būdavo pasisavinamos, niekam nė neįtariant. Spėju, kad operacijos bei jų atšakos buvo tokios sudėtingos, jog būtų praėję ištisi mėnesiai, kol auditoriai tai būtų išsiaiškinę. Taigi, slapstydamasis po įvairiais vardais, banko sąskaitomis ir kompanijomis, Luisas Serokoldas galėjo pasiglemžti didžiulę sumą. Ją ketino investuoti, užsienyje įkurdamas eksperimentinę

kolonija nepilnamečiams nusikaltėliams, kurie vėliau turėjo perimti tą teritoriją ir ją valdyti. Tai buvo fantastiška svajonė...

– Tai buvo svajonė, kuri galėjo išsipildyti, – tarė Kerė Luiza.

– Taip, ji galėjo išsipildyti. Tačiau Luiso Serokoldo priemonės šiam tikslui pasiekti buvo nesąžiningos, ir Kristianas Gulbrandsenas tai išsiaiškino. Jį tai labai sukrėtė, ypač supratus, ką Luisui gresiantis teismas gali reikšti jums, Kere Luiza.

– Štai kodėl jis manęs klausė, ar stipri mano širdis, ir atrodė susirūpinęs dėl mano sveikatos, – tarė Kerė Luiza. – Tada aš to negalėjau suprasti.

– Kai Luisas Serokoldas grįžo iš Šiaurės, Kristianas pasitiko jį kieme ir pasakė, jog žino, kas vyksta. Luisas, manau, sureagavo į tai ramiai. Vyrai susitarė padaryti viską, ką gali, kad jus apsaugotų. Kristianas pažadėjo parašyti man ir pakviesti atvykti čia kaip patikėtinių bendradarbį, kad kartu aptartume padėtį.

– Tačiau Luisas Serokoldas jau, aišku, buvo pasirengęs šiam atvejui, – tarė mis Marpl. – Viskas buvo suplanuota. Jis atsivežė jaunuolį, kuris turėjo namiškiams vaidinti Edgarą Losoną. Žinoma, buvo ir tikrasis Edgaras Losonas – tam atvejui, jeigu policija patikrintų jo įrašus. Šis apsimetėlis Edgaras tiksliai žinojo, ką turi daryti – vaidinti šizofrenišką persekiojimo auką ir suteikti Luisui Serokoldui alibi kelioms gyvybiški svarbioms minutėms.

– Buvo apgalvotas ir tolimesnis žingsnis. Toji Luiso istorija, kad jūs, Kere Luiza, buvote iš lėto nuodijama... Gerai pagalvojus, tampa aišku, jog Luisui buvo paranku sukurti įspūdį, jog tai *jam* pasakė Kristianas... Ir dar tos kelios eilutės, atspausdintos rašomąja mašinėle, laukiant policijos. O į tonizuojamuosius vaistus įpilti arseno buvo nesunku. Jums negrėsė joks pavojus – jis buvo čia pat ir būtų neleidęs jums išgerti. Šokoladiniai saldainiai tik su-

stiprino įspūdį, ir, žinoma, tikrieji saldainiai nebuvo užnuodyti – tik tie, kuriuos jis pakeitė, prieš perduodamas inspektoriui Kuriui.

– Tai nuspėjo ir Aleksas, – tarė Kerė Luiza.

– Taip... Todėl jis ir surinko jūsų nukarpytus nagus. Jų tyrimas galėjo atskleisti, ar iš tikrųjų ilgą laiką buvote nuodijama arsenu.

– Vargšas Aleksas... Vargšas Ernis.

Trumpam stojo tyla. Visi galvojo apie Kristianą Gulbrandseną, Aleksą Restariką, berniūkštį Ernį ir tai, kaip greitai žmogžudystė gali viską sugriauti bei deformuoti.

– Žinoma, – pagaliau prabilo vyskupas, – Luisas labai rizikavo, įtikinėdamas Edgarą tapti jo bendrininku, net jeigu vaikinas ir buvo jam po padu...

Kerė pakraipė galvą.

– Jis nebuvo Luisui po padu. Edgaras buvo atsidavęs mano vyrui.

– Taip, – tarė mis Marpl. – Kaip Leonardas Vilis savo tėvui. Aš galvoju, ar tik...

Ji mandagiai nutilo.

– Manau, tu pastebėjai, kokie jie panašūs? – paklausė Kerė Luiza.

– Tai tu visą laiką žinojai?

– Nujaučiau. Aš žinojau, kad prieš mums susipažįstant, Luisas turėjo trumpą meilės nuotykį su viena aktore. Jis pats man pasakojo. Nieko rimta. Ji buvo avantiūristė, ir jis jai visai nerūpėjo. Bet neabejoju, kad Edgaras buvo tikras Luiso sūnus...

– Taip, – tarė mis Marpl. – Tai viską paaiškina...

– Galiausiai juk jis atidavė už berniūkštį savo gyvybę, – tarė Kerė Luiza ir maldaujančiai pažvelgė į vyskupą. – Juk taip ir buvo.

Kurį laiką stojo tyla, paskui Kerė Luiza tarė:

– Džiaugiuosi, kad viskas baigėsi būtent taip... kad jis tikėjosi išgelbėti berniuką ir tam paaukojo savo gyvybę... Žmonės, kurie gali būti labai geri, gali būti ir labai blogi.

Aš visada žinojau, kad Luisas yra būtent toks... Bet... jis labai mane mylėjo... ir aš jį taip pat.

– Ar tu... kada nors jį įtarei? – paklausė mis Marpl.

– Ne, – atsakė Kerė Luiza. – Mane tiesiog apstulbino ta istorija apie nuodijimą. Aš žinojau, kad Luisas niekada manęs nenuodytų, tačiau tame Kristiano laiške buvo aiškiai pasakyta, kad *kažkas* mane nuodija... Taigi aš pamaniau, jog viskas, ką žinojau apie žmones, yra netiesa...

– O kai buvo rasti nužudyti Aleksas ir Ernis. Ar tada įtarei? – toliau klausinėjo mis Marpl.

– Taip, – atsakė Kerė Luiza. – Mat nusprendžiau, kad tai išdrįstų padaryti tik Luisas. Ir aš pradėjau bijoti tolimesnių jo veiksmų...

Ji kiek suvirpėjo.

– Aš žavėjausi Luisu. Žavėjausi jo... kaip čia pasakius... gerumu. Tačiau dabar suprantu, kad, jeigu esi geras, turi būti ir nuolankus.

Daktaras Galbraitas švelniai tarė:

– Būtent tai, Kere Luiza, mane visada ir žavėjo tavyje – tavo nuolankumas.

Mielos mėlynos akys iš nuostabos plačiai atsimerkė.

– Bet *aš* nesu nei protinga, ne ypatingai gera. Aš tegaliu žavėtis kitų žmonių gerumu.

– Mieloji Kerė Luiza... – ištarė mis Marpl.

EPILOGAS

– Manau, senelei bus tikrai gerai su teta Mildred, – tarė Gina. – Dabar teta Mildred atrodo kur kas gražesnė – ne tokia keista, jei suprantate, ką turiu galvoje.

– Suprantu, ką turite galvoje, – atsakė mis Marpl.

– Taigi mudu su Valiumi maždaug po dviejų savaičių išvykstame į Valstijas.

Gina akies krašteliu dirstelėjo į savo vyrą.

– Aš užmiršiu Stongeitą, Italiją ir visą savo vaikišką praeitį bei tapsiu šimtaprocentinė amerikietė. Į mūsų sūnų visada kreipsis kaip į „jaunesnįjį“. Aiškiau turbūt negalima pasakyti, ar ne, Valiau?

– Žinoma, ne, Keit, – pritarė mis Marpl.

Valius, atlaidžiai šypsodamasis senutei, dažnai painiojančiai vardus, švelniai ją pataisė:

– Gina, ne Keit.

Tačiau Gina nusijuokė.

– Ji žino, ką sako! Supranti... ji ir *tave* gali pavadinti Petruchio*!

– Aš tiesiog manau, – tarė mis Marpl Valteriui, – kad jūs elgėtės labai išmintingai, mano mielas berniuk.

* Keit, Petruchio – personažai iš V. Šekspyro komedijos „Užsispyrėlės sutramdymas“ (1593 m.)

– Ji mano, kad tu man labiausiai tinki į vyrus, – pajuokavo Gina.

Mis Marpl pažvelgė į vieną, paskui į kitą. „Kaip gražu, – pagalvojo ji, – matyti taip įsimylėjusius du jaunus žmones.“ Valteris Hudas buvo visiškai pasikeitęs – nebe tas paniurėlis, kurį ji sutiko, čia atvažiavusi, ó gerai nusiteikęs, besišypsantis milžinas...

– Judu man primenate... – buvo bepradedanti sakyti ji.

Gina šastelėjo į priekį ir tvirtai prispaudė ranką mis Marpl prie lūpų.

– Ne, mieloji! – sušuko ji. – Nieko nesakykite. Tos kaimo paralelės man kelia prietaringą baimę. Tai būtų ne pati maloniausia istorijos pabaiga. O, jūs tikrai pavojinga senutė.

Jos akyse susitelkė ašaros.

– Kai pagalvoju, kad jūs, teta Ruta ir senelė buvote jaunos... Kaip įdomu, kokios jūs buvote! Sunku net įsivaizduoti...

– Nemanau, kad galėtum, – atsakė mis Marpl. – Tai buvo labai seniai...

Agatos Kristi kolekcija

1. **Kalėdų pudingas** (*The Adventure of The Christmas Pudding*)
2. **Po laidotuvių** (*After The Funeral*)
3. **Mirtis ant Nilo** (*Death on The Nile*)
4. **Nesibaigianti naktis** (*Endless Night*)
5. **Palšas žirgas** (*The Pale Horse*)
6. **N ar M?** (*N or M?*)
7. **Keleivis į Frankfurtą** (*Passenger to Frankfurt*)
8. **Laikrodžiai** (*The Clocks*)
9. **Paslaptingasis misteris Kvinas** (*The Mysterious Mr. Quin*)
10. **Blogis po saule** (*Evil Under The Sun*)
11. **Perskilęs veidrodis** (*The Mirror Crack'd From Side to Side*)
12. **Žmogžudystė klebonijoje** (*The Murder at The Vicarage*)
13. **Trečioji mergina** (*Third Girl*)
14. **Pavojus Endhauze** (*Peril at End House*)
15. **Nusikaltimo bendrininkai** (*Partners at Cryme*)
16. **Viens, du, užsek man batus** (*One, Two, Buckle My Shoe*)
17. **Dilema Polensos kurorte** (*Problem at Pollensa Bay*)
18. **Tiria Parkeris Painas** (*Parker Pyne Investigates*)
19. **Susitikimas su mirtimi** (*Appointment With Death*)
20. **Pirmosios Puaro bylos** (*Poirot's Early Cases*)
21. **Paskui ateina mirtis** (*Death Comes as The End*)
22. **Katė tarp balandžių** (*Cat Among The Pigeons*)
23. **Lordo Edžvero mirtis** (*Lord Edgware Dies*)
24. **Erkiulio Puaro Kalėdos** (*Hercule Poirot's Christmas*)
25. **4.50 iš Padingtono** (*4.50 From Paddington*)
26. **Lavonas bibliotekoje** (*The Body in The Library*)
27. **Ir tada nebeliko nei vieno. Dešimt indėniukų** (*And Then There Were None*)
28. **Permaininga sėkmė** (*Taken at The Flood*)
29. **Mieganti žmogžudystė** (*Sleeping Murder*)
30. **Nekaltojo kankinimas** (*Ordeal by Innocence*)
31. **Tai daroma su veidrodžiais** (*They Do It With Mirrors*)

„DU TĖČIAI – TURTINGAS ir vargšas“

3-iasis leidimas Lietuvoje, su Lietuvos žmonių atsiliepimais!

KO TURTINGIEJI MOKO SAVO VAIKUS IR KO NEŽINO VARGŠAI!

R. Kijosakio, kurį žmonės vadina milijonierių mokytoju, knygos yra daugiau nei pradžiamokslis tiems, kurie nori patys kurti savo finansinę ateitį, taip pat skirtos milijonams žmonių, kuriuos slegia skolos ir finansiniai rūpesčiai.

„PINIGŲ SRAUTO KVADRANTAS“

Knygoje išskiriami keturi skirtingi verslo pasaulio žmonių tipai:

1) darbuotojai,
2) laisvai samdomi darbuotojai,
3) individualaus verslo savininkai,
4) investuotojai

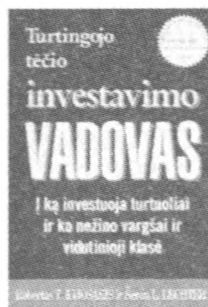
„TURTINGAS VAIKAS – *protingas vaikas*“

Knygos tikslas – pagelbėti tėvams ir mokytojams, norintiems išmokyti savo vaikus praktinių dalykų apie pinigus, kuriuos perteikė Robertui Kijosakiui jo *turtingasis* tėtis, pažadinti vaiko troškimą mokytis, pritaikant tuos būdus, kuriais naudojosi *protingasis* tėtis.

„TURTINGOJO TĖČIO INVESTAVIMO VADOVAS“

Atskleidžia pagrindines turtingojo tėčio investavimo taisykles, investavimo rizikos sumažinimo galimybes, priemones padauginti Jūsų uždirbtus pinigus, parodo tris finansinių planų tipus: saugumo, patogumo ir turtingumo. Paaiškina, kodėl investicijos turtuoliams, vargšams ir vidutiniajai klasei skiriasi. Ši knyga yra ilgalaikis vadovas kiekvienam, norinčiam tapti turtingu investuotoju ir investuoti į tai, į ką investuoja turtingieji.

Amazon.com

Robert Spector

Džefas Bezosas įkūrė pačią populiariausią interneto parduotuvę ir tapo vienu turtingiausių pasaulio žmonių.

Autorius Robertas Spektoras pateikia lengvai skaitomą ir naudingos informacijos kupiną pasakojimą apie kompanijos įkūrimą, jos triukšmingą nūdieną ir nenuspėjamą ateitį.

Tai vieno mūsų laikų revoliucionierių istorija bei specialisto parašytas elektroninio verslo pasaulio vadovas. Jūsų investicijos į šią knygą būtinai atsipirks!

Papirofobija

Šioje šaunioje knygelėje pasakojama mažo berniuko Leono istorija. Tėvai nuolatos versdavo jį skaityti knygas. Jie sunešdavo jam šūsnis knygų – ne vienetais, o kilogramais! – ir griežtai reikalaudavo, kad jis kasdien perskaitytų bent po 60 gramų. O berniukas, kaip ir dauguma jo bendraamžių, tenorėdavo žaisti parke. Kartą jis net nusprendė pabėgti iš namų. Atsitiktinai sutikęs aklą senuką, pasakojusį neįtikėtinus savo nuotykius, Leonas su juo susidraugavo. Galiausiai jis pamėgo knygas, kurias vieną po kitos skaitė savo naujajam draugui.

„Istorija. BIBLIJOS HEROJAI“

NUSPALVINK IŠSPRĘSK LAIMĖK

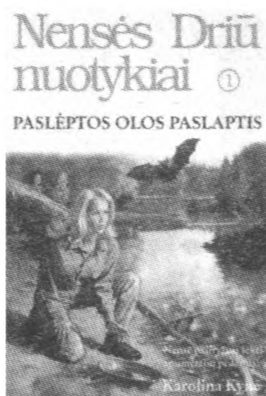
Vaikams ir tėveliams

Leidykla Sirokas
UAB Vilniaus spaustuvė

Paslaptingos istorijos mergaitėms

Nensės Driū nuotykiai

Carolyn Keene

Nežinomybės akimirkos...
Neduodantys ramybės
galvosūkiai...ī
Geriausiems pasaulyje
sekliams – paaugliams nėra
neįveikiamų užduočių!

Kartu su Nense ir jos
draugais dalyvaukite
jaudinančiuose nuotykiuose
bei intrigose.

Detektyvinės istorijos

Hardžių berniukai

Franklin W. Dixon

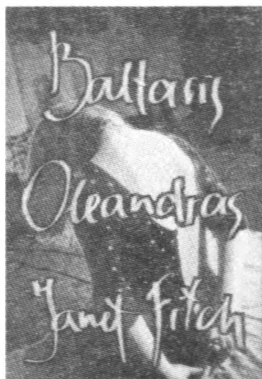

Sunkiai išaiškinamos
paslaptys...
Gudriai suplanuoti
nusikaltimai...
Nepaprastai veiklūs
broliai sekliai!

*Prisidėkite prie Franko ir
Džo Hardžių ir dalyvaukite
jų kovos bei įtampos
kupinuose nuotykiuose.*

Baltasis oleandras

Janet Fitch

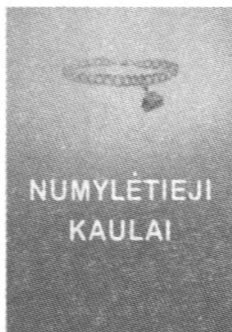
Tai romanas apie našlaitės Astridos kelionę po globėjų namus ir jos pastangas bet kokiomis aplinkybėmis atrasti savo vietą. Atkakli ir nepalenkiama, juokinga ir maloni, ji – vienas labiausiai įsimenančių moderniosios literatūros personažų. *Baltasis oleandras* – tai nepamirštama istorija apie motinos ir dukters santykius, bundantį seksualumą, gelbstinčią meno galią ir nesulaikomą besiformuojančios asmenybės jėgą. Debiutavusi šiuo nepaprastai subtiliu ir gražiu romanu, jo autorė neabejotinai yra viena talentingiausių šiuolaikinės literatūros kūrėjų.

Būtent tai ir tikiesi surasti, kai knygų lentynose ieškai ko nors gero. *Baltasis oleandras* panašus į sirenos giesmę: jis vilioja skaitytoją savo siužetu, kalba, o labiausiai – nepaprastai tikroviškais (ir tikrai skirtingais!) personažais. Ypač įsimintina pati pasakotoja – kartais norisi juoktis ir verkti tuo pačiu metu. Perskaičius šią knygą pasijunti lyg būtum kažko netekęs...

Pagal šią knygą Holivude sukurtas vaidybinis filmas, kuriame vaidina garsios aktorės Michelle Pfeiffer ir Renée Zellweger!

Numylėtieji kaulai

Sebold Alice

Šis romanas – stebėtinai šviesus kūrinys apie sielvartą, kuriame plevena viltis. Pagauli autorės plunksna aprašo siaubingą įvykį, ištikusį šeimą, – mylimo vaiko, keturiolikmetės dukrelės nužudymą – paversdama jį įtampos ir gyvenimo troškulio sklidinu pasakojimu apie meilę, atminimą, išėjusiųjų rojų ir likusiųjų gijimą, nes net didžiausių praradimų akivaizdoje, pasirodo, galima atrasti jėgų gyventi toliau.

Keturiolikmetė Siuzė išprievartaujama ir žiauriai nužudoma, niekas negali surasti jos kūno. Niekas, išskyrus pačią nužudytąją, nežino ir kas tai padarė. Kas dar baisesnio gali ištikti šeimą?

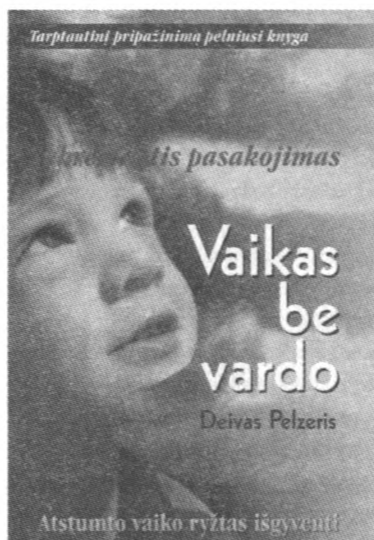
Rodos, pažįstamas detektyvo siužetas tėra tik šio romano „karkasas“, „uždanga“, bet ją pakėlus, niekaip negali jos nuleisti... Mirtis nėra pabaiga, tai - durys, pro kurias išeinama į kitą pasaulį. Nežinia, ar geresnį?.. Mažoji Siuzė nemiršta; ji – kaip kaulai, jungiantys likusius šeimos narius vieną su kitu.

Vaiko akimis žvelgiama į gyvenimą, todėl jis kupinas tyros šviesos ir vilties, kurios suaugusieji nesugeba įsileisti. Tai šviesus ir jaudinantis kūrinys apie atmintį, meilę, naikinantį skausmą, džiaugsmą, rojų ir viltį.

Atstumto vaiko ryžtas išgyventi

Vaikas be vardo

Deivas Pelzeris

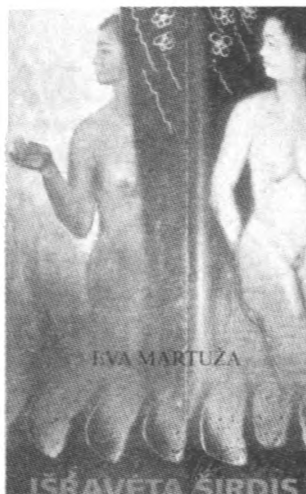

Knygoje „Vaikas be vardo", pelniusioje pasaulinį pripažinimą, pasakojama sukrečianti istorija apie berniuką, kurį vaikystėje kankino alkoholikė motina. Šios prievartos auka tapo pats knygos autorius Deivas Pelzeris. Pasakojime svarbi ne grėsmė, kylanti vaiko gyvybei, o nepalaužiamas Deivo ryžtas išgyventi.

Knygoje atskleidžiama negailestinga tiesa: nepilnamečių prievarta tikrai egzistuoja, todėl privalome apie ją kalbėti kuo garsiau, kad sugebėtume susidoroti su šia visuomenės patologija, nes ji susijusi su pačiais silpniausiais – mūsų vaikais.

Išravėta širdis

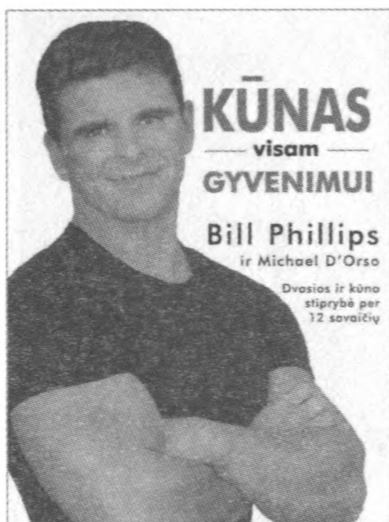
Eva Martuža

„Išravėta širdis" – vienas geriausių pastarųjų metų darbų, ryškiai apibūdinančių pirmojo Latvijos nepriklausomybės dešimtmečio visuomenės realijas. Tai metas, kai praeities šmėklos pradeda blėsti ir formuojasi nauja visuomenė, kurios stabai – jau ne vakarykščiai. Pinigų ir pripažinimo vaikymasis daugeliui tampa aukščiau visko. Tai naujo vertybių įvertinimo periodas, kai širdys – išravėtos ir persodintos – vis dar ieško savo vietos visuomenėje, kuri jau prarado savo... širdį.

Kūnas visam gyvenimui

Bill Phillips, Michael D'Orso

Tai knyga, kuri padės įgyvendinti Jūsų svajones ir tikslus
Jūs galite pakeisti savo mąstymą – pasikeisti – pakeisti savo gyvenimą.
Tam teprireiks vos 12 savaičių...

Ši knyga – ne etapo pabaiga; tai tik pradžia...
Jums, man, visiems vyrams bei moterims,
padėjusiems išreikšti ir įgyvendinti
šioje knygoje pateiktas žinias.

Christie, Agatha
Ch525 Tai daroma su veidrodžiais : [romanas] / Agata Kristi; [iš anglų kalbos vertė Jolanta Kriūnienė]. – Vilnius: Sirokas, 2005. - 216 p. – (Agatos Kristi kolekcija; 31)
ISBN 9986-833-51-5

Viešėdama pas draugę karalienės Viktorijos laikų rūmuose, kuriuose įrengtas nepilnamečių nusikaltėlių perauklėjimo centras, mis Marpl pajunta pavojų. Kai vienas jaunuolis iššauna iš revolverio į administratorių Luisą Serokoldą, jos būgštavimai pasitvirtina. Nors tuo metu niekas nesužeidžiamas, paslaptingajam svečiui misteriui Gulbrandsenui mažiau pasiseka – tuo pat metu kitoje pastato pusėje kažkas jį nušauna.

UDK 820-3

AGATA KRISTI

Tai daroma su veidrodžiais

Iš anglų kalbos vertė *Jolanta Kriūnienė*
Dailininkė *Daiva Staškevičienė*
Dizaineris *Daniel Samulevič*

2005 11 06. 6,8 leidyb. apsk. l.
Išleido UAB Sirokas, P.Vileišio g.18, LT-2055 Vilnius
el.p. sirokas@takas.lt, www.knyguprekyba.lt
Spaudė Standartų spaustuvė,
S.Dariaus ir S.Girėno g.39, LT-02189 Vilnius

Per 56 kūrybinės veiklos metus Agata Kristi parašė 79 detektyvinius romanus ir trumpų apsakymų rinkinius, 19 pjesių ir 6 romanus, pasirašytus Marijos Vestmekot (Mary Westmacott) vardu. Paskutinysis romanas „Mieganti žmogžudystė", kuriame nusikaltimą narplioja mis Marpl, pasirodė 1976 metais.

Agata Kristi gimė 1890 metais Devono grafystėje, Torkyje, Frederiko ir Klarisos Milerių šeimoje. Pirmasis Agatos vyras buvo Arčibaldas Kristis. Vėliau rašytoja ištekėjo už archeologo Makso Melouno (Max Mallowan). 1971 metais Agata Kristi apdovanota Britų imperijos ordinu. Mirė 1976 metų sausio 12 dieną.

Viešėdama pas draugę karalienės Viktorijos laikų rūmuose, kuriuose įrengtas nepilnamečių nusikaltėlių perauklėjimo centras, mis Marpl pajunta pavojų. Kai vienas jaunuolis iššauna iš revolverio į administratorių Luisą Serokoldą, jos būgštavimai pasitvirtina. Nors tuo metu niekas nesužeidžiamas, paslaptingajam svečiui misteriui Gulbrandsenui mažiau pasiseka – tuo pat metu kitoje pastato pusėje jį kažkas nušauna. Atsitiktinumas? Mis Marpl mano, kad ne, ir prisiekia sau išaiškinti tikrąją misterio Gulbrandseno apsilankymo priežastį.

Šį intriguojančiai suregztą siužetą Agata Kristi vysto, iki paskutinių puslapių laikydama mus nežinioje.

Agatha

ISBN 9986-833-51-5

